

KONSULTACJE SPOŁECZNE

POWIEDZ NAM, JAK...



JAK ZAZIELENIAC
WROCŁAW?

RAPORT



SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
Jaki był kontekst konsultacji?	3
Cel i zakres konsultacji	3
PRZEBIEG KONSULTACJI	5
Podsumowanie spotkań	5
Spacer konsultacyjny	6
Punkt konsultacyjny	7
Podsumowanie formularza	8
Konsultacje z dziećmi i młodzieżą	8
Opinie zgłoszone drogą mailową	9
ZESTAWIENIE OPINII	10
Opinie ekspertów	10
Pytania ekspertów	109
Opinie dotyczące miejsc zieleni szczególnie ważnych dla miasta	116
Opinie dotyczące możliwych sposobów zaangażowania mieszkańców w rozwój zieleni w swoim najbliższym otoczeniu	139
Opinie dotyczące sposobów w jakie Miasto może wspierać mieszkańców w dbaniu o rozwój zieleni	155
Opinie dotyczące działań edukacyjnych i promocyjnych w obszarze zieleni miejskiej	178
Pomysły dotyczące działań promocyjnych i edukacyjnych	201
Opinie dotyczące zakresu i treści Planu Zazieleniania	204
Pozostałe opinie i opinie poza zakresem konsultacji	255
PODSUMOWANIE	269
Konkluzje	269
Partnerzy lokalni	270
Informacja o realizatorach	271



WPROWADZENIE

Jaki był kontekst konsultacji?

Plan zazieleniania to dokument, który powstaje w ramach rekomendowanej dla samorządów Unijnej Strategii na Rzecz Bioróżnorodności 2030 „Przywracanie przyrody do naszego życia”, która została opublikowana przez Komisję Europejską 20 maja 2020 r. (*Urban Greening Plan Guidance draft*, 2022 Oct 24). W publikacji tej wzywa się wszystkie miasta powyżej 20000 mieszkańców do opracowania planów zazieleniania. Chodzi o tworzenie bioróżnorodnych i dostępnych miejskich lasów, parków i ogrodów; farm miejskich; zielonych dachów i ścian; zadrzewionych ulic; łąk miejskich; i zakrzewień. Wszystko to po to, by pomóc poprawić połączenia między terenami zielonymi (...), ograniczyć nadmierne koszenie miejskich terenów zielonych, a także zaniechać innych praktyk szkodliwych dla różnorodności biologicznej (*tamże*).

Wobec tego wszystkim pierwszym krokiem w przygotowywaniu Planu zazieleniania Miasta Wrocławia było omówienie poruszanej w nim tematyki. Miało to miejsce w czasie Zielonego Stołu we wrześniu 2020 r., a następnie w czasie spotkania Rady ds. Ekologii w kwietniu 2021 r.

Te konsultacje były kolejnym etapem pracy nad Planem. Obejmowały rozmowy ze specjalistami oraz z mieszkańcami i mieszkankami.

Cel i zakres konsultacji

Celem konsultacji było zebranie rekomendacji środowiska ekspertów, naukowców, organizacji pozarządowych i mieszkańców, które posłużą do opracowania Planu zazieleniania Miasta Wrocławia, a w szczególności:



1. Wskazanie najważniejszych działań służących zazielenianiu Wrocławia.
2. Ocena proponowanych w szkicu Planu zazieleniania programów o charakterze edukacyjnym, pilotażowym i promocyjnym dotyczących zieleni w mieście oraz pozyskanie wiedzy na temat innych działań z tego obszaru.
3. Wskazanie, w jaki sposób wrocławianie i wrocławianki (zarówno indywidualnie, jak i grupowo) mogą angażować się w zazielenianie miasta.
4. Działania promocyjne i informacyjne dotyczące miejskiej polityki w zakresie zieleni.
5. Pozyskanie wiedzy na temat pozostałych rodzajów działań na rzecz zieleni, które powinny być ujęte w Planie.



PRZEBIEG KONSULTACJI

Podsumowanie spotkań

Na pierwszym etapie konsultacji Planu zazieleniania brali udział zaproszeni przedstawiciele i przedstawicielki środowisk naukowych (Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, Uniwersytet Wrocławski, Politechnika Wrocławska, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego), organizacji pozarządowych działających na rzecz ochrony i wsparcia przyrody (Fundacja Sendzimira, Fundacja Ekopotencjał, Fundacja Ekorozwoju, Akcja Miasto, Stowarzyszenie Polskich Architektów Krajobrazu, Stowarzyszenie MiastoDrzew, Towarzystwo Upiększania Miasta Wrocławia) oraz eksperci i ekspertki ds. zieleni w mieście.

Spotkania miały formę zdalną. Za pomocą wirtualnej tablicy (padletu) zbierano materiały naukowe, informacje na temat doświadczenia specjalistów i specjalistek i możliwości ich zaangażowania się we wdrożenie Planu zazieleniania oraz przykłady działań w innych miastach i krajach, które mogą być inspiracją lub które potencjalnie można wdrożyć we Wrocławiu.

W ramach pierwszego etapu konsultacji odbyły się cztery spotkania on-line:

- 11 maja 2021 r. (temat: Inwentaryzacja i analizy),
- 25 maja 2021 r. (temat: Standardy oraz ochrona przyrody i zieleni),
- 8 czerwca 2021 r. (temat: Inwestycje i bieżące utrzymanie zieleni. W poszczególnych spotkaniach, w zależności od tematu, udział brało od kilku do kilkudziesięciu osób. Łącznie w prace nad Planem zazieleniania na pierwszym etapie konsultacji zaangażowało się **około 30 osób** ze środowisk naukowych i aktywistycznych.



Spacer konsultacyjny

Drugi etap konsultacji Planu zazieleniania rozpoczął się spacerem konsultacyjnym podczas imprezy plenerowej pod nazwą Sobota z Zielonym Wrocławiem (25 września 2021 r.). Spacer odbył się na Przedmieściu Oławskim, jego trasa przewidywała siedem przystanków w miejscach ciekawych w kontekście terenów zielonych. Obejmował przede wszystkim: ul. Komuny Paryskiej oraz park na Niskich Łąkach. Spacer trwał dwie godziny, a długość trasy wynosiła dwa kilometry. Na początku uczestniczki oraz uczestnicy mieli okazję zobaczyć, w jaki sposób Zarząd Zieleni Miejskiej sadzi drzewa, oraz dowiedzieć się, jak należy postępować z nowo posadzonymi roślinami. Przedstawicielka Zarządu Zieleni Miejskiej opowiedziała z jakimi wyzwaniem mierzą się pracownicy jednostki w dobie zmieniającego się klimatu.

Osoby biorące udział w spacerze mówiły o ogromnej potrzebie nasadzeń drzew, krzewów oraz innego rodzaju roślin na ulicach, gdzie obecnie występuje latem problem wysokich temperatur, brakuje cienia i jest niska jakość życia. Negatywnie oceniono działania, które prowadzą do betonowania podwórek; pozytywnie wypowiedano się natomiast na temat powierzchni przepuszczalnych, takich jak nawierzchnia ażurowa. Wskazano również, że zieleni brakuje na niektórych placach zabaw, gdzie podczas słonecznego dnia nie ma możliwości korzystania z infrastruktury ponieważ ze względu na brak cienia, jest po prostu za gorąco. Dostrzeżono zmiany w otoczeniu, pozytywnie wypowiedano się na temat rewitalizacji terenów nadrzecznych przy Oławie, a jednocześnie wskazano, że wciąż istnieje potrzeba przeznaczania kolejnych terenów na zazielenianie i dbanie o istniejące nasadzenia. Jak już wspomniano, jasno zadeklarowano, że istnieje potrzeba edukowania w kierunku ochrony i przeciwdziałania wycince drzew, które, według spacerowiczów i spacerowiczek, są jednym z najważniejszych elementów zielonej infrastruktury.



W spacerze wzięły udział **3 osoby**. Notatka ze spotkania stanowi **załącznik nr 2** do raportu.

Punkt konsultacyjny

Punkt konsultacyjny dla mieszkańców i mieszkanków został zorganizowany podczas Soboty z Zielonym Wrocławiem (25 września 2021 r.). Niebieski wózek konsultacyjny, pod opieką przedstawicieli Fundacji na Rzecz Studiów Europejskich i Wydziału Partycypacji Społecznej UM, przyciągnął wiele osób, które zgłosiły opinie na temat Planu Zazieleniania. Oprócz tego, osoby uczestniczące w konsultacjach, miały okazję zagrać w gry, związane z zazielenianiem miasta.

W punkcie konsultacyjnym wzięły udział 3 osoby.



osób. Notatka ze spotkania stanowi **załącznik nr 3** do raportu

Podsumowanie formularza

Formularz opinii był dostępny na stronie internetowej konsultacji w okresie od 17 września do 10 października 2021 r. Znalazły się w nim następujące pytania:

1. Jakie miejsca zieleni w mieście są według Ciebie szczególnie ważne (np. skwery, parki, lasy, ogródki działkowe, zielone ściany budynków, zieleni przyuliczna, tereny nadrzeczne, ogrody tematyczne, inne)? Dlaczego?
2. W jaki sposób i w jakich miejscach według Ciebie mieszkańcy/ mieszkanki mogą angażować się w rozwój zieleni w swoim najbliższym otoczeniu?
3. W jaki sposób Miasto może wspierać lokalne społeczności w dbaniu o rozwój zieleni we Wrocławiu? Czy powinno się organizować akcje informacyjne albo dostarczać niezbędne narzędzia lub materiały? A może wspierać w inny sposób?
4. Ważnym elementem Planu zazieleniania jest edukacja przyrodnicza i działania promocyjne. Jak według Ciebie należy realizować tego typu zadania? Możesz podać przykłady takich działań?
5. Zapoznaj się z założeniami Planu zazieleniania, a następnie napisz, czy jest jeszcze coś, co chciałbyś/chciałabyś dodać na temat zazieleniania Wrocławia?

Za pośrednictwem formularza wypowiedziało się **128 osób** – treść ich opinii stanowi **załącznik nr 6** do niniejszego raportu.

Konsultacje z dziećmi i młodzieżą

Podczas spotkania pn. Sobota z zielonym Wrocławiem przeprowadzone zostały konsultacje dzieci i młodzieży (25 września 2021 r., godz. 13.00–15.00, Żabia Ścieżka we Wrocławiu).



Punkt konsultacyjny dla młodych ustawiony był w dwóch miejscach – jeden obok błękitnego namiotu konsultacyjnego (razem z konsultacjami dorosłych), drugi natomiast przy torze rolkowym, w miejscu występów i warsztatów cyrkowych. Każdy z punktów animowany był przez jedną osobę. W ramach konsultacji zebrano 29 opinii od uczestników i uczestniczek indywidualnych oraz przeprowadzono jeden warsztat dla dzieci wczesnoszkolnych i przedszkolnych, w którym udział wzięło 10 osób. W sumie w konsultacjach młodych udział wzięło **39 osób**.

W punkcie zlokalizowanym obok toru rolkowego młodzi korzystali z czterościennej magnetycznej instalacji, na której tworzyli kolaże dotyczące miejskiej zieleni. W punkcie konsultacyjnym przy namiocie korzystali natomiast z kreatywnych klocków, zielonej kostki pokazującej różne formy zieleni miejskiej i tworzyli kolaże z magnesów na tablicy oraz uzupełniali mapę myśli.

Młodzi mieszkańcy i młode mieszkanki mieli również możliwość zgłaszania swoich uwag drogą mailową, wysyłając rysunek bądź opinię na adres h.achremowicz@edukacjakrytyczna.pl, jednak nikt nie skorzystał z tej możliwości.

Opinie młodych znajdują się w załączniku **nr 4** do tego raportu.

Opinie zgłoszone drogą mailową

W ramach konsultacji otrzymano **dwie** wiadomości elektroniczne. E-maile zawierały opinie na temat zakresu i kształtu Planu Zazieleniania. Uwagi zostały wprowadzone do tabeli opinii poniżej, a pełna treść wiadomości znajduje się w **załączniku nr 5** do raportu.

Bardzo dziękujemy wszystkim mieszkankom i mieszkańcom za udział w konsultacjach. Wasz głos jest ważny!



ZESTAWIENIE OPINII

W niniejszym raporcie, w tabeli poniżej, ujęto wszystkie opinie (połączone; bez względu na to, czy dany głos pojawił się jeden raz czy wielokrotnie), po to, by każda opinia mogła zostać wyjaśniona przez ZZK – by każdy głos został usłyszany.

Opinie ekspertów

I. p.	Opinia	Odpowiedź ZZM
1	Sugestie dotyczące słownika w Planie zazieleniania: ważna jest kwestia powiązania zieleni ze zdrowiem społeczeństwa; adaptacje do zmian klimatu; brakuje określenia celów; waloryzacja krajobrazów Wrocławia.	Opinia uwzględniona
2	Stworzenie mapy zapotrzebowania na dane, badania przestrzenne dotyczące Wrocławia i rozesłanie zagadnień do uczelni wyższych (Klaser Zieleni – rozwiązanie systemowe stworzenia ścisłej współpracy: Gmina – uczelnie wyższe w podziale na grupy tematyczne).	Opinia częściowo uwzględniona Ze względu na specyfikę badań środowiskowych, przyrodniczych i krajobrazowych każda komórka i jednostka UM prowadzi, na podstawie indywidualnych porozumień, współpracę z jednostkami naukowymi na indywidualnych zasadach. W Planie



		<p>Zazielenienia zostanie zawarta informacja, jakimi badaniami są zainteresowane poszczególne jednostki oraz o uczelniach, z którymi współpracują. Ze względu na fakt, że różne badania mają różną prezentację przestrzenną, jest znacznie ograniczona możliwość prezentacji tych danych całościowo na mapie. Wyniki badań w wybranym zakresie, a nie ograniczonym indywidualnymi ograniczeniami prawnymi (RODO, prawa autorskie, licencje), mogą być prezentowane na mapie SIP Wrocław.</p>
3	<p>Wykorzystanie lokalnych przyrodników współpracujących np. z Radami Osiedli – stworzenie formularza realizacji inwentaryzacji dendrologicznej przez społeczników wraz z interaktywną mapą. Mogą to robić liderzy ds. ekologii i zieleni przy RO.</p>	<p>Opinia nieuwzględniona</p> <p>Inwentaryzacja drzew wykonywana przez społeczników (osoby niewykwalifikowane) może nieść ze sobą bardzo dużą skalę błędów; w takiej sytuacji nie ma także technicznej możliwości zweryfikowania każdego drzewa przez inspektorów w odniesieniu do konkretnej lokalizacji. Jedynie wykonane profesjonalnie inwentaryzacje, zweryfikowane przez zlecającego, dane z których zostaną</p>



		<p>wprowadzone do bazy danych o spójnej strukturze, mogą dać rzetelną informację o drzewach. Każdorazowo chętni do pracy wolontaryjnej fachowcy mogą zwrócić się do ZZM po identyfikator inwentaryzacji i wykonać ją w sposób opisany na stronie internetowej ZZM. Obecnie ZZM jest na etapie realizacji projektu dofinansowanego ze środków UE, służącego wdrażaniu systemu do zarządzania zielenią. W kolejnych latach pozwoli to na udostępnienie narzędzia pozwalającego na wprowadzanie danych przez wolontariuszy.</p>
4	<p>Sugerujemy wysyłanie pism z UM do poszczególnych katedr przyrodniczych uczelni wrocławskich z prośbą o podzielenie się efektami prac naukowych nt. inwentaryzacji/badań przyrody Wrocławia.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Każda jednostka podległa Departamentowi Zrównoważonego Rozwoju prowadzi indywidualne porozumienia w miarę potrzeb. Biuro Współpracy z Uczelniami (BWU) służy wsparciem koordynacyjnym w kontaktach z jednostkami naukowymi Wrocławia zajmującymi się także sprawami przyrody, ekologii i ochrony środowiska. Departament Zrównoważonego Rozwoju (DZR) podpisał porozumienie z</p>



	<p>Uniwersytetem Wrocławskim w zakresie współpracy dotyczącej zagadnień przyrodniczych. Są organizowane spotkania z udziałem kierownictwa DZR oraz poszczególnych wydziałów urzędu i wybranych jednostek uczelni wrocławskich – stosownie do potrzeb oraz zdefiniowanych tematów. Działania będą kontynuowane na bieżąco.</p> <p>Nie ma możliwości uwzględnienia opinii w całości, ponieważ dzielenie się naukowców wynikami badań w przedmiotowym obszarze wielokrotnie przekracza możliwości przetwarzania tych informacji przez Urząd. Zdecydowana rekomendacja ze strony BWU: wieloletnie doświadczenie we współpracy z uczelniami wskazuje na sprawdzony efektywny i skuteczny sposób konstruowania takiej współpracy. Dla każdego zidentyfikowanego i zdefiniowanego dokładnie tematu BWU zaproponuje pracowników konkretnych jednostek uczelni Wrocławia, z którymi zdefiniowany zostanie precyzyjnie zakres zadania – jego realizacja zaś nastąpi bądź w</p>
--	--



		formie wykorzystania istniejących już wyników, bądź zaprojektowania wspólnego „celowanego działania”.
5	Uznawanie wartości starszych drzew, zapobieganie utracie siedlisk.	Opinia uwzględniona Wartość drzew starszych jest bardzo doceniana przez Miasto, które stara się na różnych poziomach regulować tę sytuację: 1. Zarządzenie Prezydenta Wrocławia: wszelkie inwestycje muszą być poprzedzone inwentaryzacją dendrologiczną i analizą możliwości uniknięcia kolizji nowych budynków z drzewami; 2. Katalog ochrony drzew w inwestycjach; 3. Ocena zasadności sprzedaży działek w celach inwestycyjnych w zależności od występujących na danym terenie drzew; 4. Opiniowanie MPZP; 5. Opiniowanie zmian SUIKZP; 6. Uzgadnianie projektów 6. Sędziwe i okazałych rozmiarów drzewa obejmowane są ochroną w formie pomnika przyrody. W ramach prowadzonych postępowań administracyjnych organ właściwy do wydania zezwolenia ma możliwość



		<p>wydania decyzji odmownej czy też wniesienia sprzeciwu w formie decyzji administracyjnej – dla osób fizycznych – jeżeli zachodzą przesłanki formalno-prawne wynikające z ustawy czy aktu wykonawczego.</p> <p>Do omówienia DZR program wsparcia starszych drzew na działkach prywatnych.</p>
6	Dokończenie rozpoczętych realizacji, jak park Tysiąclecia, Mamuta itp.	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Miasto realizuje rocznie kilkadziesiąt inwestycji na terenach zieleni. W przeważającej części są to działania wynikające z potrzeb mieszkańców i mieszkanki: projekty WBO, działania wskazywane przez Rady Osiedla, wynikające ze współpracy z mieszkańcami i mieszkankami, w ramach budżetów przeznaczonych dla osiedli, inne potrzeby wskazywane przez ZZM – łącznie sumują się na kilkaset milionów złotych. Sukcesywnie, co roku, realizowane są najbardziej priorytetowe inwestycje. Wybrane w ostatnich latach (np. w 2021 r.) projekty WBO pozwalają na realizację kolejnych etapów parków: Tysiąclecia</p>



		i Mamuta.
7	Lokalne inwentaryzacje, np. osiedlowe – cenne przyrodniczo miejsca w skali osiedla.	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Inwentaryzacja drzew wykonywana przez społeczników może nieść ze sobą bardzo dużą skalę błędów, a nie ma technicznej możliwości zweryfikowania każdego drzewa/ obiektu przez inspektorów w odniesieniu do konkretnej lokalizacji. Niestety, jedynie profesjonalnie inwentaryzacje, zweryfikowane przez zlecającego i wprowadzone do spójnej bazy danych mogą dać rzetelną i zgodną z obowiązującym prawem i standardami informację o drzewach.</p> <p>Każdorazowo chętni do pracy wolontaryjnej fachowcy mogą zwrócić się do ZZM po identyfikator inwentaryzacji i wykonać ją w sposób opisany na stronie internetowej ZZM .</p> <p>Obecnie ZZM jest na etapie realizacji projektu dofinansowanego ze środków UE, służącego wdrażaniu systemu do zarządzania zielenią. W kolejnych latach pozwoli to na udostępnienie narzędzia pozwalającego na wprowadzanie danych przez wolontariuszy i</p>



		wolontariuszki. Rady Osiedli mogą składać wnioski o ustanowienie form przyrody w oparciu o potrzeby społeczne danego osiedla.
8	Digitalizacja przez miasto danych otrzymywanych przy okazji projektów komercyjnych, gdzie wykonanie inwentaryzacji jest niezbędne (powinna być do tego komórka w urzędzie).	Opinia częściowo uwzględniona Inwentaryzacje dendrologiczne wykonywane na terenie gminy w ramach różnych projektów wprowadzane są do Systemu Informacji Przestrzennej Wrocławia. Weryfikacja danych jest jednak czasochłonna i odbywa się w miarę możliwości i zasobów miasta. Właśnie ze względu na operacyjne potrzeby nie ma możliwości stworzenia kolejnej jednostki służącej digitalizacji innych np. prywatnych, indywidualnych projektów. Dodatkowo wymagałoby to weryfikacji merytorycznej. Inwentaryzacje przyrodnicze na potrzeby OOS są realizowane w formatach pozwalających wprowadzenie ich do bazy, brak jest jednak jednolitej struktury, więc pozwala to na analizę jedynie danego postępowania administracyjnego, nie zaś na porównanie.
9	Możliwość zakupu danych, które	Opinia częściowo uwzględniona



	<p>można podzielić na warstwy: terenu, zabudowy i zieleni wysoką oraz niską.</p>	<p>To zadanie realizowane jest w oparciu o dostępne dane wysokościowe, które są pozyskiwane w ramach nalotów lotniczych. Na tej podstawie zbierane są informacje na temat wysokości zabudowy i zieleni wysokiej. Takie prace zlecane są zarówno przez Miasto, jak i przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii.</p>
10	<p>Zakład Geoinformatyki i Kartografii UWr ma specjalistów od SIP-u, mogących pomóc przy sporządzeniu mapy koron drzew i analiz oraz posiada samoloty bezzałogowe.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Gmina Wrocław jest partnerem i beneficjentem projektu Life Cool City na realizację innowacyjnego projektu „Wykorzystanie teledetekcji do zarządzania błękitno-zieloną infrastrukturą (BZI) miast w procesie adaptacji do zmian klimatu”. Na podstawie badań z wykorzystaniem teledetekcji powstanie system, który pomoże Miastu walczyć z efektem zmian klimatu. Jednym z elementów planowanego systemu do zarządzania BZI jest właśnie MAPA KORON DRZEW.</p> <p>Ponadto powstanie platforma informacyjno-edukacyjna, umożliwiająca bezpośredni dostęp do powstałych systemów informatycznych oraz stanowiąca</p>



		bazę wiedzy na temat zagadnień związanych z wykorzystywaniem teledetekcji w adaptacji miast do zmian klimatu.
11	Zwracamy uwagę na wysoki koszt całościowej mapy koron drzew zintegrowanej z systemem zarządzania zielenią.	Opinia uwzględniona Z powodu wysokich kosztów Miasto nie mogło zdecydować się na zakup mapy koron drzew, dlatego podjęło współpracę na realizację innowacyjnego projektu „Wykorzystanie teledetekcji do zarządzania błękitno-zieloną infrastrukturą (BZI) miast w procesie adaptacji do zmian klimatu”. Na podstawie badań z wykorzystaniem teledetekcji powstanie system, który pomoże walczyć z efektem zmian klimatu.
12	Priorytet – Plan zazieleniania to plan na dekadę, więc musi być ambitny. Mapa koron drzew to dowód nowoczesnego podejścia do przyrody i gwarancja śledzenia dynamiki zmian stanu zdrowia drzew.	Opinia uwzględniona Z powodu wysokich kosztów Miasto nie mogło zdecydować się na zakup mapy koron drzew, dlatego podjęło współpracę w ramach konsorcjum, w celu realizacji projektu (dofinansowanego ze środków europejskich) Life Cool City na realizację innowacyjnego projektu „Wykorzystanie teledetekcji do zarządzania błękitno-zieloną



		infrastrukturą (BZI) miast w procesie adaptacji do zmian klimatu”. Na podstawie badań z wykorzystaniem teledetekcji powstanie system, który pomoże walczyć z efektem zmian klimatu.
13	Pisanie prac dyplomowych i realizacja projektów na temat ekofizjografii przez koła naukowe, zaangażowanie naukowców do opracowań dotyczących przestrzeni Wrocławia.	Opinia częściowo uwzględniona Opracowania ekofizjograficzne są sporządzane do planów miejscowych na bieżąco przez pracowników Wydziału Wody i Energii we współpracy z Zarządem Zieleni Miejskiej, Wydziałem Środowiska i Rolnictwa i Biurem Rozwoju Wrocławia. Ewentualne prace dyplomowe mogłyby obejmować inne aspekty związane z występowaniem zieleni, zagrożeniami związanymi z wodami opadowymi, adaptacją do zmian klimatu itd. Listę oraz w miarę zasadności przypisaną mapę tematów do wykorzystania przez Katedrę Architektury Krajobrazu przygotowuje ZZM. Wdrożenie postulatu w szerszym niż dotychczas zakresie jest możliwe przy zachowaniu następujących kroków: <ol style="list-style-type: none">1. każdorazowo precyzyjnie



		<p>zdefiniowanie potrzeb Miasta,</p> <ol style="list-style-type: none">2. sformułowanie konkretnego problemu/ zakresu3. ustalenie przy współpracy Biura Współpracy z Uczelniami (BWU) odpowiednich osób/ jednostek, które mogą pomóc skorzystać z istniejących już rozwiązań/wyników lub zaprojektować wspólne działania w danym zakresie. <p>W ramach działań realizowanych przez BWU prowadzone są projekty kół naukowych oraz innych zespołów zadaniowych, dofinansowywane przez Miasto (w tym Fundusz Aktywności Studenckich – FAST oraz Wrocławskie Akademickie Zespoły Zadaniowe – WAZZA). W ramach programu MOZART finansowana jest praca naukowa na rzecz przedsiębiorcy w celu stworzenia nowego produktu, usługi lub ich udoskonalania. W programie mogą uczestniczyć także spółki miejskie.</p> <p>Wspólne działania w ramach zdefiniowanych we współpracy z uczelniami przedsięwzięć częściowo można realizować i finansować przy użyciu dostępnych narzędzi i</p>
--	--	---



		środków, w części wymagać będą osobnego działania oraz budżetu.
14	Informacje na temat obszarów Natura 2000 oraz siedlisk powinny się znaleźć na geoportalu miejskim.	Opinia uwzględniona Dane przyrodnicze, w tym te dotyczące obszarów Natura 2000, są dostępne w Systemie Informacji Przestrzennej Wrocławia . W zależności od zgłaszanych potrzeb, w SIP mogą być rozwijane inne, nowe funkcjonalności.
15	Potencjał hydrologiczny; potencjał zdrowotny; potencjał klimatotwórczy; w planach powinno się podkreślać rangę małych cieków, które mają bardzo duży potencjał.	Opinia częściowo uwzględniona Opinia uwzględniona w zakresie bardziej dogłębnego poruszenia tematu w odniesieniu do potencjału klimatotwórczego i zdrowotnego. Poruszone zagadnienia w skali Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (SUiKZP) Wrocławia opisane zostały w Polityce zieleni i środowiska oraz w Polityce rzecznej. Potencjał hydrologiczny oraz ranga małych cieków w SUiKZP zostały potraktowane bardzo szeroko w kontekście społecznym, gospodarczym, kulturowym, turystycznym, rekreacyjnym i przyrodniczym. W ramach sporządzanych miejscowych planów



		<p>zagospodarowania przestrzennego wprowadza się szereg zapisów odnoszących się do ochrony małych cieków i rowów melioracyjnych, a także zapisów dotyczących powierzchni biologicznie czynnej i nawierzchni ziemnej urządzonej w sposób zapewniający naturalną vegetację i retencję wód opadowych, a także elementów takich jak zielone dachy i zielone ściany. Odrębnie prowadzone są prace nad kontrolą rozwoju gospodarczego rzek prowadzone przez oficera wodnego (mapa koordynacyjna obiektów pływających).</p>
16	<p>Realizacja Kart Zieleni dla każdego osiedla we Wrocławiu ze stworzeniem stałego zespołu przeprowadzającego konsultacje i opracowującego wyniki.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Trwają prace nad wypracowaniem nowej formuły sporządzania Kart Zieleni. Niestety pandemia i zmiany strukturalne w Urzędzie spowodowały istotne opóźnienie w realizacji zadania. Zmieniło się także podejście do zagadnień środowiskowych, dlatego konieczna jest weryfikacja tematu.</p> <p>Miasto podjęło współpracę z Uniwersytetem Przyrodniczym w tym zakresie. W ramach projektu ma</p>



		<p>zostać zaproponowana odpowiednia struktura kart oraz brzmienie kilku pierwszych (wzór dla jednostek). Ze względu na liczbę osiedli oraz specyfikę przygotowywanego materiału nie będzie możliwe wykonanie ich dla każdego osiedla. Będzie trzeba osiedla połączyć w większe kompleksy.</p>
17	<p>Kontynuacja projektu Osiedla kompletne ze stworzeniem stałego zespołu prowadzącego konsultacje i opracowującego wyniki.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Prace nad projektem Osiedli kompletnych trwają. W drugiej edycji wyselekcjonowano trzy osiedla. Planuje się kontynuację działań w zakresie powyższego projektu. W odniesieniu do zespołu prowadzącego działania w zakresie konsultacji i opracowywania wyników przyporządkowane są dwa działy Wydziału Planowania Przestrzennego oraz Wydział Partycypacji Społecznej. Informacje na ten temat można znaleźć w artykule.</p>
18	<p>Wycinki drastyczne prowadzone przez energetykę – może powinny być wymiany drzew zamiast tworzenia szpetoty i niszczenia koron drzew.</p>	<p>Opinia nieuwzględniona</p> <p>Działanie nie leży w kompetencjach Miasta. O usunięciu drzew decyduje ostatecznie posiadacz nieruchomości</p>



		za zgodą właściciela. Organ właściwy do wydania zezwolenia działa na wniosek posiadacza nieruchomości i może wydać zezwolenie na usunięcie drzew uzależnione od nasadzeń zastępczych.
19	Sieci podziemne – ich przebieg powinien uwzględniać miejsce na sadzenie drzew, należałoby w miarę możliwości uzgadniać przebiegi sieci pod ścieżkami i chodnikami, a nie pod zielenią, bo to uniemożliwia sadzenie drzew.	Opinia częściowo uwzględniona W procesie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dla nowych korytarzy ulic wyznacza się takie korytarze zgodnie z szerokościami przyjętymi w Katalogu Przekrojów Ulic, które uwzględniają strefowanie sieciowe oraz tereny zieleni, by nie wchodziły ze sobą w kolizje. W przypadku terenów drogowych istniejących, gdzie nastąpiły procesy inwestycyjne (położono sieci), realizacja postulatu jest trudniejsza i wymaga usuwania kolizji z sieciami przy chęci wprowadzania zieleni.
20	Tak naprawdę większa część zieleni we Wrocławiu jest w mniejszym lub większym stopniu zinwentaryzowana – najpierw trzeba zebrać istniejące informacje.	Opinia nieuwzględniona Wrocław nie ma kompleksowej inwentaryzacji przyrodniczej. W zakresie drzew i krzewów inwentaryzacje na terenach gminy



		<p>wprowadzane są na bieżąco do bazy SIP. Istniejące dane są mocno rozproszone i pochodzą z różnych okresów, dlatego trudno uznać je za spójne. Inwentaryzacje powinny być w miarę możliwości aktualne, więc przekopiowanie nieaktualnej inwentaryzacji nie byłoby zasadne. Ponadto inwentaryzowane na terenach Gminy drzewa powinny mieć pomiar geodezyjny i aktualną ocenę stanu zdrowotnego oraz być wykonywane przez ekspertów i ekspertki w tym zakresie.</p>
21	<p>Brakuje opracowań na temat korytarzy ekologicznych. Wydaje mi się, że jest zbyt mało metod, narzędzi i sposobów ochrony czynnej płazów i gadów na terenie miasta.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Z pewnością ten temat mógłby stać się przedmiotem współpracy z uczelniami wyższymi.</p> <p>Korytarze ekologiczne w skali regionu i województwa są wyznaczone w opracowaniach krajowych. Wskazano je także w planie zagospodarowania województwa. W przypadku miasta naturalnymi korytarzami są doliny rzeczne wraz z ich obudową. Zostało to wyczerpująco opisane i uwzględnione w SUIKZP Wrocławia.</p>
22	<p>Zieleń terenów nadrzecznych (a</p>	<p>Opinia nieuwzględniona</p>



	<p>jest ich sporo we Wrocławiu) powinna być jakoś odrębnie potraktowana – wiele z tych terenów należy objąć ochroną, a część przystosować do wypoczynku i rekreacji – potrzebne analizy, które i jakie cele. Studenci architektury krajobrazu w ramach niektórych przedmiotów mogliby wykonywać analizy i waloryzacje takich obszarów.</p>	<p>Temat zdefiniowany został już w SUIKZP Wrocławia w Polityce zieleni i środowiska oraz w Polityce rzecznej analizowany podczas procedur w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Sprawy realizacyjne odnoszą się do własności gruntów w przeważającej mierze Wód Polskich oraz koordynacji działań z oficerem wodnym. Studenci mogą podejmować wskazane tematy.</p>
23	<p>Opracowanie strategii kształtowania zieleni miasta z uwzględnieniem aspektów różnorodności biologicznej musi poprzedzać wiedza na temat stanu aktualnego wartości przyrodniczej miasta. Konieczność wykonania inwentaryzacji przyrodniczej miasta – to postulat zgłaszany już od wielu lat. Oczywiście jest to działanie bardzo kosztowne i wymagające kilku lat badań terenowych, ale to dobry moment, aby zadanie uznać za priorytetowe w najbliższym czasie. Być może na realizację tego zadania można będzie pozyskać zewnętrzne środki finansowe.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Aktualnie brak środków finansowych na wykonanie kompleksowej inwentaryzacji całego miasta. Wykonywane są opracowania dla mniejszych obszarów (pola irygacyjne, tereny wodonośne). Wykonywanie opracowań dla mniejszych obszarów o znaczeniu priorytetowym będzie kontynuowane. Badania terenowe powinny być przeprowadzane wyłącznie względem terenów o dużym potencjale przyrodniczym, w tym na etapie ekofizjografii, SUIKZP, MPZP. Ponadto gmina Wrocław podpisała Porozumienie z UWr celem</p>



		wykonywania opracowań przyrodniczych.
24	Zagadnienia planowania zieleni nie mogą i nie powinny odbywać się bez udziału specjalistów w zakresie planowania przestrzennego – tu ważny jest udział BRW.	Opinia uwzględniona W opracowaniu Planu zazieleniania bierze udział Wydział Planowania Przestrzennego Urzędu Miejskiego Wrocławia.
25	Skoro Plan zazieleniania jest opracowaniem o charakterze strategicznym, musi w swoim układzie zawierać pewien ład: stan wyjściowy, stan planowany; działania muszą być poukładane od ogółu do szczegółu (hierarchia), ale z uwzględnieniem wiodącego aspektu, jakim jest kształtowanie i ochrona różnorodności biologicznej.	Dziękujemy za opinię. Zostanie przyjęta w opracowaniu.
26	Proponowany zakres tematyczny niektórych punktów, choć jest ważny, stanowić powinien formę załączników (np. szczegóły dotyczące sadzenia i pielęgnacji).	Dziękujemy za opinię. Dokument nie będzie sam w sobie zawierał szczegółowych opracowań, a odnośniki do nich.
27	W spisie treści proponowanego dokumentu, główny aspekt problemowy - różnorodność biologiczna - ulega zatarciu.	Dziękujemy za opinię. Zostanie przyjęta w opracowaniu.



28	<p>W rutynowych, dość prostych zadaniach, warto, by miasto korzystało z <i>community-based inventories</i> (inwentaryzacja społeczna), gdzie np. uczniowie szkół średnich, studenci czy NGO mogą przesyłać dane z obszaru pod ich opieką (o drzewach, ich stanie, wymiarach), np. za pomocą aplikacji.</p>	<p>Opinia nieuwzględniona</p> <p>Bazy danych udostępniane publicznie mieszkańcom i mieszkańcom muszą być prawdziwe i rzetelne. Umieszczanie przez Miasto niezweryfikowanych danych mogłoby wprowadzić odbiorców w błąd, a nie ma fizycznej możliwości weryfikacji każdej przypadkowej inwentaryzacji, niezależnie od kompetencji osoby wykonującej zadanie czy własności terenu na jakim pracuje. Postulowane zadanie, choć społecznie wartościowe, mogą pozostać w sferze działań społecznych lub komercyjnych. Dla celów poglądowych istnieje możliwość weryfikacji takich danych. Na rynku lokalnym również pojawiają się takie pierwsze narzędzia. Jednak nie jest to podstawą działalności pracowników administracyjnych.</p>
29	<p>Miasto powinno ułatwiać lokalne „osiedlowe inicjatywy zgłaszania cennej przyrody” – bo to, co w skali miasta nie jest bardzo cenne, może być np. jedyną kępą zieleni na danym osiedlu.</p>	<p>Opinia nieuwzględniona</p> <p>Postulat niezrozumiały w kwestii, o jakie zgłaszanie chodzi. Jeżeli chodzi o zgłaszanie pod ochronę (oficjalne formy ochrony przyrody), to procedurę tę określa Ustawa o ochronie przyrody. Procedura ta</p>



		zostanie zawarta w prosty sposób w Planie zazielenienia, w celu edukacyjnym.
30	Wyniki inwentaryzacji powinny być podane i udostępnione w czytelny sposób odbiorcy np. Radom Osiedli, które opiniują projekty mieszkańców i mieszkanki. Ważne, by można było znaleźć dane na geoportalu (czy in. narzędziu), które pozwolą podejmować decyzje, np. o inwestycjach w kontekście tego, gdzie znajdują się cenne ekosystemy czy gatunki chronione.	Opinia uwzględniona Do prezentacji informacji przyrodniczych służy we wrocławskim geoportalu Mapa Przyrodnicza. Dla zinventaryzowanych terenów będą udostępnione informacje nt. zasobów przyrodniczych w GIS. Ważne jednak, by zgłaszane przez mieszkańców i mieszkanki inwestycje przy terenach zieleni i na terenach dziko porośniętych każdorazowo podlegały weryfikacji. W razie inwestycji takie tereny muszą podlegać inwentaryzacji dendrologicznej i przyrodniczej oraz realizacji zgodnie z zaleceniami.
31	Należy skupić się na kluczowych kwestiach (tym, co dla ZZM jest najważniejsze), bo Plan będzie bardzo obszerny. ZZM powinien nadać priorytety.	Opinia uwzględniona Plan ma mieć charakter strategiczny, ale zarazem operacyjny – zbieramy i wskazujemy w nim kierunki wszelkich działań Miasta w zakresie zieleni, dlatego planuje się nadawanie im priorytetów. Ze względu na swój charakter, Plan zazieleniania uzupełniany powinien



		<p>być cyklicznie o nową, aktualną wiedzę naukową, przykłady działań na rzecz przyrody oraz pojawiające się możliwości angażowania się w zazielenianie miasta różnych podmiotów. Plan zazieleniania będzie odnosił się do zieleni w szerszym zakresie niż jedynie tereny zarządzane przez ZZM, a to dlatego, że to ZZM utrzymuje jedynie niecałe 10% powierzchni Miasta.</p>
32	<p>Najważniejsze jest przełożenie standardów na proste instrukcje.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>W pełni zgadzamy się z tą opinią. Przykładem takiego podejścia mogą być np.: Karty informacyjne do standardów ochrony drzew w Inwestycjach Wrocławia, przygotowane przez ZZM; proste katalogi dotyczące gospodarowania wodami opadowymi czy standardy projektowania ulic z wykorzystaniem błękitno-zielonej infrastruktury, realizowane przez WWE czy jednoznaczność miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.</p>
33	<p>Rozporządzenie Prezydenta jest zbyt skomplikowane do stosowania. Kalkulator nasadzeń często jest nierealny. Miasto jednak</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Wskazane sugestie uwzględnione są w Zarządzeniu Prezydenta Wrocławia w sprawie ochrony drzew i rozwoju</p>



	<p>jest terenem inwestycyjnym i zastępowanie chorych drzew po starym sadzie nowymi moim zdaniem to już przesada, zwłaszcza, że nie ma gdzie posadzić takiej liczby drzew – może je jednak w części zastępować krzewami.. Inwestorzy, którzy będą stosować jako rozwiązanie zielone dachy i dbać o zielen w architekturze, powinni być premiowani.</p>	<p>terenów zieleni Wrocławia. Zakłada się kompensatę drzew w zależności od obwodu, miejsca wycinki i miejsca nasadzeń. W razie dodatniego bilansu drzew do skompensowania istnieje możliwość zamiany nadwyżki na krzewy, łąki kwietne, zielone ściany itp. Nietypowe rozwiązania służące kompensacji uzgadniane są indywidualnie. Prowadzone są szkolenia wewnątrzurzędowe i wśród architektów z Zarządzenia, zostanie przygotowany informator do tego dokumentu.</p> <p>We Wrocławiu obowiązuje uchwała Rady Miejskiej przewidująca zwolnienia podatkowe w przypadku realizacji zielonego dachu lub ogrodu wertykalnego.</p>
34	<p>Do niektórych działań dot. inwentaryzacji czy przetwarzania danych satelitarnych można zaprosić naukowców zajmujących się niekoniecznie zielenią, a np. informatyką, analizą dużych zbiorów danych, uczeniem maszynowym.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Zarówno Wydział Wody i Energii (WWE), Wydział Rolnictwa i Środowiska (WSR), jak i inne komórki gminne (koordynuje to Biuro Współpracy z Uczelniami Wyższymi) stale podejmują współpracę z jednostkami badawczymi i naukowymi w celu podnoszenia poziomu przetwarzanych danych.</p>



35	<p>Nie w każdym miejscu można utrzymywać zieleni w taki sam sposób. Przykładem są łąki kwietne, które w niektórych miejscach sprawdzają się, np. jako zieleni uliczna, a w innych, jak osiedlowe trawniki, powinny być koszone, bo tam potrzebne są miejsca bez kleszczy i z trawnikiem użytkowym, na którym mogą przebywać dzieci. Za to w wysokiej klasy obiektach jakość i częstotliwość pielęgnacji musi być znacznie wyższa. Zwróciłabym też uwagę na kompetencje osób, wykonujących pielęgnację. Firmy sprzątające bez nadzoru ogrodnika często niszczą zieleni.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>ZZM Wrocław, przy współpracy ZZM Kraków i Fundacja Sendzimira, jest w trakcie opracowania standardów utrzymania zieleni, która posłuży zarządcom do wykorzystania w ramach zaplanowanego przez siebie strefowania na zarządzanych terenach. Opracowanie będzie ogólnodostępne i ma służyć szeroko pojętej poprawie utrzymania zieleni w celu adaptacji do zmian klimatu i zwiększeniu bioróżnorodności.</p>
36	<p>Istnieje potrzeba wprowadzania kultury i sztuki na tereny zielone.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Faktycznie istotne jest, by tereny zieleni stanowiły również tło dla obiektów i działań z zakresu kultury i sztuki. W ostatnich latach zrealizowano m.in. : rzeźby ptaków na terenie skweru Ptasi zagajnik (zbieg ulic: Zaporoskiej, Lubuskiej, Skwierzyńskiej) wyremontowano kolumnę Fryderyka Wilhelma II i drewniany kościółek w parku</p>



		<p>Szczytnickim, usytuowano Pomnik Ignacego Jana Paderewskiego na promenadzie Staromiejskiej, a w przeszłości na terenie parku J. Słowackiego odbyła się wystawa rzeźb plenerowych.</p> <p>Na terenach zieleni znajduje się ponad 100 pomników i rzeźb, które wymagają stałego utrzymania..</p>
37	Standardy inwentaryzacji zieleni, przeglądu drzew: w czasie inwentaryzacji można uwzględnić studentów np. w ramach praktyk, stażu lub zaliczenia ćwiczeń.	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Informacje udostępniane publicznie przez Urząd i jednostki mu podlegające muszą być rzetelne i sprawdzone. W związku z tym inwentaryzacje powinny być realizowane w ustandaryzowany sposób, zweryfikowane przez opiekuna naukowego i merytorycznego (w Urzędzie). W związku z tym działania te muszą odbywać się w zorganizowany sposób. Jest to jednym z celów współpracy Urzędu z Uniwersytetami: Wrocławskim i Przyrodniczym.</p>
38	W ramach standardów inwentaryzacji zieleni i przeglądu drzew przydałby się publiczny dostęp do SIP Wrocławia.	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Inwentaryzacje drzew są dostępne dla studentów i studentek na podstawie porozumień komórek i</p>



		jednostek gminy Wrocław z jednostkami naukowymi.
39	Zaangażowanie Rady Osiedli – liderów ds. ekologii i zieleni oraz lokalnych przyrodników w wycenę wartości drzew i terenów zieleni.	Opinia nieuwzględniona W razie uwidocznienia się takiej funkcji w danej Radzie ZZM podejmuje współpracę odpowiednią do zaangażowania poszczególnych członków RO. Jednak tak specyficzna kwestia jak wycena wartości drzew i terenów zieleni wymaga ekspertów. Metodyka w tym zakresie jest w dalszym ciągu w sferze badań. Urząd Miasta podjął współpracę w ramach projektu Life Cool City (opisany powyżej), w którym oceniana ma również być wartość zieleni.
40	Istotne jest, aby jak najszybciej powstał sposób wyceny drzew i zieleni na działkach, szczególnie tych przeznaczonych do sprzedaży, uwzględniający wartość usług ekosystemowych, kontekst sąsiedztwa, a jednocześnie: dość prosty w liczeniu (by pomogło to ewentualnie wstrzymać sprzedaż działki ze względu na zbyt dużą jej wartość lub pozwalający realnie ją wycenić).	Opinia częściowo uwzględniona Również uznajemy, że taki wskaźnik jest niezwykle istotny. Jednak wyniki ostatnich badań pokazują, że wybrane aspekty wyceny drzew w dalszym ciągu nie pokazują kompleksowo ich wartości i strat, jakie przynosi wycinka niektórych drzew i ich skupisk. Dlatego analizy dotyczące wyceny wartości drzew w dalszym ciągu trwają. Wrocław stale poszukuje projektów, które pozwolą wprowadzić takie rozwiązania w



		mieście. Urząd Miasta podjął współpracę w ramach projektu Life Cool City, w którym oceniana ma również być wartość zieleni.
41	Ważne jest przestrzeganie statutu Rad Osiedli oraz ustaleń z reformy RO - prekonsultacje, czyli przed rozpoczęciem prac nad MPZP zebranie opinii również od rady osiedla.	Opinia uwzględniona
42	Omawianie terenów zielonych na grupie dialogu społecznego (GDS)..	Opinia nieuwzględniona GDS w temacie zieleni nie odbywa się.
43	Wykonywanie wizji lokalnych przez pracowników UM, przedstawicieli RO oraz przyrodników.	Opinia uwzględniona Miasto Wrocław odpowiada na propozycje wspólnych wizji lokalnych, a w sprawach, które tego wymagają, jest inicjatorem wielu tego typu spotkań w gronie pracowników Urzędu, przedstawicieli Rad Osiedla i przyrodników.
44	Projektowanie terenów zielonych i planowanie wytycznych dla parków miejskich. Współczesne tereny zieleni w mieście mają rozbudowany układ funkcjonalny i wymagają placów, ścieżek odpowiedniej szerokości czy nawet	Opinia uwzględniona Sugestia do uwzględnienia w przyszłych Standardach projektowania terenów zieleni. Miasto zawsze do projektowania parków zatrudnia osoby z odpowiednim doświadczeniem z



	jakichś obiektów architektury parkowej lub kawiarnianej i kulturalnej.	zakresu architektury krajobrazu. Obecność architekta i architekta krajobrazu w zespołach projektowych jest obligatoryjna.
45	Aby park był atrakcyjny, zieleni powinna obejmować maksymalnie 70% – tak wynika z moich obliczeń, wykonanych na podstawie projektów parków współczesnych. Pawilony mogą mieć zielone dachy, żeby powierzchnię zieloną zwiększyć o kilka procent.	Opinia nieuwzględniona Zbyt sztywno określony parametr, bezpodstawny w kontekście różnorodności struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta. Co do udziału zieleni, ze względów zarówno przyrodniczych, jak i praktycznych, można by określić jej minimalny udział, nie zaś maksymalny. W dobie zauważalnych zmian klimatycznych propozycja jest niemożliwa do zaakceptowania.
46	Opinia Rady Osiedla oraz konsultacje społeczne przeprowadzone przez nią jako element pomocowy przy projektowaniu publicznych terenów zielonych.	Opinia częściowo uwzględniona Każdorazowo informujemy Rady Osiedla o ogłaszanych we Wrocławiu konsultacjach społecznych. Przy wybranych tematach, gdzie opinia RO może być szczególnie istotna (np. tematy dotyczące inwestycji, mających szczególne znaczenie dla funkcjonowania osiedla), zapraszamy Rady do opiniowania konsultowanych tematów m.in. w formie przeznaczonego dla nich



		<p>spotkania lub poprzez inne formy konsultacji. Urząd Miejski Wrocławia nie ma jednak wpływu na to, czy poszczególne RO zgłoszą swoje opinie w konsultacjach.</p> <p>Konsultacje społeczne we Wrocławiu prowadzone są w oparciu o Uchwałę nr XIX/387/15 Rady Miejskiej Wrocławia w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami Wrocławia, zgodnie z którą (par. 9) RO także mogą przeprowadzać konsultacje społeczne na terenie osiedla.</p>
47	<p>Ważne byłoby uzgodnienie warunków nasadzeń zieleni przy budowie nowych ulic lub przy remontach, aby lokalizacja sieci podziemnych nie eliminowała możliwości nasadzeń i nie oznaczała potem drogich i trudnych technologii sadzenia drzew na lub wokół sieci. Sieci skumulowane np. po jednej stronie ulicy umożliwiają swobodniejsze planowanie zieleni z drugiej strony.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Zwracamy uwagę na to, że czasem niemożliwe jest zlokalizowanie wszystkich sieci podziemnych po jednej stronie ulicy, mają na to wpływ chociażby strefy ochronne od poszczególnych sieci i konieczność układania przyłączy. Jednak bardzo istotne jest, by sieci kłaść z odpowiednią oszczędnością terenu, nie czyniąc zbędnej szkody dla przyrody. Sugestia do uwzględnienia w Standardach uzgodnień na terenach zieleni.</p>
48	<p>Karty ochrony zieleni na budowie</p>	<p>Opinia uwzględniona</p>



	<p>są bardzo dobrze przygotowane – można by uprościć pobieranie ich w jednym dokumencie do pobrania ze wszystkimi kartami. Budowlańcy gubią się, jeśli muszą pobierać wiele kart i ich nazwy nie są logiczne, tylko numerowane. Lepszy byłby jeden wielostronicowy dokument jako jedna instrukcja dla kierownika budowy.</p>	<p>ZZM uzupełnił na stronie do pobrania jednolity dokument.</p>
49	<p>Współpraca z Radami Osiedli w ramach Dużej Polityki Osiedlowej (wspólne, kompleksowe myślenie o osiedlach jako części Wrocławia i jednocześnie jako elementach całości, którą jest Wrocław – red.), w ramach której opracowywany jest kodeks dobrych praktyk przy współpracy deweloper/ inwestor – RO. Zawiera się w nich zasada poszanowania roślinności rodzimej oraz przestrzeni osiedla w ramach prowadzenia inwestycji, obejmują nadzór społeczny nad inwestycją.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Nadzór społeczny nad inwestycją jest możliwy po wcześniejszym ustaleniu z samorządem osiedlowym, którego dotyczy inwestycja, ale nie jest wystarczający. Za oszczędne korzystanie z terenu w trakcie przygotowań i realizacji inwestycji odpowiedzialni są: projektanci, organy administracji ds. wyłączenia nieruchomości oraz organy ustalające zasady zabudowy i zagospodarowania terenu (art. 74.1 pkt. 2 Ustawy o ochronie przyrody).</p>
50	<p>Stosowanie chodników rampowych, ale zabezpieczonych przed wjazdem pojazdów.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Rozwiązanie do zastosowania przy jednoczesnym zachowaniu standardów dostępności dla osób o</p>



		<p>ograniczonej mobilnością w zakresie nawierzchni i spadków.</p> <p>Takie rozwiązanie jest już zalecane w Kartach informacyjnych do standardów ochrony drzew w Inwestycjach Wrocławia. Nie ogranicza to innych rozwiązań, m.in. zabezpieczenie przed wjazdem.</p>
51	<p>Kontrola dendrologiczna przy pracach – można wykorzystać (po przeszkoleniu) liderów ds. ekologii i zieleni obecnych na osiedlach.</p>	<p>Opinia nieuwzględniona</p> <p>Kontrola społeczna jest zawsze doceniana i najskuteczniej wpływa na prawidłowe wykonywanie prac. Jednak nadzór dendrologiczny dokonują osoby wykształcone kierunkowo, stale aktualizujące swoją wiedzę. Znają warunki uzgodnień i projekt. Osoby postronne mogą zawsze sygnalizować obawę o nieprawidłowości, jednak nie zastąpią profesjonalistów. Nie ma też możliwości nałożyć odpowiedzialności za działania na osobę działającą społecznie.</p>
52	<p>Miejscowe adaptowanie roślin synantropijnych w skupiskach rabat bylinowych.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Propozycja do zweryfikowania w Standardach projektowania zieleni.</p>
53	<p>W związku z tym, że zielone dachy są istotnym elementem strategii</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Standardy i wytyczne prawidłowego</p>



	<p>bioróżnorodności, uważamy, że powinny zostać opracowane wytyczne lub standardy ich prawidłowego projektowania i wykonywania. W Unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030. Przywracanie przyrody do naszego życia zielone dachy są rozpatrywane na tym samym poziomie co lasy, parki i farmy miejskie.</p>	<p>projektowania i wykonywania zielonych dachów odbywają się na etapie prac realizacyjnych. Służą temu katalogi dobrych praktyk i literatura techniczna, np. standardy projektowania zielonych dachów przygotowane przez Polskie Stowarzyszenie Dachów Zielonych. W ramach ustaleń w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wdrożono prace nad konstrukcją definicji zielonych dachów i zielonych ścian, a także nad zapisami odnoszącymi się do podstawowych reguł kształtowania tych form zieleni. Odnoszono się tutaj do rodzaju nawierzchni i procentowego udziału powierzchni projektowanej zieleni.</p>
54	<p>Kwestia standardów bezpieczeństwa dotyczących np. placów zabaw: nie mogą być takie, by zagrażały przyrodzie, czyli powinny być obszary bez możliwości zbudowania placu zabaw czy innej infrastruktury, aby ze względu na zbyt wygórowane standardy bezp. w dalszym toku nie naciskano na konieczność ogławiania drzew w okolicy,</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Kwestia do uwzględnienia w przyszłych Standardach projektowania terenów zieleni. Gmina nie ma wpływu na normy projektowania placów zabaw. Może za to dostosowywać rozwiązania placów zabaw w taki sposób, by jak najbardziej chronić przyrodę. Służą temu m.in. Karty ochrony drzew w</p>



	<p>profilaktycznego ścinania gałęzi drzew niezupelnie zdrowych czy innych, zbyt ingerujących prac. Ważne, by nie wszędzie dbało się tylko o bezpieczeństwo ludzi kosztem przyrody.</p>	<p>inwestycjach.</p>
55	<p>W kwestii bezpieczeństwa na terenach zieleni ważna jest edukacja – rady osiedli mogą pomóc w kolportażu materiałów.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Samorządy osiedlowe mogą włączyć się w kolportaż, ale jest to decyzja poszczególnych Zarządów. WCRS może przekazywać informacje na temat planowanych kampanii czy też akcji.</p>
56	<p>Ogródki działkowe są dość cennym terenem zarówno pod względem przyrodniczym, rekreacyjnym i społecznym. Należałoby je jednak chronić, zwłaszcza w centrach miast (ewentualnie z możliwością rekreacji dla publiczności na części z nich).</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Zgodnie ze stanowiskiem Prezydenta Wrocławia, wyrażanym wielokrotnie, tereny działkowe będą zachowywane w dokumentach planistycznych miasta. Miasto chce rozwijać infrastrukturę na terenach ogrodów działkowych oraz udostępniać je dla mieszkańców osiedli. Polityka przestrzenna w tym zakresie jest sformułowana w SUIKZP. W uzasadnionych przypadkach będą również zmieniane plany miejscowe.</p>
57	<p>Potrzebne byłyby bardzo cenne informacje dotyczące wytycznych</p>	<p>Opinia nieuwzględniona</p> <p>Kompetencje ustawowe w tym</p>



	ochrony przed szkodnikami i chorobami roślin. Dotyczy to miasta i przedmieścia.	zakresie ma Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa. Jedną z najnowszych publikacji w tym zakresie służącą ochronie drzew jest: Profilaktyka chorób drzew miejskich. Zalecenia bio-asekuracji.
58	Powinny odbywać się cykliczne akcje sadzenia drzew (np. rodzice dla swoich dzieci).	Opinia uwzględniona Dwa razy do roku odbywa się akcja WROśnij we WROcław , polegająca na sadzeniu dostarczanych przez Miasto drzew (przez rodziców dla dzieci). Społeczne nasadzenia z mieszkańcami i mieszkankami zostaną wpisane do Planu zazieleniania.
59	Należy szkolić w zakresie SUIKZP – czym jest, jak ono działa oraz jakie są relacje między nim a MPZP.	Opinia częściowo uwzględniona Edukacja społeczna w zakresie działań planistycznych gminy, w tym relacji i powiązań zapisów SUIKZP i tworzonych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, są realizowane. Służy do tego platforma Systemu Informacji Przestrzennej, a także odbywające się przed pandemią Dni Urbanisty. Można powiedzieć, że każdy proces partycypacji społecznej, czy to w zakresie SUIKZP, planów miejscowych, czy projektów, takich



		jak Osiedla kompletne, jest również działaniem edukacyjnym. W ramach Planu zazielenienia miasta warto zawęzić „szkolenie” do zakresu tematu „Zieleń bez granic” lub zapisów w MPZP odnoszących się do sfery zieleni jako istotę dla realizacji Planu zazieleniania.
60	Większość działań nie ma na celu ochrony przyrody jako takiej. Oprócz stref dla mieszkańców i mieszkańek, przydałoby się wyznaczenie w skali miasta terenów, na których przyroda może rozwijać się spontanicznie, bez ingerencji ludzi.	Opinia uwzględniona Istniejące dokumenty planistyczne stwarzają możliwość zachowania terenów pod rozwój zieleni spontanicznej, np. w ramach terenów zieleni dominującej wyznaczonych w SUIKZP. Ponadto w MPZP wyznacza się strefy zieleni, które obejmują najczęściej istniejące zadrzewienia i inne elementy przyrodnicze. W ramach prac nad Planem zazieleniania podjęte zostaną próby wyznaczenia terenów zieleni spontanicznej.
61	Być może mogłoby powstać rozporządzenie prezydenta miasta ws. tego, aby drzewa i zieleń nie były niszczone przez powstające billboardy.	Opinia częściowo uwzględniona Postulat taki powinien zostać uwzględniony w przygotowywanej dla miasta uchwały krajobrazowej.
62	Ogrody społeczne: warto zaangażować mieszkańców także	Opinia uwzględniona



	<p>w taki sposób – na podstawie umowy użyczenia oddawać w utrzymanie kawałek terenu (oszczędności dla budżetu JST, a zwiększone zaangażowanie społeczne).</p>	<p>Miasto wspiera ogrody działkowe, w ramach których mogą być zakładane ogrody społeczne. Bierzymy także udział w projekcie FoodShift, w ramach którego Miasto będzie wspierać powstawanie ogrodów społecznych, a także zaaranżujemy ogrody warzywne w placówkach oświatowych. Powstanie też baza miejsc, w których mogą powstać ogrody społeczne. Jesienią 2021 r. odbyły się konsultacje społeczne na temat procedury tworzenia ogrodów społecznych w naszym mieście.</p>
63	<p>Utworzenie Zespołu Społecznych Obrońców Zieleni.</p>	<p>Wyjaśnienie</p> <p>Podobne zespoły już istnieją – np. Rada Parku Grabiszyńskiego. W razie pojawienia się takiej woli dla któregoś z parków lub grupy parków, ZZM będzie odpowiadał na potrzebę społeczną. Inicjatywa Gminy w tym zakresie, bez potrzeby społecznej, ze względu na konieczność zaangażowania nie tylko strony społecznej, ale i profesjonalistów, bez wyraźnej potrzeby, może w szybkim tempie ulec wypaleniu.</p>
64	<p>Konieczność wydzielenia obszarów przyrodniczych w mieście o</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Istniejące dokumenty planistyczne</p>



<p>charakterze w dużym stopniu naturalnym, z priorytetem pozostawienia tej przyrody bez ingerencji człowieka.</p>	<p>stwarzają możliwość zachowania terenów pod rozwój zieleni spontanicznej, np. w ramach terenów zieleni dominującej wyznaczonych w SUIKZP. Ponadto w MPZP wyznacza się strefy zieleni, które obejmują najczęściej istniejące zadrzewienia i inne elementy przyrodnicze. W ramach prac nad Planem zazieleniania podjęte zostaną próby wyznaczenia terenów zieleni spontanicznej. Ponadto w SUIKZP zaproponowano kilkadziesiąt obszarów do objęcia ochroną jako użytki ekologiczne. Najcenniejsze pod względem przyrodniczym obszary w mieście są objęte ochroną jako park krajobrazowy, obszary Natura 2000 i użytki ekologiczne. Będą kontynuowane prace nad wskazywaniem nowych obszarów do ochrony. Istnieje także możliwość stworzenia narzędzia do wskazywania takich obszarów, które następnie byłyby weryfikowane przez specjalistów. Taka warstwa przestrzenna mogłaby być częścią systemu informacji przestrzennej w ramach mapy przyrodniczej. W kompetencji Wydział Środowiska i</p>
---	---



	<p>Rolnictwa leży przygotowanie stosownych uchwał na temat powołania, zniesienia lub zmiany danej formy ochrony przyrody.</p> <p>Na podstawie ustaleń z dokumentów planistycznych Departament Zrównoważonego Rozwoju, reprezentowany przez Dyrektora WSR zawarł umowę z Uniwersytetem Wrocławskim Wydziałem Nauk Biologicznych na wykonanie czterech opracowań przyrodniczych:</p> <ul style="list-style-type: none">• Rozpoznanie przyrodnicze obszaru starorzecza Łacha Farna we Wrocławiu;• Inwentaryzacja przyrodnicza obszaru położonego w lesie Prackim;• Inwentaryzacja przyrodnicza obszaru położonego w lesie Stabłowickim;• Inwentaryzacja przyrodnicza obszaru położonego w Lasku Kuźnickim. <p>Opracowania zostaną sporządzone na podstawie terenowych inwentaryzacji przyrodniczych, prowadzonych przez okres 12 miesięcy od 22 listopada 2021 r. do 23 listopada 2022 r.</p>
--	---



		<p>W oparciu o uzyskane opracowanie przyrodnicze zostanie podjęta decyzja, czy istnieją przesłanki prawne do złożenia projektu uchwały w sprawie powołania użytków ekologicznych.</p> <p>Dział Ochrony Przyrody i Leśnictwa zgłosił w marcu 2022 r. zamiar procedowania nw. projektów uchwał:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Projekt uchwały w sprawie ustanowienia pomnikiem przyrody dębu szypułkowego rosnącego przy ul. Gosławickiej we Wrocławiu;2. Projekt uchwały w sprawie ustanowienia pomnikiem przyrody dębu szypułkowego rosnącego w lesie Prackim we Wrocławiu;3. Projekt uchwały w sprawie ustanowienia pomnikiem przyrody dębu szypułkowego rosnącego w rejonie mostu Rędzińskiego we Wrocławiu;4. Projekt uchwały w sprawie ustanowienia pomnikiem przyrody dębu szypułkowego rosnącego w rejonie ul. Paniowickiej we Wrocławiu. <p>WSR każdego roku rozpatruje</p>
--	--	--



		wnioski stron w sprawie zasadności powołania form ochrony przyrody. W przypadku zaistnienia przesłanek przygotowuje stosowny projekt uchwały celem objęcia np. w formie pomnika przyrody obiektu przyrodniczego.
65	Proponujemy cykliczne seminaria przedstawiające błędy w planowaniu przestrzennym, połączone z dyskusją różnych środowisk.	Opinia częściowo uwzględniona W zakresie prowadzenia różnego typu konsultacji społecznych towarzyszących sporządzaniu dokumentów planistycznych i innych programów dotyczących planowania przestrzennego, gmina realizuje wymogi ustawowe oraz organizuje seminaria w zależności od potrzeb. Do rozmów zapraszani są zazwyczaj naukowcy i naukowczynie, aktywiści i aktywistki oraz instytucje rządowe. Cykliczne spotkania w sprawie analizy czy aktualizacji zapisów planistycznych względem zmian w przepisach lub zmiennych uwarunkowań odbywają się na co dzień w ramach pracy Urzędu, międzywydziałowo. Seminaria w powyższej tematyce odbywają się również w interdyscyplinarnym gronie w ramach spotkań



		<p>organizowanych przez Stowarzyszenie Urbanistów ZOIU oraz Towarzystwo Urbanistów Polskich. Monitoring realizacji ustaleń obowiązujących przepisów prawa miejscowego oraz ich konsumpcji w zakresie tematu zieleni w mieście mógłby stanowić jeden z elementów Planu zazieleniania miasta.</p>
66	<p>Przydałyby się standardy ochrony przyrody ożywionej w działaniach miejskich (w tym w MPZP), zakrojone szerzej niż domki dla ptaków, jeży itp.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>W zakresie ochrony przyrody Miasto odnosi się wielu dokumentach, w tym: w planistycznych i podejmuje szereg działań na rzecz ochrony wartości przyrodniczych.</p> <p>Planistycznie odniesienia do ochrony przyrody zawierają zarówno SUIKZP, jak i MPZP. Warto nadmienić, że sporządzenie tych dokumentów dokonuje się na podstawie ściśle określonych wytycznych zawartych w Ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W ramach zapisów w planach miejscowych określa się procentowy udział powierzchni biologicznie czynnej na danym terenie, nawierzchni ziemnej, zieleni wysokiej, stref zieleni. Podjęto także</p>



		prace nad zapisami dotyczącymi zielonych dachów i ścian. Szersza analiza w zakresie ochrony fauny odbywa się w Prognozie oddziaływania na środowisko ustaleń planu, sporządzonej na potrzeby opracowania MPZP.
67	Rewizja MPZP z uwzględnieniem użytkowania terenów zielonych w kontekście Osiedli kompletnych.	Opinia częściowo uwzględniona Program Osiedli kompletnych stanowi szereg zaleceń i propozycji przestrzennych w zakresie kształtowania osiedli w taki sposób, aby stały się multifunkcjonalne, samowystarczalne, odporne na zmiany klimatu lub sytuacje kryzysowe i przyjazne dla mieszkańców i mieszkank, którzy będą się z osiedlem utożsamiać i poczuwać do współodpowiedzialności za jego funkcjonowanie. Niektóre elementy <i>stricte</i> przestrzenne można zaimplementować do planów miejscowych lub na ich podstawie zmienić plan już obowiązujący.
68	Karty Zieleni obowiązkowe dla każdego osiedla wraz z aktualizacją – wykonywanie z uwzględnieniem stałego zespołu	Opinia częściowo uwzględniona Prace nad pilotażową Kartą Zieleni dla osiedla Maślice pokazały, że



	<p>złożonego z urzędników/ urzędniczek, przyrodników–społeczników/ przyrodniczek–społeczniczek oraz przedstawicieli/ przedstawicielek uczelni wyższych. Element Klastra Zieleni.</p>	<p>potrzeba szerokiego porozumienia w kwestii rozwoju zieleni na osiedlach ze względu na dużą liczbę podmiotów zaangażowanych w ten proces, zarówno po stronie Urzędu Miasta, jak i wśród mieszkańców/ mieszkanek i przedsiębiorców/ przedsiębiorczyń. Dlatego być może zasadne byłoby powołanie szerokiego zespołu opracowującego te dokumenty. Na tym etapie nie chcielibyśmy jeszcze przesądzać, jak taki zespół miałby wyglądać. Ta kwestia może zostać doprecyzowana w Planie zazieleniania.</p>
69	<p>Główny element Osiedli kompletnych i Kart Zieleni to wskazanie mieszkańcom i mieszkancom, jak rozwijać się będzie ich osiedle.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Kierunki rozwoju poszczególnych osiedli są określone w dokumentach planistycznych (w zależności od stopnia pokrycia planami miejscowymi dla danego osiedla). Wskazywane są także w opracowaniu dotyczącym Osiedla kompletnego. Ogólne kierunki rozwoju przestrzennego kształtowane są natomiast w SUIKZP.</p>
70	<p>Istotna jest edukacja i transparentność w rozwoju miasta, czyli wykorzystanie obecnych</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Dokumenty planistyczne, Osiedla kompletne oraz inne planowane</p>



	danych z SIP-u, ze wskazaniem rozwoju zabudowy.	działania na terenie miasta są przedmiotem szerokich konsultacji społecznych, są prezentowane w SIP.
71	W zakresie ustanowienia nowych użytków ekologicznych ważne jest wykorzystanie siły oddolnej tj. Rad Osiedli, lokalnych NGO-sów i przyrodników/ przyrodniczek, a także stworzenie mapy potrzeb analitycznych w ramach klastra zieleni.	Opinia częściowo uwzględniona Opracowania przyrodnicze ze względu na swoją interdyscyplinarność powinny być wykonywane przez osoby mające niezbędne wykształcenie i doświadczenie zawodowe. Urząd współpracuje ze stroną społeczną w zakresie wymiany wiedzy.
72	Współpraca z Radami Osiedli, lokalnymi przyrodnikami/ przyrodniczkami, liderami/ liderkami ds. ekologii i zieleni w kwestii poszukiwania pomników przyrody.	Opinia uwzględniona Taka współpraca w zakresie poszukiwań pomników przyrody jest cenna ze względu na dobrą znajomość okolicy przez Rady Osiedla i przyrodników/ przyrodniczeki. Takie działania mogą być uwzględnione jako wydarzenia towarzyszące przy imprezach organizowanych przez WCRS. Do Rady Miejskiej Wrocławia można składać wnioski dotyczące każdego obiektu wyróżniającego się na tle innych zasobów przyrodniczy (objęcie ochroną w formie pomnika przyrody).



73	Interaktywna mapa dla mieszkańców i mieszkank mogących dodać pomnik przyrody do weryfikacji przez specjalistów.	Opinia uwzględniona Bierzemy pod uwagę takie rozwiązanie.
74	Bardzo cenne byłoby zorganizowanie akcji lub przygotowanie programu informującego mieszkańców i mieszkanki, jak łatwo i szybko mogą zgłosić obiekt-kandydata na pomnik przyrody w swojej okolicy.	Opinia uwzględniona Procedura zgłaszania pomnika przyrody wraz z wytycznymi zostanie zamieszczona w Biuletynie Informacji Publicznej.
75	W kwestii zabezpieczania przed parkowaniem terenów zieleni istotna jest współpraca z Radami Osiedli i ze spółdzielniami mieszkaniowymi, przedstawienie im wykonanych zabezpieczeń – edukacja, propagowanie dobrych postaw i rozwiązań.	Opinia uwzględniona Straż Miejska Wrocławia, a w szczególności jej przedstawiciele i przedstawicielki na danym osiedlu tj. Strażnicy Osiedla mogą, we współpracy z aktywistami/ aktywistkami osiedlowymi, Radami lub innymi instytucjami zbierać informacje o przedmiotowych terenach, które należałoby zabezpieczyć przed parkowaniem i zgłaszać je oraz prowadzić działania kontrolne tych miejsc.
76	Ważne jest poszerzanie stref płatnego parkowania wraz z rozwojem służb kontrolujących parkowanie (w tym cykliczne akcje mandatowania przez Straż	Opinia uwzględniona Corocznie strefa płatnego parkowania jest powiększana – z inicjatywy Urzędu lub Rad Osiedla.



	Miejską), by chronić zieleni.	<p>Każdorazowo jest to poprzedzone współpracą i konsultacjami z Radami Osiedli, które, podejmując stosowną uchwałę, dają zielone światło na ustanowienie SPP na danej ulicy lub określonym obszarze. Parkowanie pojazdów w miejscu niedozwolonym czy na terenie zielonym jest niezależne od faktu poszerzania stref płatnego parkowania; Straż Miejska Wrocławia reaguje na każde zgłoszenie nieprawidłowego, parkowania pojazdów. SPP powinny być szeroko konsultowane z mieszkańcami i mieszkankami osiedli. Poszerzenie tych stref powinno polegać na zwiększeniu liczby miejsc do parkowania pojazdów (wyznaczenie nowych parkingów, zatok i innych konstrukcji drogowych). Aktualnie nowe strefy parkowania wyznacza się na jezdni, co powoduje zmniejszenie przepustowości ruchu pojazdów, natomiast kierujący szukają „miejsca niepłatnego” i parkują np. na terenie zielonym. Ponieważ niszczenie roślinności jest zabronione, Straż Miejska Wrocławia, również we współpracy z policją, może prowadzić</p>
--	-------------------------------	---



		działania kontrolno-restrykcyjne miejsc wskazanych na danym osiedlu lub miejsc znanych służbie z własnego rozpoznania.
77	Napiętnowanie rozjeżdżania zieleni w mediach społecznościowych i w kampaniach edukacyjnych.	Opinia uwzględniona Na stronie internetowej Straży Miejskiej Wrocławia oraz na portalu społecznościowym FB możemy umieszczać informacje, plakaty, ulotki itp. i udostępniać artykuły, dotyczące napiętnowania rozjeżdżania zieleni oraz informacje dotyczące kampanii edukacyjnej.
78	Cykliczne akcje tzw. patroli społecznych: roznoszenie informacji o prawidłowym parkowaniu i o konieczności szanowania terenów zielonych.	Opinia uwzględniona Strażnicy Osiedla mogą (we współpracy z aktywistami/ aktywistkami osiedlowymi, stowarzyszeniami lub radnymi osiedlowymi) prowadzić działania edukacyjne, ulotkowe oraz propagować dobre postawy i rozwiązania, ponadto informować, że niszczenie roślinności jest wykroczeniem, za które można zostać ukaranym mandatem karnym.
79	Wspólne akcje Straży Miejskiej i mieszkańców/ mieszkank (dzieci, młodzież, seniorzy/ seniorki),	Opinia uwzględniona Straż może opracować ulotkę, coś, co można nazwać "żółtą kartką złego



	polegające na chwaleeniu dobrze parkujących kierowców i na ganieniu tych, co robią to nieprawidłowo.	parkowania”, która będzie rozdawana przez dzieci ze szkół na danym osiedlu.
80	Na etapie projektowania należy myśleć o zabezpieczeniu terenów zielonych – niestety, tylko fizyczna blokada daje efekty.	Opinia częściowo uwzględniona Fizyczne bariery uzasadnione są w określonych przypadkach, jednak zawsze jest to dodatkowy element infrastruktury, który musi być uwzględniony w kosztach inwestycji i utrzymania. Musi być także estetyczny i skomponowany z otoczeniem. Poza wygradzeniami niezbędna jest edukacja w zakresie odpowiedniego parkowania. W zakresie standardów projektowania do uwzględnienia w opracowaniu są formy zabezpieczenia w razie sąsiedztwa z ulicami.
81	Istnieje wiele terenów, na których parkuje się nielegalnie; są one w zarządzie jednostek, z którymi trudno rozmawia się o utrzymaniu zieleni (np. ZZK, WM), dlatego potrzebne jest uświadamianie tym jednostkom, jak to zagadnienie jest istotne. Być może przydałby się jakiś program miejski, nie tylko	Opinia częściowo uwzględniona Polityka miejska wskazuje na ogólną dostępność terenów gminnych, co utrudnia podejmowanie decyzji o grodzeniu wewnątrz podwórzowych lub ich części. Ograniczanie miejsca przeznaczonego na parkowanie pojazdów spotyka się z dużą krytyką



	działania ZZM?	<p>części mieszkańców i mieszkank. Zarząd Zasobu Komunalnego nie ma możliwości prawnych ani nie podlegają mu żadne służby, które umożliwiłyby bieżące kontrolowanie i karanie za nielegalne parkowanie na terenach zielonych w zarządzie ZZK. W przypadku stwierdzonych dewastacji zieleni ZZK zleca naprawę szkód i ponowne nasadzenia.</p> <p>Podobnie spółka Wrocławskie Mieszkania: zwraca bardzo dużą uwagę na problem nielegalnego parkowania na terenach zielonych i podejmuje w tym zakresie działania, są one jednak umiarkowane ze względu na ograniczone kompetencje zarządcy oraz środki finansowe. Polegają głównie na trwałym postawieniu fizycznej bariery (słupki, donice, betonowe ograniczniki, itp.). To rozwiązanie kosztowne, nie zawsze możliwe do realizacji i nie zawsze skuteczne, a dodatkowo często działa na niekorzyść krajobrazu.</p> <p>Spółka realizuje swoje działania poprzez wnikliwą analizę wszystkich zgłoszeń i sukcesywnie przeprowadzane remonty i</p>
--	----------------	---



		rewitalizację podwórek, które porządkują kwestie związane z nielegalnym parkowaniem oraz urządzeniem terenów zieleni.
82	Może warto pomyśleć nad systemem zgłoszeń niewłaściwego parkowania – wtedy mieszkańcy i mieszkanki również mogliby zostać zaktywizowani i jednocześnie zwracaliby na to uwagę, zwiększyłaby się kontrola społeczna – szybciej można też na takie niechciane zjawisko zareagować.	Opinia uwzględniona Obecny system zgłoszeń do Straży Miejskiej Wrocławia obejmuje: telefon (nr 986), e-mail (straz@smwroclaw.pl), dodatkowo możemy stworzyć formatkę zgłoszeniową (np. zgłoś niszczenie zieleni), którą umieścimy na stronie www.wroclaw.pl oraz na stronie Straży Miejskiej Wrocławia.
83	Warto “pochylić się” nad zakazem stosowania zarówno przez wspólnoty, jak i deweloperów chemicznych środków ochrony roślin np. glifosatu. Rokrocznie zdarzają się wypadki zatrucia zwierząt.	Opinia częściowo uwzględniona Wrocławskie Mieszkania i Zarząd Zasobu Komunalnego na zarządzanych przez siebie terenach stosują środki ochrony roślin, działające wybiórczo (o ograniczonym spektrum działania) w celu ochrony szczególnie cennych egzemplarzy, opierając się jedynie na środkach dopuszczonych do stosowania na terenie Unii Europejskiej, według zaleceń producenta, robi to tylko w uzasadnionych przypadkach, ograniczając ich stosowanie do



		<p>minimum oraz stosując niezbędne zabezpieczenia.</p> <p>Nie ma możliwości prawnych, aby WM i ZZK zakazywały wspólnotom bądź deweloperom używania wymienionych w opinii środków, leży to poza kompetencjami gminy.</p>
84	<p>Mniej działań technicznych, więcej samoistnych procesów przyrodniczych – to korzystniejsze dla przyrody i znacznie tańsze.</p> <p>Taniej jest pozostawiać np. w Lesie Rędzińskim dziuplaste drzewa niż wieszać w nim skrzynki lęgowe.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>ZZM, przy współpracy ZZM Kraków i Fundacji Sendzimira, jest w trakcie opracowania Standardów utrzymania zieleni, które posłużą zarządom m.in. jako wytyczne do wprowadzania rozwiązań proprzyrodniczych na zarządzanych terenach. Opracowanie będzie ogólnodostępne i ma służyć szeroko pojętej poprawie utrzymania zieleni w celu adaptacji do zmian klimatu i zwiększeniu bioróżnorodności.</p> <p>Teren Lasu Rędzińskiego objęty jest ochroną w ramach obszarów Natura 2000, gdzie Plan zadań ochronnych (narzędzie ochrony siedlisk i gatunków stanowiących przedmiot ochrony obszaru Natura 2000) obejmuje ochroną drzewa dziuplaste i leżaninę.</p>



85	<p>Rolnictwo ekologiczne “ładnie” wygląda w folderach, ale w rzeczywistości także w tym rodzaju produkcji rolnej dopuszczone są chemiczne środki ochrony roślin. Gdy w przypadku “niewielkich” producentów warzyw czy owoców jest to możliwe i wydaje się, że znajdą zbyt na swoje płody rolne na obszarze Wrocławia, to w sytuacji, gdy mamy do czynienia z “większymi” plantatorami, nakłonienie ich do rolnictwa ekologicznego wydaje się utopią.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Możliwe jest propagowanie zasad ekologicznej uprawy rolnej na terenie miasta. W mniejszej skali miasto prowadzi projekty finansowane z budżetu lub funduszy europejskich dotyczące ogrodów warzywnych i ogrodów społecznych. Wydaje się, że zmiana w podejściu do prowadzenia upraw polowych będzie następować niezależnie od wysiłków miasta, w związku ze zmieniającymi się regulacjami na rynku europejskim i w prawodawstwie.</p>
86	<p>Wrocław ma bardzo duży potencjał wodny (system rzeczny) – uważam, że standardy powinny w równym stopniu dotyczyć zielonej, jak i niebieskiej infrastruktury – pewne układy wody i zieleni są nierozzerwalne i należy tak je traktować.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>W naszych działaniach zawsze staramy się łączyć aspekty zieleni i gospodarowania wodami opadowymi i powierzchniowymi. Dlatego operujemy pojęciem zielono-niebieskiej infrastruktury, aby podkreślić nierozzerwalność tych dwóch elementów. Przygotowane katalogi dobrych praktyk i standardy projektowe dla ulic łączą elementy zielonej i niebieskiej infrastruktury, gdyż jest to kluczowy element adaptacji do zmian klimatu w kontekście wzrostu temperatury,</p>



		długotrwałych okresów suszy czy gwałtownych deszczów nawałnicowych. Współdziałanie tych dwóch elementów pozwoli lepiej zarządzać i chronić zielen miejską i dawać jej szanse na rozwój w przestrzeniach zurbanizowanych.
87	Zapisy i oznaczenia w MPZP pozwalające zrealizować zielen, tworzącą nieprzerwane sieci powiązań: konieczność wprowadzenia danych do GIS.	Opinia uwzględniona W MPZP jest szereg oznaczeń zieleni takich jak : zielen parkowa, strefa zieleni, zielen wysoka, drzewa i szpalery do pozostawienia oraz planowane. Ustalenia dotyczące zieleni w MPZP są wprowadzane do bazy SIP i udostępnione w serwisie mapowym Plany Mlejscowe. Jest możliwość udostępnienia tych danych w innych serwisach dedykowanych zieleni
88	Stworzenie mapy miejsc we Wrocławiu, gdzie można sprzedawać płody rolne - targowiska, ale i punkty na osiedlach, gdzie mogą stać stragany.	Opinia uwzględniona We Wrocławiu funkcjonuje siedem targowisk gminnych: <ol style="list-style-type: none">1. ul. Komandorska i ul. Radosna,2. ul. Ptasia,3. ul. Legnicka i ul. Niedźwiedzia (naprzeciwko C.H. Magnolia),4. ul. Lotnicza (przy D.H. ASTRA),5. ul. Żmigrodzka i ul. Broniewskiego,



		<p>6. ul. Skoczylasa (Leśnica)</p> <p>7. Ryneček Jemiołowa, ul. Grochowa i ul. Jemiołowa.</p> <p>Targowiska te zarządzane są przez zarządców (operatorów). Branża spożywczo-przemysłowa (w tym płody rolne od rolników) jest tam dostępna od poniedziałku do soboty. Na terenach pozagminnych działa też 5 znanych placów targowych:</p> <ol style="list-style-type: none">1. targowisko, ul. Bacciarellego 54,2. targowisko Targpiast Sp. z o.o., ul. Obornicka 235-237,3. Dolnośląskie Centrum Hurtu Rolno-Spożywczego, ul. Giełdowa 12,4. targowisko niedzielne Euro-Targ, ul. Poprzeczna 33-35,5. targowisko niedzielne na Dworcu Świebodzkim. <p>Wszelkie informacje dotyczące targowisk (w tym tabela i mapa) znajdują się stronie UM, w BIP-ie można znaleźć zasady prowadzenia sprzedaży na targowisku. Jeżeli chodzi o miejsca do handlu targowego na osiedlach, to należy wziąć pod uwagę, że w większości są to tereny należące do prywatnych</p>
--	--	--



		właścicieli, np. spółdzielnie czy wspólnoty mieszkaniowe i to one podejmują w tym zakresie decyzje. Zazwyczaj to sami przedsiębiorcy szukają takich miejsc i zgłaszają się np. do spółdzielni, które zawierają z nimi umowy (przykład: Spółdzielnia Mieszkaniowa na Psim Polu).
89	Należy konsultować punkty na stragany z płodami rolnymi z Radami Osiedli i lokalnymi przedsiębiorcami, przy wsparciu Biura Rozwoju Gospodarczego i Straży Miejskiej, by wyznaczone miejsca były bezpieczne i legalne.	Opinia nieuwzględniona Zasady udostępniania miejsc przeznaczonych do handlu określonego (z namiotów) oraz zasady ich funkcjonowania, reguluje Zarządzenie nr 5740/21 Prezydenta Wrocławia z dnia 23 lipca 2021 r. Zgodnie z nim do handlu zostały wyznaczone konkretne place targowe oraz pojedyncze miejsca; ściśle określono w odniesieniu do tych miejsc branżę handlu (w tym owoce i warzywa). Sprzedaż w handlu określonym poza targowiskami może być prowadzona wyłącznie przez przedsiębiorców, przy użyciu własnych, składanych stoisk, ujednoczonych zgodnie z wzorami opisanymi w odpowiednim zarządzeniu prezydenta Wrocławia. Miejsce przeznaczone do handlu



		<p>produktów z określonej branży udostępnia się przedsiębiorcy na podstawie umowy (sezonowej lub całorocznej), po uprzednim przeprowadzeniu losowania. Łącznie jest do dyspozycji 195 miejsc, w tym 76 do handlu sezonowego i okolicznościowego. Więcej informacji na stronie UM w BIP-ie. Z obserwacji BRG wynika, że nie ma na obecnie potrzeby tworzenia dodatkowych miejsc do handlu okrężnego czy targowego. Co roku po losowaniach zostają dodatkowe miejsca, z których przedsiębiorcy lub rolnicy mogą skorzystać. Na placach targowych też są dostępne miejsca do handlu – by z nich skorzystać, należy kontaktować się bezpośrednio z zarządcą (operatorem) danego terenu. Jeżeli na terenie gminnym występuje tzw. nielegalny handel, należy o tym poinformować Straż Miejską. Jeżeli na terenie osiedla mieszkańcy oczekują dodatkowych miejsc do handlu z namiotów i straganów, powinny podjąć rozmowy ze spółdzielniami lub wspólnotami mieszkaniowymi. Niecelowe jest tworzenie mapy miejsc do handlu okrężnego, która</p>
--	--	--



		<p>mogłaby sugerować, że te miejsca są ogólnie dostępne, a wiadomo, że wymagany jest tytuł prawny do terenu. Poza tym miejsca te nie funkcjonują w sposób trwały (jak targowiska). Zazwyczaj lokalizacje do handlu z namiotów znajdują się w pasie drogowym, gdzie wymagana jest zgoda ZDiUM, WIM i mogą być prowadzone inwestycje drogowe.</p>
90	<p>Ogrody działkowe to przestrzenie rolne, zajmujące dużą część miasta, służące bardziej rekreacji (nawet jeśli rozumianej jako prace przy roślinach) niż zapewnieniu miastu żywności. Z drugiej strony jest duża presja deweloperska, by zabudowywać różne tereny, do tego potrzebna nam więcej lasów, a także dużych parków.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Ogrody działkowe pełnią różnorodne funkcje, a uprawy rolne czy zapewnienie żywności nie jest ich głównym zadaniem. Ogrody działkowe spełniają także funkcje klimatyczne, przyrodnicze i rekreacyjne. Jako że zajmują często obszary w śródmieściu Wrocławia, w otoczeniu zabudowy mieszkaniowej, regulują temperaturę i wilgotność powietrza na obszarach zurbanizowanych, ograniczając zasięg miejskiej wyspy ciepła. Stanowią istotne enklawy zieleni o dużym zróżnicowaniu przyrodniczym, często o powierzchni większej niż istniejące parki. Z racji zróżnicowania krajobrazowego i</p>



		<p>przyrodniczego tereny te nie powinny podlegać zalesianiu, natomiast powinny być udostępnione mieszkańcom i mieszkańcom miasta jako tereny rekreacyjne i spacerowe. Takie działania są już podejmowane, przykładem mogą być ogrody Lepsze jutro (ul. Jaracza 56), które otworzyły swoje bramy. Rodzinne ogrody działkowe jako tereny zielone podlegają ochronie przewidzianej w przepisach o ochronie gruntów rolnych i leśnych, a także w przepisach dotyczących ochrony przyrody i ochrony środowiska.</p>
91	<p>Potrzebne są ułatwienia w zakresie organizowania farm miejskich, również na dachach budynków, nawet: w organizacji tymczasowych ogrodów osiedlowych, w podwórkach kamienic czy innych zdegradowanych miejscach.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>W strukturze WWE w ramach programu FoodSHIFT2030 trwają prace nad opracowaniem regulaminu zakładania ogrodów społecznych we Wrocławiu.</p> <p>Zakładanie ogrodów na dachach nie jest łatwą kwestią. Przygotowanie ich pod dachy intensywne (czyli użytkowe, powstające ze względu na konieczność odtworzenia powierzchni biologicznie czynnej, przeważnie na płytach stropowych</p>



	<p>garaży podziemnych i tarasach) wymaga indywidualnego podejścia, a przede wszystkim sprawdzania konstrukcji budynku.</p> <p>Zarządcy obiektów (Zarząd Zasobu Komunalnego, Wrocławskie Mieszkania) mogą opiniować wyłącznie inicjatywy związane z dachami na obiektach, które w całości są pod ich zarządem.</p> <p>Zielone dachy, niezależnie od rodzaju, są dodatkowym obciążeniem dla konstrukcji i w każdym przypadku ich zorganizowanie wymaga opinii lub ekspertyzy specjalnych jednostek.</p> <p>Przy uprawie warzyw i owoców wymagana jest dodatkowo bardziej szczegółowa i systematyczna pielęgnacja, ze względu na częstsze występowaniu szkodników, które atakują sadzonki. Na wnętrzach podwórzowych wchodzi w grę naziemne skrzynie z ziołami, na przykład przy placach zabaw jako fragmenty ogrodów sensorycznych (pierwsze takie miejsca są już wprowadzane eksperymentalnie przez ZZK).</p> <p>Jesteśmy otwarci na nowe inicjatywy pod warunkiem deklaracji ze strony</p>
--	--



		mieszkańców i mieszkank, że takie ogrody społeczne będą prowadzić; przy ogromie zasobu komunalnego nie uda się utrzymywanie przez ZZK indywidualnych, małych ogrodów, wymagających bieżącej pielęgnacji ogrodniczej.
92	Możliwość posadzenia krzewów i pnączy w zamian za drzewa w centrum miasta – tam, gdzie na drzewa nie ma miejsca.	Opinia uwzględniona Miasto zawsze w pierwszej kolejności stosuje rozwiązania pozwalające skompensować wycinki drzew poprzez nasadzenia drzew. Wynika to przede wszystkim z faktu intensywnego rozwoju miasta i częstych wycinek dużych drzew. Ponieważ to właśnie drzewa są odpowiednio chronione prawem, kompensata w postaci sadzenia drzew pozwala na trwały efekt. Kiedy z obliczeń wynika, że liczba drzew, które należy posadzić w ramach kompensaty przewyższa liczbę drzew usuwanych, istnieje możliwość zastąpienia nadwyżki krzewami albo innymi formami zieleni, jak łąki kwietne, zielone dachy itp. Miasto zachęca do realizacji błękitno - zielonej infrastruktury (to mogą być pnącza w obszarach śródmiejskich).



		<p>Lokalizacja nasadzeń pnączy powinna być uzgodniona z administratorem obiektu.</p> <p>W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego stosowane są zapisy mówiące o wliczaniu do powierzchni biologicznej czynnej (do bilansu zieleni) stropodachów i zielonych ścian. Nie należy jednak nadużywać tej możliwości do intensyfikacji powierzchni utwardzonych (czyli zamiast sadzenia drzew decydować się na zieleń wertykalną, żeby było np. więcej miejsc parkingowych). W pierwszej kolejności zawsze należy rozważyć sadzenie drzew, nawet na obszarach silnie zurbanizowanych (Miasto z powodzeniem realizowało takie działania), a dopiero w drugiej kolejności – zastępowanie drzew innymi rodzajami zieleni. Ponadto niezależnie od nasadzeń drzew pnącza mogą być ważnym elementem adaptacji do zmian klimatu, np. na terenach komunikacyjnych (m.in. ulice, parkingi) czy mieszkaniowych, zwłaszcza w śródmieściu i na starym mieście (duża masa zieleni, poprawa</p>
--	--	--



		mikroklimatu, większa wilgotność, zatrzymanie wód opadowych, bioróżnorodność).
93	Brak skanalizowania sieci podziemnych, miejsca na drzewa, ulice planowane jako aleje, lecz sieci podziemne to uniemożliwiają.	Opinia częściowo uwzględniona W procesie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego nowe korytarze ulic wyznacza się zgodnie z szerokościami przyjętymi w Katalogu Przekrojów Ulic, które uwzględniają strefowanie sieciowe oraz tereny zieleni, by nie wchodziły ze sobą w kolizje. W przypadku istniejących terenów drogowych, gdzie nastąpiły procesy inwestycyjne (położono sieci), realizacja postulatów jest trudniejsza i wymaga usuwania kolizji z sieciami.
94	Preferowanie rozwiązań dot. zielonych dachów, na których w intensywny sposób zasadzone będą krzewy i drzewa, np. na dachach garaży podziemnych i na dachach budynków. Zwiększamy ilość zieleni i tlenu, szczególnie w centrum, przez układ piętrowy nad zabudową.	Opinia częściowo uwzględniona Zapisy dotyczące zielonych dachów, zarówno na obiektach komunikacyjnych, takich jak garaże, jak i na obiektach mieszkaniowych znajdują się coraz częściej w opracowywanych planach miejscowych. Zgodnie z definicją do powierzchni biologicznie czynnej wlicza się także powierzchnię stropodachów (do 50%). Ponadto



		<p>Miasto przyjęło uchwałę dotyczącą zwolnień podatkowych w przypadku realizacji zielonego dachu lub ściany. Zielone dachy mogą być także dotowane w ramach programu Złap deszcz jako rozwiązania zatrzymujące wody opadowe. Sposób zagospodarowania zielonego dachu oraz jego typ (który umożliwiałby np. nasadzenia drzew) jest uzależniony od parametrów technicznych dachu. Co do zasady Miasto preferuje tworzenie powierzchni biologicznie czynnych na gruncie rodzimym (czyli grunt naturalny, powstały w wyniku procesów geologicznych), a dopiero w następnej kolejności zastępowanie jej zielenią na dachach.</p>
95	<p>Zapisy rozporządzeń powinny być opłacalne dla Inwestorów prywatnych. Skracać czas, zmniejszać koszty inwestycji, promować rozwiązania niebiesko-zielone.</p>	<p>Opinia nieuwzględniona</p> <p>Zapisy rozporządzeń nie pozostają w kompetencjach gminy.</p>
96	<p>Planowanie przez warsztaty Charette – partycypacja społeczna w planowaniu przestrzennym w oparciu o wiedzę (uczestnicy poznają zagadnienia, stan obecny, potrzeby) przed przystąpieniem do</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Sporządzenie dokumentów planistycznych dokonuje się na podstawie ściśle określonych wytycznych zawartych w Ustawie z</p>



	<p>części warsztatowej. Choć do priorytetowych dużych terenów powinny być wykorzystywane.</p>	<p>dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Procedury planistyczne przewidują obowiązkowe konsultacje społeczne oraz opiniowanie i uzgadnianie projektów z różnymi instytucjami administracji rządowej i instytucjami branżowymi, które mają realny wpływ na kształtowanie miasta. Warsztaty Charette przewidziane są dla wszelkich innych działań i programów „miękkich” lub wybranych tematów problemowych, które nie są związane z procedurą prawną, więc nie są formą pierwszego wyboru w takiej sytuacji, bo to intensywne, kilkudniowe sesje z zaangażowanymi osobami.</p>
97	<p>Sposób przygotowania konsultacji społecznych dot. planowania zieleni i układów przyrodniczych – akcje tego typu muszą być dobrze przygotowane, medialne i organizacyjne. Różne grupy odbiorców mogą mieć różne potrzeby, często sprzeczne, procesy muszą być transparentne.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Konsultacje społeczne we Wrocławiu prowadzone są w oparciu o Uchwałę nr XIX/387/15 Rady Miejska Wrocławia w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami Wrocławia oraz Zarządzenie nr 6221/17 Prezydenta Wrocławia z dn. 26 stycznia 2017 r. w sprawie zasad i trybu prowadzenia konsultacji z mieszkańcami</p>



		<p>Wrocławia. Naszym standardem jest, aby na etapie przygotowywania konsultacji angażować interesariuszy i intersariuszek (m.in. lokalne i ogólnomiejskie organizacje pozarządowe, Rady Osiedla, grupy nieformalne i inne), którzy wspierają Urząd Miejski Wrocławia w organizacji i promocji poszczególnych konsultacji społecznych. Informacje o prowadzonych konsultacjach rozpowszechniamy także poprzez m.in.: publikację podstrony danych konsultacji w serwisie Wrocław Rozmawia (www.wroclaw.pl/konsultacje), informacje w mediach społecznościowych, dystrybucję materiałów promocyjnych (plakaty, wykorzystanie Systemu Informacji Miejskiej), dystrybucję newslettera i inne. Jesteśmy przekonani, że w ten sposób docieramy do różnorodnych grup odbiorców.</p>
98	<p>Rekomendujemy – z uwagi na konieczność adaptacji do zmian klimatycznych – rozpatrywanie wniosków o ochronę terenów zielonych w trybie pilnym.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Zakres zadań własnych gminy określa Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. W</p>



		<p>odniesieniu do działań planistycznych w przypadku wniosków o wydanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, które są urbanistycznie niekorzystne lub sprzeczne z polityką przestrzenną miasta w trybie pilnym analizowane są i zawieszane na mocy Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Nie do wszystkich wniosków można zastosować tryb pilny.</p> <p>W przypadku ochrony terenów na mocy Ustawy o ochronie przyrody wnioski te są rozpatrywane bez zbędnej zwłoki. Natomiast trzeba mieć świadomość, że objęcie ochroną prawną obszaru powinno być poprzedzone rozpoznaniem jego faktycznej wartości przyrodniczej. W tym celu czasami konieczne jest przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej, która trwa cały okres wegetacyjny, a to determinuje proces decyzyjny.</p>
99	Nie do wszystkich założeń gospodarowania wodami opadowymi potrzebne jest	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Gmina Wrocław może stanowić jedynie prawo miejscowe, które jest</p>



	<p>pozwolenie wodno-prawne. Jest potrzebne jedynie wtedy, gdy zmieniamy stosunki wodne na danym terenie, co nie zmienia faktu, że należałoby procedury uprościć. Przy dużych inwestycjach (typu osiedla), które trwają latami, uzyskanie pozwolenia nie stanowi raczej problemu. Potrzebna jest chęć Inwestora. Warto byłoby jednak w jakiś sposób takie rozwiązania narzucić lub zachęcić do ich stosowania. Przy dużych osiedlach można budować podziemne zbiorniki gromadzące deszczówkę, którą później wykorzystuje się do spłukiwania toalet lub do nawadniania okolicznych terenów zieleni.</p>	<p>podrzędne wobec prawa krajowego. Gmina zgłaszała propozycje zmian w zakresie uproszczenia procedur na etapie konsultacji Prawa wodnego. Warunki techniczne wydawane przez MPWiK w zakresie gospodarowania wodami opadowymi opisują zasadę zagospodarowania opadów w miejscu ich wystąpienia oraz stopniowego uwalniania i opóźniania spływu wód, których pełne zagospodarowanie w miejscu opadu nie jest możliwe. W świetle powyższego inwestorzy są zobligowani do gospodarowania wodą opadową na terenie swoich posesji. W procedowanych planach miejscowych na każdym etapie regulowane są zasady gospodarowania wodami opadowymi.</p>
100	<p>Gospodarowanie wodami opadowymi przy istniejących obiektach jest dużo trudniejsze i bardziej kosztowne niż przy nowych inwestycjach, gdzie jesteśmy w stanie zaprojektować spadki terenu i tę wodę zagospodarować systemowo i w całości. Dlatego takie rozwiązania</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Przy przebudowie ciągów komunikacyjnych, każdorazowo w wytycznych powołujemy się na zarządzenia Prezydenta dotyczące gospodarowania wodami opadowymi w pasie drogowym.</p>



	<p>powinny być obowiązkowe przy przebudowie ciągów komunikacyjnych, budowie nowych osiedli i terenów rekreacyjnych. Inaczej są to zmarnowane okazje, których zmiana będzie bardzo kosztowna.</p>	
101	<p>Odnośnie koncepcji rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury na obszarze śródmiejskim, problematyczny jest brak danych o przebiegu drenów, ograniczenia zawarte w MPZP – np. wymóg kanalizowania wód opadowych oraz zbyt długi czas uzyskiwania zezwoleń.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>W planach miejscowych od kilku lat wprowadzane są zapisy o zagospodarowywaniu wody opadowej w miejscu opadu, a jedynie nadmiar (którego nie udało się zagospodarować) może być odprowadzony do odbiornika (nie musi to być sieć kanalizacyjna a np. ciek wodny czy rów). Sieć drenażowa nie znajduje się najczęściej w rejonach śródmiejskich, które podlegały urbanizacji od bardzo dawna. Zlokalizowana jest natomiast na terenach rolnych w dzielnicach peryferyjnych i na obrzeżach śródmieścia. W zapisach MPZP znajdują się nakazy odtworzenia lub zachowania sieci drenażowych. Zezwolenia na odprowadzanie wód opadowych leżą w gestii spółki MPWiK. Ta również w zezwoleniach</p>



		(poprzez ograniczenie możliwości odprowadzenia wód) realizuje politykę wymuszania zagospodarowania większości wód opadowych na działkach inwestycyjnych.
102	Plan działań renaturyzacyjnych: inicjatywa po stronie innych podmiotów niż gmina – np. Wody Polskie mogą nie być zainteresowane renaturyzacją wcześniej skanalizowanych rzek.	Opinia częściowo uwzględniona Temat renaturyzacji cieków wodnych w obrębie miasta podjęto w SUIKZP Wrocławia. W zakresie działań gminy w rejonie dolin rzek Koordynator do spraw polityki rzecznej jest merytorycznym łącznikiem między organem administracji rządowej – Wodami Polskimi a Miastem. Miasto może prowadzić tego typu prace jedynie w przypadku cieków, które są jego własnością. W innych przypadkach należy to do zadań podmiotów zewnętrznych. Miasto zamierza podejmować tego typu działania w miarę pozyskiwania środków na realizację konkretnych projektów (np. działania w dolinie Olszówki Krzyckiej).
103	Ochrona istniejącej zieleni w trakcie inwestycji: sugerujemy kontrole przyrodnicze wykonywane społecznie i lub przy	Opinia częściowo uwzględniona Za oszczędne korzystanie z terenu w trakcie przygotowań i realizacji inwestycji odpowiedzialny jest



	współpracy z SM WŚiR - wykorzystanie liderów ds. ekologii i zieleni przy RO.	inwestor i działający w jego imieniu projektanci, nadzór inwestorski, wykonawca i kierownik budowy. Nadzór i kontrola nad inwestycją sprawowana jest przez wskazane prawnie podmioty jak m.in. Państwowa Inspekcja Nadzoru Budowlanego, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Prezydent Wrocławia. Nic nie stoi na przeszkodzie, żeby postulowany nadzór społeczny był prowadzony, jednak jest to zależne od oddolnej inicjatywy. Miasto zawsze reaguje na zgłoszenia łamania przepisów przez inwestorów.
10 4	Ochrona gruntów przed zanieczyszczeniem: sugerujemy ekspertyzy przyrodnicze i nadzór przyrodniczy na inwestycjach.	Opinia częściowo uwzględniona Za oszczędne korzystanie z terenu w trakcie przygotowań i realizacji inwestycji odpowiedzialny jest inwestor i działający w jego imieniu projektanci, nadzór inwestorski, wykonawca i kierownik budowy. Także inwestycje wykonywane przez gminę realizowane są z odpowiednim nadzorem, jeśli to zasadne (jeżeli inwestycja przebiega przez teren, na którym występują gatunki chronione, prowadzony jest



		odpowiedni nadzór).
105	Realizując inwestycję należy pamiętać o: szanowaniu roślinności rodzimej; przed inwestycją konieczna jest ekspertyza przyrodnicza z wykorzystaniem Klastra Zieleni; wykorzystanie wiedzy o terenie od Rad Osiedli, mieszkańców – liderzy ds. ekologii i zieleni.	Opinia częściowo uwzględniona Przy wrocławskich inwestycjach, szczególnie drogowych, prowadzi się analizy wartości przyrodniczej terenów, przez które przebiegają, i dąży się do minimalizowania wycinki drzew i krzewów z zachowaniem założonych funkcji. Wsparcie ze strony społecznej jest opcjonalne ze względu na różne zaangażowanie poszczególnych Rad Osiedli w tematykę zieleni. Miasto stale wymienia informacje z Radami Osiedli (przez spotkania z Prezydentem i przedstawicielami Urzędu Miasta, konsultacje społeczne organizowane na wniosek, tak miasta, jak i RO, a przede wszystkim na bieżąco odpowiadając na zgłoszenia, pisma ze strony RO).
106	Uzupełnianie i nasycanie zieleni: wskaźnik nasycenia zieleni dla każdego osiedla w ramach tworzenia Kart Zieleni i osiedli kompletnych.	Opinia częściowo uwzględniona W planie zazieleniania pojawią się wskaźniki zieleni, zostanie również wzięte pod uwagę badanie zmiany lokalnego wskaźnika zieleni. Metodologia musi jednak zostać ustalona, ponieważ osiedla mają



		różne powierzchnie i pokryte są zielenią o różnej wartości i dostępności.
107	Ogrody na dachach – ogólnodostępne, ale pod zarządem (np. restauracji), by dzięki temu mieć pewną kontrolę, która nie pozwoli na "wypalenie się" osób zaangażowanych przy zakładaniu takiego ogrodu.	Opinia nieuwzględniona Miasto może decydować o dostępności i zarządzaniu ogrodami na dachach jedynie na budynkach publicznych będących w jego zasobie. W przypadku inwestycji prywatnych obowiązek ten spoczywa na właścicielu nieruchomości. Aktualnie na budynkach miejskich nie ma ogólnodostępnych ogrodów na dachach.
108	Należałoby narzucić wymóg projektowania miejskich nasadzeń z przewagą gatunków rodzimych.	Opinia uwzględniona Co do zasady projektanci stosują gatunki rodzime. W sytuacjach szczególnych wybierane są gatunki obce, zadomowione i nieinwazyjne, odporne na szczególne warunki miejskie (zasolenie, zanieczyszczenie, susza). W planowanych do opracowania Standardach Projektowania zieleni zostanie uwzględniony prymat wykorzystania gatunków rodzimych.
109	Potrzebny jest nadzór nad Wykonawcą nasadzeń. W	Opinia uwzględniona W inwestycjach prowadzonych przez



	<p>przypadkach, gdy nie ma nadzoru autorskiego, często Wykonawca zastępuje zaprojektowane rodzime gatunki roślinami nierodzimyimi lub inwazyjnymi.</p>	<p>Miasto zapewniany jest nadzór nad wykonawcą. W ramach prowadzonych inwestycji nie ma możliwości, aby już zaprojektowane gatunki nasadzeń wykonawca samowolnie zastępował innymi – takie zmiany uniemożliwia nadzór autorski i inwestorski.</p> <p>Każde nasadzenie jest odbierane na podstawie protokołu odbioru z dokumentacją zdjęciową.</p> <p>Jednocześnie czasem brak jest możliwości nadzoru nad samowolnymi nasadzeniami, które pojawiają się na terenach gminnych bez uzgodnienia z zarządcą.</p>
110	<p>Kontynuacja w tworzeniu zielonych tętnic miasta.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>ZZM sukcesywnie realizuje nasadzenia wzdłuż wskazanych Zielonych Tętnic, a także wzdłuż innych ulic Wrocławia. Faktycznie nasadzenia drzew wzdłuż ulic są bardzo istotnym elementem błękitno-zielonej infrastruktury.</p>
111	<p>Nasadzenia biocenotyczne: wykorzystanie ogrodów społecznych RODy, rabaty osiedlowe; współpraca z GDDKiA oraz PGW</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Działania takie są i będą realizowane wzdłuż dróg gminnych.</p> <p>Warto też zwrócić uwagę, że nie zawsze wzdłuż dróg trzeba wysiewać</p>



	<p>Wody Polskie by wzdłuż arterii drogowych i wodnych siać łąki kwietne.</p>	<p>specjalne mieszanki roślin - często zasadnym jest pozostawienie naturalnej sukcesji roślinności z banku nasion skumulowanych w glebie. W ostatnim czasie zmieniono także częstotliwość koszenia terenów zieleni przy drogach co wpływa korzystnie na ich przekształcanie w bardziej wartościowe siedliska łąkowe. Realizacje łąk kwietnych uwzględniana jest także w nowych inwestycjach drogowych.</p> <p>Tylko AOW na terenie Wrocławia leży pod nadzorem GDDIK, wszystkie pozostałe drogi należą do ZDIUM, zatem Miasto nie musi w tym zakresie nawiązywać współpracy z GDDKiA. Na obszarach Wód Polskich panują zastane warunki siedliskowe. Nie jest zasadne wprowadzania łąk kwietnych. Ograniczone koszenie na tych terenach pozwala na odpowiedni rozwój roślinności.</p> <p>Ogrody działkowe są w Zarządzie PZD i sposób ich zarządzania nie leży w gestii Miasta. Należy zwrócić uwagę, że są wyjątkowo różnorodne biologicznie.</p>
112	Ogrody społeczne: prywatny biznes pozbywający się sadzonek i	Opinia częściowo uwzględniona



	<p>elementów ogrodowych np. supermarkety ogrodowe.</p> <p>Przyjmowanie towaru niepełnowartościowego i ratowanie go/ dawanie mu drugiego życia.</p>	<p>Miasto promuje działania z zakresu gospodarki obiegu zamkniętego. O tych działaniach można dowiedzieć się więcej na stronie Wrocław nie Marnuje.</p> <p>W uzasadnionych przypadkach Miasto dzieli się informacjami o możliwości wykorzystania przez mieszkańców i mieszkanki materiału roślinnego pochodzącego z sezonowej wymiany roślin rabatowych. Wymiany między prywatnymi podmiotami realizowane są za pośrednictwem popularnych prywatnych portali internetowych – nie ma potrzeby, by zajmowało się tym Miasto.</p> <p>Przez jakiś czas prowadzony był program Schronisko dla roślin, jednak ponieważ cieszył się zbyt małą popularnością w stosunku do konieczności zaangażowania sił i środków, zaprzestano jego realizacji.</p>
113	<p>Ogrody społeczne: sadzonki, doniczki czy elementy drewniane mogą być wykorzystywane w ogrodach społecznych i na tworzonych przez mieszkańców/ mieszkanki lub szkoły rabatach.</p> <p>Wszystko w myśl hasła “Wrocław</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Działania takie są prowadzone w ramach programów miejskich.</p> <p>Używany materiał był wykorzystywany np. w projekcie Grow Green. Temat ten warto</p>



	nie marnuje”.	kontynuować w ramach działań edukacyjnych, ale także można rozważyć wprowadzenie do specyfikacji przetargowych realizowanych w ramach budżetu obywatelskiego lub terenów zieleni ze środków ZZM.
114	Otwarte ogrody działkowe: Prowadzenie działań na rzecz udostępniania terenów ogrodów działkowych, aby można było przejść przez ogród w określonych godzinach bądź skorzystać z wyznaczonego terenu (może np. tworząc przestrzeń pod najem np. weekendowy).	Opinia uwzględniona Prowadzimy działania w celu przekonania działkowców i działkowczyń do udostępnienia terenów ogrodów. Miasto dofinansowuje także inwestycje w infrastrukturę rekreacyjną na terenie ogrodów w kontekście ich udostępnienia dla ogółu mieszkańców i mieszkanki. Kilka ogrodów działkowych otworzyło swoje bramy np. ROD Lepsze jutro (ul. Problematyka ta będzie też zabezpieczona na poziomie dokumentów planistycznych.
115	Trwanie lub rozwój ogrodów działkowych wiąże się też z edukacją w tym zakresie – uprawiają je raczej osoby starsze, młodzi nie mają wpojonej pracy na działce; marchewkę kupują w	Opinia uwzględniona Ogrody działkowe cieszą się dużym zainteresowaniem także wśród osób w średnim i młodym wieku, o czym świadczą zapisy na miejsca w ogrodach w centrum miasta. W



	markecie. Potrzeba uczyć dzieci od małego uprawy ogrodu i produkcji żywności własnym sumptem.	ramach projektów i programów miejskich w placówkach edukacyjnych prowadzone są ogrody warzywne, tam przekazywana jest wiedza o uprawie warzyw i owoców. Działania te będą kontynuowane.
116	Lasy: Powinno się jasno określić definicję parku leśnego.	Opinia nieuwzględniona Takie definicje istnieją. Zgodnie z tą zawartą w Encyklopedii PWN park leśny to naturalny obszar leśny mający walory krajobrazowe, adaptowany do celów spacerowych i wypoczynkowych; w publikacji pt. Rozważania nad klasyfikacją terenów zieleni (M. Szumański, A. Niemirski, S. Rutkowski,, Warszawa 1994) to obszar lasu o dominującym drzewostanie w wieku powyżej 80 lat wraz ze strefą brzegową, przystosowany do wypoczynku, położony w granicach administracyjnych miasta lub w jego strefie podmiejskiej, wyłączony spod Zarządu Lasów Państwowych.
117	Park może mieć charakter leśny, ale powinno się w nim uwzględnić funkcje służebne w stosunku do mieszkańców i mieszkanki miasta. W centrach miast potrzebna jest zieleń	Opinia uwzględniona We Wrocławiu istnieją lasy komunalne o funkcji lasów ochronnych, w których nie prowadzi się gospodarki leśnej, a jedynie prace służące utrzymaniu lasu (czyli



	<p>wypoczynkowa, ona zwykle nie ma dużej powierzchni. Las wymaga większego terenu.</p>	<p>obszaru, który ma charakter lasu i jest odpowiednio gęsty) i bezpieczeństwa użytkowników/ użytkowniczek; są też parki, które mają charakter leśny lub strefy leśne. Z założenia wszystkie takie tereny pełnią funkcje rekreacyjno-wypoczynkowe. Lasy państwowe również pełnią taką funkcję, choć realizowane są tam także cele polityki leśnej. Uregulowanie tych kwestii znajduje się w planach urządzenia lasów, które są konsultowane społecznie oraz przez Miasto. Być może istnieje potrzeba większego wpływu na plany urządzenia lasów, aby ograniczać czy wręcz wykluczać prowadzenie w granicach miasta gospodarki leśnej na rzecz rozwijania funkcji rekreacyjnych. W proces ten zaangażować powinny się również środowiska naukowe, które swoje argumenty popierają wynikami badań.</p>
118	<p>Wydaje się, że robienie lasu w mieście jest niecelowe. Jeśli on już jest, to dobrze, ale miasto ma swoje potrzeby. Należy wziąć pod uwagę, że zielenie miejska powinna pełnić funkcje użytkowe.</p>	<p>Opinia nieuwzględniona</p> <p>W planowaniu przestrzennym miasta kluczowe jest połączenie różnorodnych funkcji, w tym obecność zieleni w sąsiedztwie</p>



<p>Rozlewanie się miast i konieczność rozbudowy drogiej infrastruktury komunikacyjnej jest niewłaściwe. Warto zwrócić uwagę, że tereny zieleni z drzewami mogą być zakładane na dachach parkingów podziemnych. Miasto musi się rozbudowywać i zagęszczać, a zieleń można wprowadzać piętrowo.</p>	<p>terenów zurbanizowanych. Tworzenie struktury mozaikowej, gdzie tereny zieleni towarzyszą terenom zabudowanym, jest korzystne w adaptacji miasta do zmian klimatu. Wprowadzanie zieleni wysokiej (w tym leśnej) to działanie szczególnie pożądane w kontekście gospodarowania wodami opadowymi, pochłaniania zanieczyszczeń pyłowych czy sekwestracji dwutlenku węgla. Tworzone na obszarze miasta lasy czy inne formy zieleni oczywiście z założenia muszą pełnić funkcje rekreacyjno-wypoczynkowe i nie powinny być wykorzystywane jako lasy produkcyjne. We Wrocławiu obowiązuje polityka zieleni określana jako Zieleń bez granic; tereny zieleni to równoprawny element struktury miasta. Tworzenie zwartych miast nie stoi w sprzeczności z wprowadzaniem do nich zieleni (zwłaszcza wysokiej), która pełni funkcje klimatyczne i retencyjne. Zieleń na dachach budynków czy parkingów nie zastąpi zieleni na gruncie rodzimym, ale jest ważnym</p>
---	---



		<p>uzupełnieniem w obszarach najsilniej zurbanizowanych.</p> <p>Z rozmów z mieszkańcami i mieszkankami wynika, że w obrębie miasta są tereny, które warto zachować w jak największym stopniu jako dzikie lub z ograniczonym dostępem ludzi. Tereny zieleni w mieście nie tylko pełnią funkcję sportowo-wypoczynkowo-rekreacyjną, stanowią też strefy przewietrzania czy izolacji, są schronieniem dla zwierząt, żyjących w mieście.</p> <p>Kształtowanie terenów zieleni z drzewami na podziemnych parkingach ma swoje techniczne ograniczenia.</p>
119	<p>Lasy powinny być wykorzystywane w sposób kreatywny. Wycieczka do lasu powinna być przeżyciem estetycznym, kształtowanie go nie w sposób produkcyjny, ale według nowych trendów i nowoczesnego podejścia.</p>	Opinia uwzględniona
120	<p>Mikrolasy sadzone metodą Miyawaki jako sposób kształtowania części miejskich nasadzeń przy osiedlach oraz większych "wysp zieleni" w mieście.</p>	Opinia uwzględniona <p>Każda metoda zwiększania powierzchni zieleni, jeśli jest szybka i skuteczna, powinna być wykorzystywana do zazieleniania.</p>



		<p>W najbliższych sezonach planowane jest nasadzenie enklaw zieleni inspirowanych metodą Miyawaki. Oczywiście z doborem gatunkowym odpowiednim dla lokalnych siedlisk.</p>
121	<p>Zazielenianie ulic i przestrzeni publicznych: w tej kwestii warto zaangażować Rady Osiedli i zielony mecenat – rozwój idei polegającej na głębokiej partycypacji w temacie dbania o przestrzeń wspólną/ gminną.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Zazielenianie ulic jest prowadzone w trybie ciągłym. Składają się na to: wiosenne i jesienne nasadzenia drzew i krzewów (Zarząd Zieleni Miejskiej), ale również nasadzenia drzew przy nowo budowanych ulicach (projektanci zieleni w konsultacji w ZZM).</p> <p>Dodatkowo przygotowywane są także koncepcje zagospodarowania ulic w śródmieściu (np. ul. Żeromskiego). Wybrano również określone ulice (fragmenty): zaniedbane, rozjeżdżone lub zabetonowane, które mogą zostać zazielenione. Ze względu na brak środków, zaproponowano, by zmianę tych terenów zaprojektować w ramach działań akademickich (zajęcia, prace dyplomowe) a następnie wskazywać potencjalnym inwestorom do realizacji w ramach Zielonego Mecenatu.</p>



		Zazielenienie przestrzeni ulicznych jest jednym z elementów wdrażania miejskiego planu adaptacji do zmian klimatu (gospodarowanie wodami opadowymi, ograniczanie miejskiej wyspy ciepła i zwiększenia bioróżnorodności).
122	Nie wszystkie rabaty muszą wyglądać jak z katalogu roślin, część z nich można świadomie zaprojektować właśnie w taki “dziki” sposób, adaptując nawet roślinność synantropijną, przewidując na nią miejsce, a także zmienność zbiorowisk roślinnych i ich naturalne przeobrażenia. To szczególnie ważne w trudnych warunkach miejskich. Bardzo ważne jest też gęste sadzenie roślin w warunkach miejskich, w wielopiętrowych założeniach, dzięki czemu wytwarzają się samowystarczalne biogrupy.	Opinia uwzględniona Takie działania są realizowane, ozdobne rabaty powstają w najbardziej reprezentacyjnych miejscach. Najczęściej urządzone są rabaty hybrydowe (nasadzenia roślin rabatowych i bylin wieloletnich, w tym ozdobnych gatunków synantropijnych).
123	Miejsca z “dziką zielenią” przy szkołach jako obszary edukacyjno-zabawowe. Tereny symulujące te naturalne ekosystemy jako element edukacyjny oraz plac zabaw –	Opinia uwzględniona Miasto realizuje program Szare na zielone w placówkach edukacyjnych – polega on na przekształcaniu terenów zabetonowanych na zielone



	użycie naturalnych materiałów i konstrukcji: szałasów wierzbowych, pni, głązów.	enklawy, wykorzystywane potem do edukacji dzieci. Podobnie prowadzony jest projekt Lubię deszcz (ogrody deszczowe w gruncie + edukacja ekologiczna).
124	Współpraca z Lasami Państwowymi i PGW Wody Polskie w ramach kształtowania i dbania o tereny zielone we Wrocławiu, przy wsparciu Rad Osiedli i lokalnych NGO.	Opinia uwzględniona W miarę możliwości i kompetencji taka współpraca jest podejmowana.
125	Tereny quasi-naturalne w mieście to zieleń dolin rzecznych – należałoby je raczej chronić, ingerencja powinna być minimalna, ale jednocześnie powinno się umożliwić ich bezpieczną eksplorację.	Opinia częściowo uwzględniona Doliny rzeczne są w użytkowane w różnorodny sposób. Są tereny chronione (np. w dolinie Bystrzycy), tereny rekreacyjne (np. dolina Odry czy Ślęzy), tereny rolnicze (np. dolina Widawy) czy wreszcie tereny zurbanizowane (np. dolina Odry na odcinku śródmiejskim). Charakter poszczególnych typów zagospodarowania i funkcjonowania został określony w SUIKZP. Stopień ingerencji czy urbanizacji dolin rzecznych jest różny w odniesieniu do uwarunkowań danego fragmentu rzeki i jego charakteru lub nałożonych form ochrony. We wspomnianym



		dokumencie podjęto temat racjonalnego wykorzystywania dóbr natury, w tym eksploracji dolin rzecznych. We Wrocławiu politykę rzecznią koordynuje Oficer rzeczny.
126	Minimalizowanie wypompowywania wody z inwestycji deweloperskich w kanał i przekierowywanie ich, w miarę możliwości logistycznych, do stawów lub rowów melioracyjnych.	Opinia częściowo uwzględniona W przypadku, gdy inwestycje prowadzone są w obrębie otwartych rowów lub cieków, inwestorzy zwracają się zwykle do odpowiednich zarządców o pozwolenie na odprowadzenie wód do tych odbiorników. Wymaga to uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzenie wód z wykopów budowlanych właśnie do tych odbiorników. W centrum miasta możliwości są ograniczone, w związku z powyższym woda najczęściej odprowadzana jest do kanalizacji.
127	Dbłość o systemy rowów melioracyjnych i o stawy oraz współpraca z PGW Wody Polskie w kwestii zastawek i spiętrzeń na małych ciekach wodnych.	Opinia uwzględniona Zastosowanie zastawek i spiętrzeń realizowane jest w miarę możliwości technicznych
128	Współpraca z deweloperami w kwestii gromadzenia deszczówki na terenie nowych inwestycji i	Opinia uwzględniona Taka współpraca ma miejsce. Miasto



	wykorzystanie jej do podlewania terenów zielonych nie tylko prywatnych, ale i gminnych, w sąsiedztwie danej inwestycji.	realizuje szereg działań służących promocji retencji wód opadowych, Jednym z istotniejszych jest wprowadzanie w zapisy każdego procedowanego MPZP konieczności wykorzystania wód opadowych.
129	Często wystarczy wykosić kilkudziesięciocentymetrowy pas trawy wzdłuż chodników czy ścieżek rowerowych, co da mieszkańcom/ mieszkankom świadomość celowości działania oraz pomoże w utrzymaniu infrastruktury.	Opinia uwzględniona W taki sposób koszona jest trawa. Sposób ten zostanie również opisany w planowanych do opublikowania na jesień 2022 r. Standardach Utrzymania Zieleni Miejskiej, dokumencie przygotowanym przez Fundację Sendzimira na zlecenie ZZM we Wrocławiu oraz ZZM w Krakowie.
130	Zaangażowanie grup wykluczonych – do prac warto angażować wychowanków/ wychowanki domów poprawczych czy osoby w kryzysie bezdomności – mogą oni wykonywać prace pielęgnacyjne na terenach zieleni bądź np. tworzyć budki dla ptaków. To działania sprzyjające środowisku (może nawet obniżające koszty), a przy okazji wspierające reintegrację	Opinia uwzględniona Propozycja ma już swoje odzwierciedlenie w realizowanych zamówieniach w ZZM. Część prac porządkowych na terenach ZZM realizowanych jest właśnie z wykorzystaniem tzw. społecznych zamówień publicznych .



	społeczną.	
131	Prowadzenie prac dyplomowych, inżynierskich i magisterskich na kierunku architektura krajobrazu w zakresie elementów zielonej lub błękitno-zielonej infrastruktury w mieście – w różnej skali – połączenie edukacji i praktyki (projekty mogą być zamawiane przez Miasto).	Opinia uwzględniona Współpraca z Uniwersytetem Przyrodniczym i Katedrą Architektury Krajobrazu już istnieje. W tym celu podpisano odpowiednie porozumienie. Studenci i studentki badają pod opieką promotorów szereg zagadnień związanych z zielenią miejską.
132	Standardy utrzymania zieleni bywają różne dla terenów o różnej wadze. Np. teren zabytkowy czy w centrum miasta powinien być pielęgnowany mocniej niż na pasy zieleni przy drodze. Standardy pielęgnacji określone w przetargach w zależności od rangi obiektu.	Opinia uwzględniona W taki sposób opracowywane są właśnie Standardy utrzymania terenów zieleni w miastach .
133	Kwestie włączenia w kompensację nie tylko drzew ale i krzewów oraz dachów zielonych i ogrodów deszczowych	Opinia uwzględniona
134	Konieczne jest wypracowanie standardów dotyczących stosowania biologicznych i biotechnicznych środków ochrony roślin (patrz: ćma bukszpanowa) na terenach podległych Miastu.	Opinia nieuwzględniona Standardy stosowania środków ochrony roślin nie pozostają w kompetencjach gminy, decyduje o tym Wojewódzka Inspekcja Ochrony



		<p>Roślin i Nasiennictwa.</p> <p>Zaleca się zwrócenie uwagi na publikację o bioasekuracji, czyli biologicznych metodach zapobiegania rozprzestrzenianiu się chorób i szkodników.</p> <p>W razie pojawiania się nowych szkodników, szczególnie uciążliwych i niosących znaczne zniszczenia, ZZM (na profilu FB Zielony Wrocław i na stronie internetowej) informuje o zaleconych, stosowanych przez siebie metodach ich zwalczania. Jednak w ostatnich latach pojawia się wiele szkodników, z którymi na bieżąco podejmujemy działania i weryfikujemy efekty. Nie zawsze informacje te można udostępnić w celu zastosowania takich działań na prywatnych posesjach.</p>
135	<p>Miejski Program Edukacji Przyrodniczej (Ochrony Bioróżnorodności) – Spójny miejski program edukacji ekologicznej realizowany przez różne podmioty i instytucje (ale według określonej metodyki, z ustaloną programową ramą – przedyskutowaną z potencjalnymi partnerami/ parnerkami). Realizacja programu</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Miasto dofinansowuje program i wyjazdy ekologiczne zgodnie z ustalonym kalendarzem ekologicznym. Mamy natomiast ograniczone możliwości wprowadzania nowych treści do programów szkolnych. Propozycja do rozważenia.</p>



	<p>powinna uwzględniać zinventaryzowaną i chronioną przestrzeń biologiczną Wrocławia i potencjał ogrodów przyszkolnych. Spójne kryteria.</p>	
136	<p>Ścieżki edukacyjne przygotowane w formie wirtualnej. Opracowanie przyrodnicze dla różnych grup społecznych, które można by wykorzystywać podczas zajęć w szkole, gier miejskich itd. Wersje również dla dorosłych w formie ciekawostki – mapka, proste dokumenty z grafikami z najważniejszymi informacjami dotyczącymi przyrody. Wielkim plusem jest fakt, że przestrzeń przyrodnicza nie jest przytłoczona tablicami, infrastrukturą.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>ZZM, w ramach jednej z planowanych w Systemie do Zarządzania Zielenią Miejską e-usług, planuje wprowadzenie pilotażowych tras po terenach zieleni Wrocławia, po placach zabaw czy też obiektach sportowych zlokalizowanych na terenach parków. Mogłoby się to wpisywać w szerszy program ścieżek przyrodniczych.</p>
137	<p>Oznakowanie dróg, które w zieleni prowadzą do centrum miasta.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Miasto jest otwarte na spójne oznakowanie ciągów komunikacyjnych na terenach zieleni, podobnie jak ma to miejsce na Promenadzie Staromiejskiej.</p>
138	<p>ZZM mógłby wskazywać miejsca, gdzie można dosadzać drzewa lub inną zielenią; problemem jest dalsza pielęgnacja zieleni.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>ZZM w razie zgłaszania się chętnych do posadzenia drzew, udostępnia</p>



		<p>możliwość ich posadzenia na różnych warunkach. Co do zasady w ramach własnych działań zakłada się sadzenie z trzyletnią pielęgnacją gwarancyjną i dalszą opieką nad młodymi drzewami przez co najmniej 10 lat w ramach bieżącej konserwacji. Sprawnie zarządza się utrzymaniem zieleni sadzonej w ramach zamówień publicznych dla większej liczby drzew sadzonych przez jednego wykonawcę.</p> <p>Rozproszone nasadzenia społeczne zazwyczaj muszą być pielęgnowane przez inicjatora akcji. Na powodzenie przyjęcia się drzewa ma wpływ zarówno jakość materiału, sposób sadzenia, dalsza pielęgnacja, jak i szkodniki i choroby, zniszczenia, a czasem nawet akty wandalizmu.</p> <p>Dlatego też tak ważne jest, by nasadzenia realizować w ustalony już w ZZM sposób.</p>
139	Tworzenie społecznych rad parków w porozumieniu ze społecznością lokalną.	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Istnieje już Rada Parku Grabiszyńskiego.</p> <p>W razie pojawienia się takiej woli dla któregoś z parków lub grupy parków, ZZM będzie odpowiadał na potrzebę</p>



		społeczną. Inicjatywa Gminy w tym zakresie, bez potrzeby społecznej, ze względu na konieczność zaangażowania nie tylko strony społecznej, ale i profesjonalistów, bez wyraźnej potrzeby, może w szybkim tempie ulec wypaleniu.
140	Opieka nad zielenią przekazana w ręce lokalnych aktywistów/ aktywistek.	Opinia uwzględniona ZMZ z przychylnością przekazuje na mocy porozumienia utrzymanie poszczególnych terenów zieleni. Brak jest jednak wyraźnej inicjatywy społecznej.
141	Sadzenie zieleni jako inicjatywa własna mieszkańców/ mieszkanek i przedsiębiorców/ przedsiębiorczyń. Obsadzanie terenów prywatnych zielenią i stworzenie sieci dzielenia się takimi informacjami oraz inspirowanie innych do podobnych działań.	Opinia częściowo uwzględniona Miasto promuje zwiększanie bioróżnorodności za pomocą portalu internetowego Wrocławia i portalu Zielony Wrocław na Facebooku , a także podczas wydarzeń. Jednak brak jest możliwości zobowiązania podmiotów prywatnych do takich działań.
142	Zielone tygodnie na osiedlach. Pod patronatem Urzędu (jak, kiedy, co) sadzenie roślin na terenach prywatnych i akcje edukacyjne – jak zakładać zieleń, jak o nią dbać, jak dobrać gatunki itd.	Opinia częściowo uwzględniona Przedstawiciele Departamentu Zrównoważonego Rozwoju UM często biorą udział w wydarzeniach organizowanych przez osiedla. Brak jest jednak zasobów ludzkich, by



		organizować tygodniowe wydarzenia dla 49 osiedli.
143	Ustawienie rzeźb na terenach zielonych.	Opinia częściowo uwzględniona Zarząd Zieleni Miejskiej ma ponad 100 różnych dzieł na terenach zieleni i jest otwarte na ich nowe. Przy okazji nowych inwestycji bierzemy pod uwagę lokalizację kolejnych dzieł jak np. park Leonarda Da Vinci czy rzeźba ptaków na skwerze Ptasi Zagajnik. Jednak priorytetem jest obecnie tworzenie nowych terenów zieleni i utrzymanie infrastruktury zbudowanej w ostatnich latach oraz ochrona i pielęgnacja zieleni.
144	Zielone Mikrogranty, czyli zorganizowanie systemu wsparcia niewielkimi grantami, które mieszkańcy i mieszkańcy Wrocławia mogą przeznaczyć na działania związane z promocją i edukacją przyrodniczą. Przykładem takich działań jest Akademia Parkowa albo Ogród Deszczowy na Oporowie.	Opinia nieuwzględniona Ogólnomiejski program Mikrogranty, ma swój docelowy kształt. Nie jest planowane jego zawężanie do zieleni.
145	Wsparcie mieszkańców/ mieszkanki w przesadzaniu drzew we wskazane miejsca.	Opinia uwzględniona W razie konieczności i możliwości przesadzenia drzew ZZM wskazuje



		warunki i potencjalne miejsca ich lokalizacji.
146	Rozszerzenie działalności CAL-i o kwestie zielone, np. Zgłoś klepisko w CAL i/lub Radzie Osiedla – tutaj musi być współpraca i wymiana informacji np. projekt Zielone osiedla.	Opinia częściowo uwzględniona Centra Aktywności Lokalnej mają autonomię w zakresie realizowanego programu, ale część z nich już teraz prowadzi spotkania i działania wokół tematów, związanych z zielenią. Zgadza się z tą opinią, dlatego po konsultacji z Siecią Centrów Aktywności Lokalnej do ogłoszeń konkursowych na prowadzenie Centrów rozważymy wprowadzenie zapisów, odnoszących się także do realizacji działań związanych z zielenią. WSS może wspierać takie inicjatywy także w zakresie informacyjnym i komunikacyjnym. Należy zweryfikować chęć i możliwości poszczególnych Rad Osiedli włączenia się w takie działania, natomiast WCRS może wspierać te inicjatywy pod względem organizacyjnym i techniczno-logistycznym.
147	Kalendarz spacerów przyrodniczych i imprez w Parkach - Parki ESK	Opinia częściowo uwzględniona O wszystkich nadchodzących wydarzeniach ekologicznych Miasto



		informuje na stronie Zielony Wrocław . Departament Zrównoważonego Rozwoju rozważa wprowadzenie informacji w formie kalendarza imprez ekologicznych. Aktualności na temat sezonowego harmonogramu wydarzeń w Parkach ESK można znaleźć na stronie WCRS .
148	Poprzez: konsultacje społeczne, akcje społecznych nasadzeń, zgłaszanie i głosowanie na projekty WBO, aktywizację mieszkańców przez Radnych Osiedlowych.	Opinia uwzględniona Podczas organizowanych wydarzeń Miasto zawsze nawiązuje współpracę z partnerami o podobnych celach i grupach docelowych. Współpraca pomiędzy WBO, kampanią profrekwencyjną do wyborów RO, Akcją WROśnij we WROcław oraz konsultacjami społecznymi miała już miejsce i będzie kontynuowana stale podczas wydarzeń plenerowych aktywizujących społeczność osiedlowe.
149	Włączenie mieszkańców i mieszkank w akcje sadzenia roślin w miejscach lokalnej aktywności.	Opinia częściowo uwzględniona Miasto z przychylnością przyjmuje wszelkie inicjatywy społecznego sadzenia. Musi się to oczywiście odbywać za zgodą poszczególnych zarządców terenów. Opiniują oni potencjalne nasadzenia pod kątem kolizji z istniejącą i planowaną



		infrastrukturą. Istotną kwestią jest również późniejsza pielęgnacja.
150	Wykorzystanie projektów studentów/ studentek do realizacji terenów zieleni (zsięciowanie działalności uczelni z potrzebami urzędu, szkół itd.).	Opinia częściowo uwzględniona W ramach działań realizowanych przez Biuro Współpracy z Uczelniami UM prowadzone są projekty kół naukowych oraz innych zespołów zadaniowych złożonych ze studentów/ studentek i doktorantów/ doktorantek dofinansowywane przez Miasto (w tym Fundusz Aktywności Studenckich [FAST] oraz Wrocławskie Akademickie Zespoły Zadaniowe [WAZZA]). Wspólne działania w ramach zdefiniowanych we współpracy z uczelniami przedsięwzięć częściowo można realizować i finansować przy użyciu dostępnych narzędzi i środków, w części wymagać będą osobnego działania oraz budżetu. Ponadto komórki i jednostki miejskie podejmują indywidualne porozumienia o współpracy z uczelniami w zakresie prowadzonych przez nie projektów: Wydział Wody i Energii z Politechniką Wrocławską, Wydział Środowiska i Rolnictwa z Uniwersytetem Wrocławskim, Zarząd



		<p>Zieleni Miejski z Uniwersytetem Przyrodniczym.</p> <p>Należy jednak mieć na względzie, że Miasto w swoich działaniach musi postępować zgodnie z przepisami prawa, dlatego nie ma bezpośredniej możliwości wykorzystania projektów studenckich. Jednak mogą być one inspiracją w trakcie np. konsultacji społecznych (jako jeden z elementów wytycznych dla projektantów/ projektantek wyłonionych w postępowaniach przetargowych.</p>
151	Koła Naukowe Etnomologów, Fitopatologów – organizacja dni tematycznych, współpraca różnych kół przy realizacji projektów.	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Koła naukowe wrocławskich uczelni w ramach realizowanego przez BWU programu Fundusz Aktywności Studenckich (FAST) mogą ubiegać się o dofinansowanie realizowanych przez siebie projektów (przeciętna kwota wsparcia ok. 5 tys. zł). W ramach tego działania możliwe jest podjęcie kontaktu jednostki zainteresowanej konkretnym tematem ze wskazanym przez BWU (jednym lub kilkoma) kołem naukowym i ustalenie zakresu działania w ramach projektu, który starać się będzie o miejskie</p>



		dofinansowanie. W przypadku zdefiniowania takiej potrzeby prosimy o kontakt z BWU celem ustalenia dalszego sposobu postępowania. Skierujemy do danego koła lub zaproponujemy inną formę współpracy.
152	FAQ w planie – prostota, czytelność przekazu, aby był zrozumiały dla każdego.	Opinia uwzględniona
153	FAQ – czyja to działka i co mogę tu zrobić?	Opinia uwzględniona
154	Rodzicu, naucz swoje dzieci zieleni - akcje społeczne.	Opinia uwzględniona Z zastrzeżeniem że nauka powinna dotyczyć także dorosłych.
155	Wsparcie zieleni miejskiej w dostarczaniu wody, ziemi, sprzętu i wiedzy.	Opinia częściowo uwzględniona ZZM wspiera społeczne akcje organizowane przez organizacje pozarządowe i Rady Osiedli w niezbędnym zakresie. Zawsze jest to ustalane indywidualnie, w zależności od rodzaju akcji.
156	Proponuję skupić się na szkołach, bo tam są wszyscy i każdy tam trafi – Szare na Zielone, wprowadzenie różnych gatunków, drzew starych, drzew owocowych - program edukacyjny dla szkół – w krótkim	Opinia uwzględniona Miasto realizuje bezpośrednio lub poprzez organizacje pozarządowe wiele programów edukacyjnych, w tym – w zakresie przyrodniczo. Działania te będą kontynuowane i



	<p>czasie duży efekt. Czasem wystarczy podstawowa wiedza: wskazanie, gdzie kosimy, dlaczego tego nie robimy, kompostowanie, dlaczego nie opryskujemy, sadzenie drzew i krzewów.</p>	<p>rozszerzane w miarę posiadanych środków.</p>
157	<p>Sugeruję utworzenie zakładki w Systemie Informacji Przestrzennej (SIP) dotyczącej zieleni we Wrocławiu – inwentaryzacyjne, inwestycyjne, ale przede wszystkim realizacyjne. Chodzi w tym ostatnim o mapowanie działań, w których mogą uczestniczyć mieszkańcy i mieszkanki, np. WROśnij we WROcław, ogrody społeczne, trasy spacerów przyrodniczych i wszelkich działań podjętych na rzecz zieleni. Ma być to mapa, na której łatwo można zobaczyć, co się dzieje we Wrocławiu w kwestii zieleni. Edukacja – informacja.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Zieleń Wrocławia prezentowana jest w zakładce Mapa Przyrodnicza w SIP. Będzie ona zasilana również informacjami pochodzącymi z geoportalu. Miasto rozważy również propozycje, które pozwolą na stałą aktualizację informacji.</p>
158	<p>Wykonywanie działań pilotażowych i wdrażanie systemowych rozwiązań w skali Wrocławia, np. usuwanie roślinności inwazyjnej itp. Współpraca przy tym w ramach Klastra Zieleni.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>ZZM usuwa gatunki inwazyjne (np. barszcz sosnowskiego) w razie zgłoszeń lub jeśli zauważy w ramach wizji terenowej. Zasadność usuwania innych</p>



		<p>gatunków weryfikowana jest w razie potrzeby. Wskazane byłoby postępować w ramach określonych zasad i określonego na ten cel budżetu.</p> <p>Miasto, jako jeden z członków konsorcjum, otrzymało dofinansowanie z programu Life projektu Life Cool City, którego jednym z elementów będzie wskazanie działań służących usuwaniu gatunków inwazyjnych i wymianie na rodzime lub zadomowionych nieinwazyjnych.</p>
159	Wykorzystanie grupy dialogu społecznego ds. zieleni, która powinna spotykać się cyklicznie, co pozwala rozładować napięcia dotyczące kształtowania przestrzeni zielonych we Wrocławiu.	<p>Opinia nieuwzględniona</p> <p>Spotkania grup dialogu społecznego w zakresie zieleni nie odbywają się.</p>
160	Spółeczne WROśnij, czyli wyznaczenie na terenie Wrocławia przy współpracy z Radami Osiedli miejsc, gdzie mieszkańcy mogą sami posadzić drzewo lub krzew i opiekować się nim. Miejsce i gatunki wskazuje ZZM a nadzór nad tym sprawuje podmiot społeczny RO lub lokalna	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Każdorazowo w razie wystąpienia takiej inicjatywy ZZM chętnie wskaże potencjalne tereny do zagospodarowania, nasadzeń itp. Z doświadczenia wiemy, że oczekiwania społeczne są jednak tak indywidualne, że nie można np.</p>



	organizacja pozarządowa.	przygotować mapy takich terenów, bo takie mapy są mało przydatne, a sytuacja stale się zmienia, co wymagałoby stałej obsługi takiej mapy.
161	<p>Zielony mecenat – rozwój idei na osiedlach – zazielenianie, sprzątanie i adaptowanie terenów gminnych na zielone przez mieszkańców/ mieszkanki. Mieszkańcy/ mieszkanki bardzo często dbają o tereny przed swoimi domami lub chcą dbać. Warto im to umożliwić przez bezpłatne udostępnienie gruntu, by mogli tworzyć tereny zielone. Zgłoszenia mogą być wykonywane przez Rady Osiedli – mieszkaniec zgłasza się do RO, wskazuje działkę, uzyskuje opinię i wniosek przesyłany jest do odpowiedniej jednostki np. ZZM, ZDiUM (zależy od zarządu na działką).</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Miasto z przychylnością przyjmuje wszelkie inicjatywy społecznego sadzenia. Musi to oczywiście się zadziać za zgodą poszczególnych zarządców terenów. Zarządcy opiniują potencjalne nasadzenia pod kątem kolizji z istniejącą i planowaną infrastrukturą. Istotną kwestią jest również późniejsza pielęgnacja. Teren musi być tak zagospodarowany, by po ustaniu dzierżawy mógł być dalej utrzymywany środkami gminy.</p>
162	<p>Współpraca z zarządami ogrodów działkowych w kwestii czystości wokół terenów działkowych, ale i stopniowe otwieranie ich dla mieszkańców np. wspólne wydarzenia.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Miasto współpracuje z przedstawicielami i przedstawicielkami ogrodów działkowych w kwestii otwierania ich dla wszystkich oraz poprawy</p>



		infrastruktury rekreacyjnej i komunikacyjnej na ich obszarze.
163	Współpraca z Polskim Związkiem Wędkarskim w ramach edukowania wędkarzy w kwestii poszanowania terenów zielonych i rozwoju edukacji.	Opinia częściowo uwzględniona Miejskie zbiorniki udostępnione są na określonych zasadach i, w razie niestosowania się przez wędkarzy do umów, zostają one zrywane. Może zostać opracowana instrukcja dla wędkarzy.

Pytania ekspertów

I.p.	Pytanie	Odpowiedź ZZM
1	Czy uwzględnione będą standardy kształtowania zieleni wysokiej i katalogi zagospodarowania wód opadowych?	Opinia uwzględniona
2	Czy w dokumencie uwzględnione zostanie zazielenienie placu Nowy Targ i czy możliwe jest zazielenienie balkonów bluszczami w zabudowie wielorodzinnej otaczającej ten plac (we współpracy ze wspólnotą mieszkaniową)?	Opinia częściowo uwzględniona W projekcie fontanny na pl. Nowy Targ uwzględnione są nowe nasadzenia, w miarę możliwości technicznych na tym terenie. W kwestii balkonów bloków opinia jest nieuwzględniona – ZZK nie może ingerować w nieruchomości wspólnot mieszkaniowych. Taka inicjatywa musiałaby wyjść z tych wspólnot i wymagałaby ścisłego podziału odpowiedzialności i kosztów



		późniejszego utrzymania nasadzeń.
3	Czy w ramach zielono-niebieskiej infrastruktury planowane jest tworzenie ogrodów deszczowych, np. przy szkołach lub na terenach miasta na osiedlach?	Opinia uwzględniona W placówkach edukacyjnych tego typu działania już są prowadzone np. w ramach programów miejskich: Szare na zielone lub Lubię deszcz. W przypadku osiedli również takie działania są realizowane np. w ramach WBO lub Funduszu Osiedlowego. Będą one kontynuowane w miarę posiadanych środków.
4	Czy byłaby możliwość usankcjonowania kwestii dbania o trawniki przez mieszkańców/ mieszkańcy i ochrony ich przed samochodami i parkowaniem?	Opinia uwzględniona Mieszkańcy/ mieszkańcy mogą występować o przekazanie terenu do zarządcy i zagospodarowanie go w sposób uzgodniony z nim, w taki sposób, aby zagospodarowanie nie kolidowało z istniejącą i planowaną infrastrukturą i było możliwe do utrzymania przez zarządcę również po ustaniu pielęgnacji przez mieszkańca.
5	Firmy wieszające billboardy często usuwają lub przycinają istniejące rośliny, aby ich reklamy były bardziej widoczne. Czy jest możliwość kontroli/ ukrócenia tych praktyk?	Wyjaśnienie Uchwała krajobrazowa obejmuje mapy z dokładną lokalizacją tablic i urządzeń reklamowych . To jest ochrona zieleni. Dodatkowo można w rozporządzeniu zakazać na terenach miasta wycinek drzew i krzewów z powodu kolizji lub



		ograniczenia ekspozycji tablicy lub urządzenia reklamowego.
6	Czy w obecnie prowadzonym procesie aktualizacji SUIKZP można faktycznie zabezpieczyć przed zabudową tereny zalesione, zadrzewione i inne cenne przyrodniczo?	Opinia częściowo uwzględniona SUIKZP zgodnie z art. 10 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym zabezpiecza tereny cenne przyrodniczo – chronione formułą prawa. Gmina dąży do zabezpieczenia terenów zalesionych i zadrzewionych w jak najszerszym zakresie. Jeśli słowo "faktycznie" odnosi się do ochrony całkowitej w 100% wszystkich terenów zalesionych i zadrzewionych to takie działanie jest niemożliwe ze względu na uwarunkowania np.: struktury własności, celów i zadań publicznych gminy, obowiązujących aktów prawa miejscowego itp. Prace nad SUIKZP zostały wstrzymane ze względu na projekt i prekonsultacje zmiany ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym , które najprawdopodobniej w znaczący sposób zmienią przyszłą formułę sporządzanych dokumentów planistycznych.
7	Wydaje mi się, że chyba nie do końca opracowane są procedury	Opinia uwzględniona Na terenie Wrocławia martwe (np. w



<p>związane z faktem znalezienia martwych zwierząt na obszarach zieleni we Wrocławiu. W obliczu ptasiej grypy czy też ASF trudno wymagać od mieszkańców, aby reagowali na czas. Gdzie powinni dzwonić? Straż Miejska?</p>	<p>wyniku wypadku komunikacyjnego) zwierzęta z pasa drogowego usuwają firmy (podwykonawcy Ekosystemu). Z terenów prywatnych właściciel/ zarządca terenu zobowiązany jest do uprzątnięcia trucheł, z czynności tej powinien posiadać kartę przekazania do firmy utylizującej.</p> <p>Osoba, która napotka ciało martwego zwierzęcia, winna poinformować o tym fakcie Centrum Zarządzania Kryzysowego (tel. 71 770 22 22) lub Straż Miejską (tel. 986).</p> <p>Ciała zwierząt dziko żyjących np. lisy, nietoperze, w zależności od miejsca, gdzie zostały znalezione (tj. bliskie sąsiedztwo siedzib ludzkich) należałoby również zgłosić do Powiatowego Lekarza Weterynarii, który we własnym zakresie (bądź współdziałając z firmami odbierającymi martwe zwierzęta) odbiera ciało i pobiera próbkę (zagrożenie wścieklizną; obecnie na terenie powiatu wrocławskiego nie odnotowano przypadków wścieklizny).</p> <p>To samo tyczy się np. dzikiego wodnego ptactwa (łabędzie, kaczki), które w okresie przejściowym jesienno-zimowym podatne są na</p>
---	---



		<p>zachorowania na ptasią grypę. Powiatowa Inspekcja Weterynaryjna bada truchła zwierząt pod kątem chorób zakaźnych (to samo dotyczy dzików – badanych pod kątem ASF), o fakcie wykrycia martwego dzikiego zwierzęcia należy powiadomić Powiatowego Lekarza Weterynarii.</p>
8	<p>Czy w dokumencie uwzględnione będą społeczne akcje opieki nad nowymi nasadzeniami, np. koordynowane poprzez Rady Osiedla?</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Miasto będzie w miarę możliwości prezentować działania społeczne, jednak będą one incydentalne. Stałe prowadzenie takich działań i ich kontrola może rodzić nieadekwatnie duży nakład pracy, na który nie ma zasobów ludzkich i finansowych.</p>
9	<p>Czy uwzględnione będą społeczne akcje sprzątania terenów zielonych?</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>W planie zostanie zawarta informacja na temat przykładowych działań, jednak nie zakłada się ich stałego monitorowania i aktualizowania informacji na ten temat.</p>
10	<p>Dlaczego klimatu nie uwzględniono w planie zazieleniania?</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Zazielenianie terenów zurbanizowanych i odpowiednie dbanie o tereny zieleni jest jednym z elementów adaptacji do zmian klimatu. Podobnie rzecz się ma z</p>



		<p>odpowiednim gospodarowaniem wodami opadowymi oraz zrównoważonym planowaniem przestrzennym. Wszystkie te elementy pojawiają się w PZ. Ponadto są ujęte w innych dokumentach strategicznych miasta. Ochrona klimatu to działanie kompleksowe i odnosi się niemal do wszystkich działań miasta, ale także jego mieszkańców/ mieszkanek i inwestorów/ inwesterek.</p>
11	<p>Konkretny cel przedsięwzięcia? W jakim zakresie realizacja planu może przyczynić się do ochrony drzew i terenów istniejącej zielni, które obecnie stanowią własność gminy Wrocław i są systematycznie sprzedawane i znikają za sprawą zabudowy?</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Miasto nie może całkowicie zrezygnować ze sprzedaży gruntów gminnych. Jednak w ostatnich latach coraz więcej gruntów jest wyłączonych ze sprzedaży właśnie z powodu istniejących zadrzewień czy ochrony zieleni w obszarach silnie zurbanizowanych. Umożliwiają to m. in. zapisy SUIKZP, gdzie zieleń jest istotnym elementem kompozycyjnym. Ponadto realizowane są założenia Miejskiego planu adaptacji do zmian klimatu (MPA), który także wskazuje na konieczność ochrony istniejącej błękitno-zielonej infrastruktury. Plan zazieleniania będzie kolejnym dokumentem kierunkowym gminy,</p>



		wzmacniającym ochronę zieleni. W Planie zazieleniania zostanie ujęty cel związany z ochroną jak wskazano w uwadze.
12	Czy w tworzeniu Planu zazieleniania wykorzystano Plan działań na rzecz ochrony bioróżnorodności dla miasta Wrocławia z 2016 r.? Bo w praktyce na razie nie – to widać po problemach wokół Olszówki Krzyckiej czy w zabudowie dawnych terenów cukrowni klecińskiej.	Opinia uwzględniona W PZ zostaną uwzględnione w miarę możliwości zapisy Planu działań na rzecz ochrony bioróżnorodności. Nie został on jednak przyjęty i jako taki nie obowiązuje, więc nie możemy wykorzystywać go, bo mogłoby to być sprzeczne z obowiązującymi dokumentami.
13	Czy planuje się wykonanie mapowania potencjału zazieleniania dachów np. w oparciu o mapę potencjału solarnego dla Wrocławia?	Opinia uwzględniona
14	Czy Plan zazieleniania poprzedzi inwentaryzacja przyrodnicza (i objęcie najcenniejszych miejsc ochroną)?	Opinia nieuwzględniona Nie, nie przewiduje się wykonania inwentaryzacji przyrodniczej dla całego miasta. Natomiast wykonana została inwentaryzacja pól irygacyjnych oraz realizowane są kolejne, dla mniejszych terenów.
15	Czy planowane są wskaźniki realizacji planu?	Opinia uwzględniona Tak, są one także spójne z Programem



		ochrony środowiska (POŚ), Miejskim programem adaptacji do zmian klimatu (MPA) i Strategią Wrocławia.
--	--	--

Opinie dotyczące miejsc zieleni szczególnie ważnych dla miasta

I.p.	Opinia	Odpowiedź ZZM
1	<p>Drzewa sadzone wzdłuż ulic – zielen przyuliczna.</p> <p>Codziennie setki tysięcy ludzi w mieście pokonuje swoją drogę z/do domu, każda taka podróż, gdy ma miejsce wzdłuż ulicy z drzewami, jest obcowaniem z zielenią. Pod względem ilości spędzonego czasu, a co za tym idzie – potencjalnego czasu przebywania w obecności drzew, ulice są o wiele ważniejsze niż parki czy skwery.</p>	Opinia uwzględniona
2	<p>Zielone ściany budynków, zielen przyuliczna – uważam, że tego typu inwestycje i działania pomogą stworzyć wizerunek miasta zielonego i przyjaznego środowisku. Obecny program obniżający podatek przy zazielenieniu dachów lub ścian to za mało, aby zachęcić inwestorów</p>	Opinia częściowo uwzględniona <p>Opinia zostaje uwzględniona w pełni w zakresie zieleni przyulicznej, natomiast w zakresie zielonych dachów i ścian – to jest zależne od możliwości właścicieli budynków. Miasto preferuje rozwiązania oparte na naturze, czyli na przykład pnącza na ścianach lub ekstensywne</p>



<p>do zazieleniania. Część ulic nie ma w ogóle drzew lub zielonych odcinków, a tak naprawdę większość latarni w mieście mogłaby być porośnięta bluszczem, a słupki ograniczające parkowanie – zastąpione donicami z drzewami.</p>	<p>zielone dachy (które nie wymagają zużycia zasobów: energii, wody). ZMZ wprowadza pnącza w różne przestrzenie miejskie, w tym komunikacyjne, w mieście powstają zielone przystanki. Popieramy także pomysł zastępowania – w miarę możliwości – słupków przez zieleni (niekoniecznie w donicach, lepiej w gruncie – rozszczelnianie nawierzchni).</p> <p>W ostatnich latach trwają bardzo intensywne prace nad kształtowaniem zapisów odnoszących się do środowiska naturalnego w mieście. Zapisy te mówią o kształtowaniu terenów o przeznaczeniu związanym z zielenią, terenów biologicznie czynnych z gruntem rodzimym, stref zieleni, procentu zieleni wysokiej, kształtowaniu szpalerów drzew oraz ochronie istniejącego drzewostanu, systemu gospodarowania wodami opadowymi, a od tego roku – także o określaniu obowiązku realizacji zielonego dachu i zielonej ściany w konkretnych przypadkach. Zdefiniowany został również i</p>
---	--



		<p>wprowadzony do użytku ogród wertykalny. Powstały zapisy procentowego udziału zielonych ścian i dachów w odniesieniu do konkretnych obiektów. Obecnie trwają prace nad poszerzeniem ustaleń z zakresu gospodarowania wodami opadowymi (w celu jak najdokładniejszego wskazania pożądanych rozwiązań – obiekty infiltracyjne, bioretencyjne, hydrofitowe, chłonne). Ważną sprawą w zazielenianiu miasta jest nie tylko nasycenie go po prostu zielenią w różnej formie, ale promowanie takich działań i rozwiązań, które są perspektywiczne, a przede wszystkim ekologiczne i, co się z tym wiąże, samowystarczalne.</p>
3	<p>Największy nacisk powinien być położony na zachowanie jak największej ilości zieleni bliskiej naturalnej lub z tylko niewielką ingerencją (lasy, tereny nadrzeczne, parki). Dopiero tam, gdzie to nie jest możliwe ze względu na walory historyczne, komunikacyjne czy wizualne, należy wprowadzać i utrzymywać</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>ZZM wprowadza coraz więcej zieleni o tzw. charakterze biocenotycznym. Zieleń użytkową, o charakterze rekreacyjnym, wprowadzamy tam, gdzie dostępność do terenów zieleni jest ograniczona.</p>



	inne formy zieleni.	
4	Największą uwagę skupiłabym na zieleni nieuporządkowanej przez człowieka, spontanicznej, w której mogą znaleźć schronienie inne istoty żywe. Uważam, że jest to ważne w celu zagospodarowania wydajnego i nienaruszalnego miejsca dla fauny miejskiej, której, moim zdaniem, nie ma zbyt wiele na terenie Wrocławia.	Opinia uwzględniona Plan przewiduje ochronę takich miejsc – jedną z zasad Planu jest zachowywać tereny zieleni spontanicznej i tworzyć zespoły zieleni urządzonej.
5	Zieleń zbliżona do naturalnej spełnia najwięcej funkcji ekologicznych i nie tylko chroni przed upałem, zanieczyszczeniem czy zbyt szybkim spływem wody opadowej, ale też jest tania w utrzymaniu. Dla mnie te miejsca są ważne, bo tam odpoczywam, chronię się przed hałasem, upałem, zanieczyszczeniem powietrza, tam uprawiam bieganie, jazdę na rowerze czy spacer.	Opinia uwzględniona ZZM wprowadza coraz więcej zieleni o tzw. charakterze biocenotycznym. Zieleń użytkową, o charakterze rekreacyjnym, wprowadzamy tam, gdzie dostępność do terenów zieleni jest ograniczona. Plan przewiduje ochronę takich miejsc – jedną z zasad Planu jest zachowywać tereny zieleni spontanicznej i tworzyć zespoły zieleni urządzonej.
6	Ogródki działkowe są ogólnie cenne, bo są zielone, ale dla mnie to niedostępny teren, więc trudno powiedzieć, czy są ważne dla	Opinia uwzględniona Miasto również dostrzega wartość ogrodów działkowych i ich potencjał w pełnieniu funkcji



	<p>mnie – oddzielają mi tereny spacerowe od miejsca zamieszkania, blokują dostęp do lasu, a działkowcy używają często chemicznych środków i kosiarek ze zbyt dużą częstotliwością.</p>	<p>publicznych, dlatego podejmuje działania służące ich otwieraniu i poprawie ich infrastruktury.</p>
7	<p>Najbardziej cenię zarówno parki, jak i mniejsze skwery – szczególnie przylegające do placów zabaw. Nie lubię placów zabaw na odsłoniętym terenie, bez posadzonego obok żadnego drzewa lub daleko od drzew, mimo że wolna przestrzeń na to pozwala. Latem panuje tam upał, który utrudnia zabawę dzieciom. Wśród zieleni jest też przyjemniej i dzieci oswajają się z naturą. Wśród zieleni mogłoby być więcej drzew i krzewów z owocami, stanowiącymi pokarm dla ptaków.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Miasto stale zwiększa liczbę parków i skwerów oraz placów zabaw tam zlokalizowanych. Zawsze w otoczeniu placów zabaw sadzone są drzewa, jednak na efekt trzeba poczekać. Lokalizacja placów zabaw w otoczeniu drzew nie jest zawsze możliwa ze względu na konieczność ochrony systemu korzeniowego. Same place zabaw zaś wymagają korytowania na odpowiednią głębokość w celu zapewnienia bezpieczeństwa przed upadkami.</p>
8	<p>Skwery, parki, lasy, łąki, zielen przyuliczna, tereny nadrzeczne, bulwary, zielone przestrzenie międzyblokowe. Każdy mieszkaniec/ każda mieszkanka w miejscu zamieszkania powinien mieć dostęp do zieleni, w szczególności drzew.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p>



9	Tereny nadrzeczne, lasy. Betonem niech będzie wylane centrum miasta. Obrzeża miasta powinny należy zostawić w spokoju! Ludzie wyprowadzają się na obrzeża właśnie po to, aby odpocząć od zgiełku i betonu.	Opinia częściowo uwzględniona Plan zakłada tworzenie nowych terenów zieleni i zapewnianie dostępności i, choć uwzględnia tereny nadrzeczne, są one w większości pod zarządem Wód Polskich. Dodatkowo w Planie zakłada się tworzenie także terenów zieleni w centrum, które nie może pozostać zabetonowane i nieprzyjazne dla mieszkańców.
10	Jeżeli chodzi o zielen rekreacyjną, to myślę, że jest ona wyjątkowo istotna w tych częściach Wrocławia, gdzie dominuje zabudowa wielorodzinna, w której mieszkania nie są wyposażone w balkony, tarasy czy ogródki, ponieważ jest to często jedyne miejsce by spędzić czas aktywnie lub odpocząć na świeżym powietrzu.	Opinia częściowo uwzględniona Podczas planowania zieleni i zapewniania dostępności uwzględniana jest zabudowa wielorodzinna, jednak nie w tak szczegółowym ujęciu jej wyposażenia w balkony i tarasy.
11	Lasy, niekoszone łąki, międzywala, tereny zalewowe, pola irygacyjne, bo naturalna retencja wodna i ostoje bioróżnorodności.	Opinia uwzględniona ZZM wprowadza coraz więcej zieleni o tzw. charakterze biocenotycznym. Zieleń użytkową, o charakterze rekreacyjnym, wprowadzamy tam, gdzie dostępność do terenów zieleni jest



		<p>ograniczona.</p> <p>Plan przewiduje ochronę takich miejsc – jedną z zasad Planu jest zachowywać tereny zieleni spontanicznej i tworzyć zespoły zieleni urządzonej.</p>
12	<p>Drzewa przy drogach powinny być wszędzie, gdzie tylko jest na to miejsce (co najmniej po południowej stronie jezdni, chodnika i ścieżki).</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Aspekt do rozważenia również w standardach projektowania zieleni.</p>
13	<p>Warto zwrócić uwagę na zielen przyuliczną, żeby była tworzona zgodnie z zasadami sztuki, przez osoby z wykształceniem, a nie "na hurra, żeby dokopać kierowcom", do czego dążą aktywiści [red.] np. z Akcji Miasto (patrz: donice przy np. Ruskiej i dziwne konstrukcje zasłaniające widok skrzyżowania ulic: Żeromskiego i Daszyńskiego).</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Przy projektowaniu zieleni na ulicach w zespole projektowym, zgodnie z wymaganiami, zawsze bierze udział zespół z niezbędnymi kwalifikacjami. Dodatkowo wyjaśniamy, że wszelkie rozwiązania stosowane w mieście z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego, są tworzone w zgodzie z istniejącymi przepisami.</p> <p>Należy zwrócić uwagę, że pas drogowy, oprócz zieleni, musi uwzględniać kwestie użytkowe i bezpieczeństwo.</p>
14	<p>Wszelkiego rodzaju parki, skwery oraz zadrzewienia, szczególnie,</p>	<p>Opinia uwzględniona</p>



	<p>jeżeli znajdują się tam oczka wodne, ciekі, stawy i stawiki, z uwagi na wzbogacanie bioróżnorodności i łagodzenie odczuwalnej temperatury. Nieważne, czy takie zadrzewienia powstały w wyniku wzrostu samosiewów, nie należy ich wycinać, a raczej chronić.</p>	
15	<p>Brakuje zieleni wewnątrz śródmiejskich podwórek. Oprócz walorów przyrodniczych, pełni ona także rolę integracji społecznej mieszkańców i mieszkank.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Miasto prowadzi działania związane z zazielenianiem podwórek, jednakże bardzo często są to tereny wspólnot mieszkaniowych. ZZK prowadzi rewitalizację tych miejsc w miarę posiadanych środków finansowych. Wszędzie, gdzie wykonywane są inwestycje (remonty, przebudowy, rewitalizację podwórek), sadzone są drzewa, krzewy, pnącza i byliny w bardzo dużej liczbie, w zależności od warunków siedliskowych, i zawsze w konsultacji z przyszłymi użytkownikami/ użytkowniczkami. Niestety, po zakończeniu inwestycji zielen ta jest bardzo często dewastowana przez samych mieszkańców/ mieszkanki. W miarę</p>



		<p>możliwości ZZK prowadzi działania edukacyjne w ramach akcji na podwórkach pn. DBAM – TO MAM. Natomiast konieczne jest prowadzenie ogólnomiejskich działań edukacyjnych, także poprzez warsztaty, festyny i szkolenia dotyczące np. zieleni w mieście.</p> <p>Jak wspomniano, spółka Wrocławskie Mieszkania sukcesywnie realizuje projekty rewitalizacji wnętrz podwórzowych, które uwzględniają rolę tych przestrzeni w integracji społecznej mieszkańców/ mieszkank.</p> <p>Ponadto realizuje tzw. ekoprojekty, których celem jest zazielenianie terenów rekreacji dla dzieci w podwórkach oraz wprowadzanie elementów edukacyjnych i ekologicznych, takich jak domki dla ptaków, jeży i owadów.</p> <p>Ekoprojekty będą kontynuowane w miarę posiadanych środków finansowych.</p>
16	Szczególnie trawniki, które są aktualnie bardzo dewastowane przez samochody.	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Planowany jest program działań służących ochronie terenów zieleni</p>



		<p>przed parkowaniem, poprzez analizę zniszczeń wynikających z parkowania samochodów na terenie zieleni, kampanii edukacyjnej wskazującej na skutki parkowania przy drzewach i na trawnikach, zabezpieczanie i rekultywacja wybranych, newralgicznych miejsc (działanie 9.3.10. Ochrona terenów zieleni przed parkowaniem).</p>
17	<p>Ważne, aby nie wycinać zieleni pod nowe osiedla. Aby nie zagęszczać korytarzy powietrznych w mieście kosztem wycinki zieleni, bo tworzy się smog. Należy zmienić MPZP i zapewnić na terenach mieszkaniowych trasy dwupasmowe, a nie – jednopasmowe i dopiero planować osiedla na 50 tys. osób. Rozszerzyć miasto i planować nowe osiedla tam, gdzie nie trzeba wycinać dużych drzew i budować drogi; drogi i jeszcze raz drogi, a dopiero potem budynki. Ogródki działkowe i tak likwidujecie pod nowe osiedla.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Nie ma możliwości, by podchodzić tak radykalne, z uwagi na różnego typu uwarunkowania. Rozwój miasta opiera się na wieloletnich procesach osiedleńczych, nie mówiąc już o historii, która w pewnym sensie ma największy wpływ na kierunek rozwoju Wrocławia. Każdorazowo dąży się do ochrony terenów zieleni i poszczególnych elementów środowiska naturalnego. Historyczne osiedla Wrocławia niegdyś zostały zbudowane również ze stratą dla przyrody. Obecnie straty te Miasto stara się rekompensować na wszelkie</p>



		możliwe sposoby i dąży się do ograniczania wycinki drzew. Ogrody działkowe są przejmowane na ważne cele publiczne, za które miasto oddaje grunty (rekompensata na odtworzenie ogrodów). Prezydent Wrocławia publicznie ogłosił ochronę wszystkich ogrodów działkowych w mieście podczas realizacji zmiany SUiKZP z 2018 r. z uwzględnieniem wyłącznie priorytetowych celów publicznych.
18	Parki z wysokimi drzewami skutecznie chronią przed słońcem, można w nich odpocząć od hałasu i zgiełku.	Opinia uwzględniona
19	Ogródki działkowe powinny zostać przekształcone w parki, aby tereny te były dostępne dla wszystkich, a nie tylko dla wybrańców. Ponadto brak jest wpływu na to, co na tych ogródkach się znajduje – jedni posadzą drzewa, które będą miały rzeczywiście pozytywny wpływ na powietrze, a inni ledwo trzymający się trawnik, a działka będzie służyć tylko pod grilla raz w miesiącu.	Opinia częściowo uwzględniona Obecnie preferuje się zachowywanie ogródków działkowych, obowiązuje też Ustawa o rodzinnych ogrodach działkowych, natomiast Miasto wprowadza rozwiązania służące udostępnianiu przejść czy terenów rekreacyjnych.



20	<p>W nasadzenia drzew powinno się szczególnie mocno inwestować na gęsto zaludnionych śródmiejskich terenach – tam, gdzie są mieszkania ogrzewane piecami, jest zwarta zabudowa z małą ilością zieleni i duży hałas od aut poruszających się po kostkach brukowych w ciasno zabudowanych przestrzeniach. Powinno się brać pod uwagę też, jaki dostęp do parków mają mieszkańcy/ mieszkanki danej okolicy i na ile przyjazna jest to droga.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Obecna polityka ma na uwadze wprowadzanie zieleni w gęstą zabudowę śródmiejską; nie zawsze jednak jest to możliwe, choćby z przyczyn własnościowych. Dodatkowo wyliczane są wskaźniki dostępności do terenów zielonych w celu lepszego rozplanowania zieleni w mieście.</p> <p>Należy również zwrócić uwagę, że, zgodnie z Planem zrównoważonej mobilności, należy przekształcać przestrzeń centrum i śródmieścia według nadanych priorytetów, co również uwzględnia wzbogacanie przestrzeni ulicznej o elementy zieleni przy zachowaniu rozwiązań optymalnych pod kątem kształtowania przestrzeni pieszych, rowerowych oraz uwarunkowań związanych z komunikacją zbiorową.</p> <p>Zwarta zabudowa ogranicza dopływ naturalnego światła; drzewa w wielu przypadkach (mieszkania parterowe lub z oknami na północ) powodują całkowite odcięcie dostępu do naturalnego</p>
----	---	---



		<p>oświetlenia. Powyższe okoliczności pozostają w sprzeczności z rozporządzeniem Warunki techniczne Ministra Infrastruktury, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. W innych przypadkach, w zależności od gatunku (tj. średnicy korony, wysokości), nasadzenia drzew wymagają odległości min. 8–10m od budynku. W zwartej, śródmiejskiej zabudowie potrzebna jest każdorazowo analiza wykorzystania roślinności średniej zamiast wysokiej.</p>
21	<p>Wybetonowane ulice (jak np. ul. Kniaziewicza), gdzie nie rośnie ani jedno drzewo. Betonoza na rynku też jest nie do zniesienia. Jest zbyt głośno, dźwięk nie ma się jak amortyzować, odbija się między kamienicami i budzi śpiących. Latem kostka brukowa nagrzewa się tak, że to uniemożliwia normalne funkcjonowanie w upały.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Przystosowanie przestrzeni publicznych, w tym komunikacyjnych, do zmian klimatu jest jednym z kluczowych działań planu adaptacji i działania z tego obszaru będą realizowane.</p>
22	<p>Przede wszystkim parki z zapleczem typu toalety i jakiś zdroj, aby można było spędzać tam więcej czasu.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>ZZM sukcesywnie uzupełnia parki o infrastrukturę sanitarną.</p>



23	Tereny nadrzeczne stanowią korytarze ekologiczne i korytarze przewietrzające miasto.	Opinia częściowo uwzględniona Plan zakłada tworzenie nowych terenów zieleni, w tym lasów, jednakże tereny nadrzeczne są w większości pod zarządem Wód Polskich. Nie zmienia to jednak faktu, że tereny nadrzeczne pozostaną najczęściej niezmienione, co zresztą zostało zagwarantowane w SUiKZP i w planach miejscowych.
24	Szczególnie ważne dla mnie są duże drzewa liściaste. Pozwalają przede wszystkim zredukować hałas, ale także oczyszczają powietrze i latem zapewniają znośniejszą temperaturę.	Opinia uwzględniona Drzewa w mieście odgrywają istotną rolę. Skupiamy się na pielęgnacji istniejących i nasadzeniach nowych. Pojedyncze drzewa nie mają istotnego wpływu na redukcję poziomu hałasu komunikacyjnego w mieście; wąski pas zieleni izolacyjnej powoduje jedynie niewielkie tłumienie hałasu, jednakże główną rolę w takich przypadkach odgrywa aspekt psychologiczny. Drzewa przesłaniają źródło hałasu, co powoduje u odbiorców wrażenie, że hałas jest mniej dokuczliwy. Zwiększenie skuteczności tłumienia



		hałasu wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych możliwe jest poprzez projektowanie szerokich pasów zieleni izolacyjnej.
25	Miasto powinno dążyć do tego, aby każdy miał dostęp do parku w zasięgu maksymalnie 500 m, przy czym odległość powinna być liczona, biorąc pod uwagę, drogę którą pieszy potrzebuje pokonać, a nie w linii prostej.	Opinia częściowo uwzględniona W POŚ, MPA i Strategii Rozwoju Miasta został ujęty procent ludności mieszkającej w odległości do 300 metrów od terenów zieleni o dowolnej powierzchni, spójny z metodyką oceny zielonej infrastruktury, stosowaną przez Europejską Agencję Środowiska. Zapewnienie dostępu do parku w zasięgu 500m dla wszystkich może nie być realne do osiągnięcia, niemniej jednak Miasto zakłada nowe tereny parkowe, a także bierze pod uwagę dostępność zieleni przy nowych inwestycjach mieszkaniowych.
26	Dużą rolę odgrywa zielen przyuliczna. Z jednej strony wprowadzenie zieleni na chodnikach zabiera część miejsc parkingowych, ale z drugiej strony nie jest wymagane zazielenienie pełnego pasa przy drodze. Pojedyncze drzewa co dwa/ trzy	Opinia uwzględniona



	miejsca parkingowe wprowadziłoby dużą zmianę.	
27	Zmora najnowszych osiedli, gdzie deweloperzy zajmują betonem każdy centymetr, a na pasy zieleni, krzewy, drzewa nie ma już miejsc, bo nie przynoszą korzyści finansowych (przykład to osiedle Jagodno), najgorsze, co może spotkać miłośnika osiedlowej zieleni.	Opinia nieuwzględniona Opinia niejasna.
28	Zieleń przyuliczna, w tym: zaniedbane skrawki ziemi przy wejściach do bloków czy kamienic, które najczęściej ogrodzone są niskim metalowym płotkiem i rośnie w nich marna trawa. Jest tam duży potencjał do rozwoju.	Opinia częściowo uwzględniona Zieleń przyuliczna, jeśli znajduje się w pasach drogowych, jest pielęgnowana przez ZZM. Coraz częściej te tereny są zabezpieczane przed nielegalnym parkowaniem przy użyciu słupków drewnianych z linami. W miarę posiadanych środków działania takie będą kontynuowane, a na chronionych terenach będzie dosadzana zieleni (krzewy, trawy, rośliny okrywowe). Za tereny w otoczeniu budynków odpowiada właściciel terenu (często to nie jest Miasto), dlatego jest istotne, aby wywierać presję na zarządców wspólnot lub spółdzielnie mieszkaniowe, aby



	<p>dbały o tereny zieleni, nawet te najmniejsze. Pracownicy ZZM zawsze służą pomocą we wskazaniu najlepszych rozwiązań na poszczególnych terenach.</p> <p>Trzeba mieć też na uwadze, że nie wszystkie typy roślinności będą w danym miejscu dobrze rosły. Tam, gdzie to możliwe, zielen powinna być nawadniania z wykorzystaniem wód opadowych. W przypadku mieszkańców/ mieszkank, w tym: wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych, możliwe jest uzyskanie dotacji na wykonanie urządzeń do zagospodarowania wód opadowych. Mogą to być m. in. ogrody deszczowe zasilane wodą opadową z dachów budynków.</p> <p>W zakresie terenów zarządzanych przez ZZK, w miarę środków finansowych prowadzona jest rewitalizacja terenów zielonych. Istnieje możliwość dbania przez mieszkańców/ mieszkanki o te tereny (wydzierżawienie przez wspólnoty i przejęcie obowiązku pielęgnacji od ZZK).</p> <p>Spółka Wrocławskie Mieszkania</p>
--	--



		<p>sukcesywnie rekultywuje trawniki. Jednocześnie prace eksploatacyjne polegające na koszeniu traw są ograniczone do 2 lub 3 w ciągu roku, z uwagi na ich ogromną powierzchnię (1 660 461 m²) i związane z tym koszty.</p> <p>Dobrym rozwiązaniem byłoby usankcjonowanie obowiązku dbania o zieleń przyległą do budynków przez właścicieli tych nieruchomości (analogicznie jak w przypadku konieczności odśnieżania przyległych chodników).</p>
29	<p>Zielone ściany budynków: o ile nie zawsze na dachach, ze względów konstrukcyjnych, można sadzić roślinność, o tyle ściany są rewelacyjnym miejscem do zmniejszenia ilości betonu i obniżenia temperatury.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>To zależne jest od możliwości właścicieli/ właścicielek budynków. Miasto zachęca do takich działań poprzez uchwałę o zwrotach podatkowych za realizację zielonej ściany lub dachu. ZZK i Spółka Wrocławskie Mieszkania może realizować takie inwestycje tylko w budynkach w 100% gminnych.</p> <p>W opinii ZZK w budynkach mieszkalnych tylko ściana szczytowa może być brana pod uwagę. Inicjatywa powinna być</p>



		<p>zgłaszana na etapie przygotowania do remontu elewacji, gdyż zielona ściana wymaga specjalnej konstrukcji, która zapobiegnie niszczeniu fasady. Miasto zaleca tylko zielone ściany z pnączy. Inne wykonywane są w wyjątkowych przypadkach. Dodatkowo na terenie Starego Miasta oraz części Śródmieścia zazieleniania ścian wymaga zgody konserwatora zabytków.</p>
30	<p>Zieleń w centrum miasta, wzdłuż ulic, na podwórkach, zieleń osiedlowa, zieleń międzyblokowa pełniąca funkcje integracyjne i aktywizujące lokalne społeczności, skwery, ogródki działkowe, ogrody miejskie (<i>urban gardening</i>).</p>	<p>Opinia uwzględniona</p>
31	<p>Wszystkie powyższe ze szczególnym naciskiem na drzewa i skwery z kwiatami polnymi, która pozwoli na przetrwanie owadów.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p>
32	<p>Bardzo cenne są lasy (te na terenie miasta i wokół niego, szczególnie dlatego, że nie prowadzona jest tu tak zaborcza</p>	<p>Opinia uwzględniona</p>



	<p>gospodarka leśna jak w Lasach Państwowych), duże parki o charakterze leśnym, tereny nadrzeczne, ogródki działkowe (dające wytchnienie dzięki swojemu charakterowi). Należy pamiętać o tworzeniu korytarzy ekologicznych, zwłaszcza wzdłuż rzek.</p>	
33	<p>Należy sadzić duże drzewa liściaste i iglaste wszędzie, na każdym skwerku. Brak w mieście zieleni zimozielonej: sosen, jodeł, cisów, świerków. Ważna jest różnorodność, aby przy liściastych drzewach rosły iglaste, zimozielone.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>ZZM sadzi drzewa i iglaste, i liściaste. Zachowana jest różnorodność dobieranych gatunków z uwzględnieniem siedlisk, w jakich są sadzone. Należy zwrócić uwagę, że drzewa iglaste są mniej odporne na szczególne warunki miejskie: suszę, zasolenie, zanieczyszczenie, przez co przy ulicach i w zwartej zabudowie sadzi się je tylko w uzasadnionych przypadkach.</p>
34	<p>Najważniejsze: lasy (zwłaszcza od strony zachodniej, czyli Dolina Bystrzycy), mokradła (pola irygacyjne, Dolina Bystrzycy i jej dopływów), korytarze ekologiczne wzdłuż rzek, potoków i linii kolejowych, duże parki z min. 30%</p>	<p>Opinia uwzględniona</p>



	zieleni naturalnej. Dlaczego? Bo są to w miarę samoregulujące się ekosystemy.	
35	Zieleń przyuliczna, gdyż ulice nie przepuszczają wody, nagrzewają się i w ich pobliżu należy absorbować wodę, co pozwoli unikać zalań w czasie gwałtownych, ekstremalnych deszczów.	Opinia uwzględniona
36	Place typu Rynek czy Nowy Targ powinny być zadrzewione, bo obecnie jest tam "patelnia". Tam, gdzie nie da się posadzić drzew, bo np. jest mały chodnik, trzeba postawić zielone skrzynki.	Opinia częściowo uwzględniona Tam, gdzie jest to możliwe, biorąc pod uwagę różne czynniki, wprowadzana jest stopniowo zieleń oraz działania związane z łagodzeniem miejskiej wyspy ciepła.
37	Po pierwsze koniecznie trzeba zazielenić ściany budynków. Po drugie zezwolić bezpłatnie i nawet zachęcać różnymi sposobami mieszkańców/ mieszkanki i najemców/ najemczynie lokali na parterach, żeby sadzili rośliny przed kamienicami, od strony ulicy – wystarczy wyjąć dwa, trzy rzędy kostki brukowej. Poza tym na ogół są zaniedbane istniejące skwery –	Opinia częściowo uwzględniona Staramy się, np. w MPZP, wprowadzać zapisy dotyczące m. in. zielonych ścian. Dodatkowo funkcjonuje program Złap Deszcz, w ramach którego wspólnoty, spółdzielnie i osoby prywatne mogą ubiegać się o dotacje np. na ogrody deszczowe. Dbałość o najbliższe otoczenie powinna łączyć wszystkich



	<p>trzeba je odremontować, zapewniając jednocześnie odpowiednie oświetlenie nocą, aby nie zostały zniszczone. Na chodnikach można zmniejszyć liczbę samochodów, a zamiast nich albo pomiędzy nimi – co jedno lub co dwa auta - posadzić po jednym drzewie.</p>	<p>mieszkańców/ mieszkańcy danego budynku. W porozumieniu z zarządcami nieruchomości gminnych tereny takie są już przeznaczone do zagospodarowania przez wspólnoty mieszkaniowe na podstawie zawartych umów.</p> <p>Wprowadzanie zieleni w przestrzeni publicznej wymaga sporządzenia zgodnego z przepisami prawa projektu zagospodarowania, który będzie uwzględniał obecne lub projektowane funkcje danego terenu, a jego realizacja zapewni bezpieczeństwo i funkcjonalność przestrzeni publicznej.</p>
38	<p>Zamiast kostki i betonu zacząć stawiać np. na miejscach parkingowych kratki gumowe wypełnione ziemią lub trawą.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>W kwestii parkingów staramy się wprowadzać zasadę przerywania miejsc parkingowych w projektach koncepcyjnych zagospodarowania pasa drogowego, przy projektowaniu parkingów typu Parkuj i Jedź oraz tam, gdzie infrastruktura na to pozwala. Dodatkowo stosowany jest zapis planistyczny w uchwałach do planów miejscowych mówiący o</p>



		obowiązku wyposażenia miejsc parkingowych terenowych zgodnie z zasadą 1 drzewo co 5 miejsc parkingowych.
39	Trawniki wołają o pomstę do nieba: są koślawe, dziurawe, zachwaszczone (np. wokół parku Staszica). Im mniej trawników, a na Nadodrze jest beton na betonie, tym zieleni powinna być bardziej uporządkowana.	Opinia częściowo uwzględniona W miarę posiadanych środków porządkuje się stan trawników, jednak są one bardzo często niszczone przez parkujące samochody czy w wyniku awarii sieci podziemnych, rozkopują je zwierzęta.
40	Moim zdaniem we Wrocławiu brakuje łąk kwiatnych i zielonych torowisk.	Opinia częściowo uwzględniona Obie formy wprowadzenia dodatkowej zieleni w przestrzenie zurbanizowane są realizowane. Miasto preferuje jednak redukcję koszenia i pozwolenie na spontaniczny wzrost roślin z banku nasion skumulowanych w glebie. Ziemia wykorzystywana do uzupełnień po remontach często jest bardzo bogata w rodzime gatunki roślin. W zakresie zielonych torowisk każdorazowo przy okazji remontów torowisk analizowana jest możliwość zazielenienia torowiska i



		uwzględnia się ją, o ile to możliwe. Za samą realizację tego typu inwestycji odpowiada zarządca torowisk (MPK). Przykładem realizacji takiego torowiska jest droga tramwajowa przy ul. Hallera.
--	--	--

Opinie dotyczące możliwych sposobów zaangażowania mieszkańców w rozwój zieleni w swoim najbliższym otoczeniu

I.p.	Opinia	Odpowiedź ZZM
1	Mieszkańcy i mieszkanki powinni wnioskować o przekształcanie ulic składających się z jezdni i parkingów w ulice prawdziwe, obsadzone drzewami. Zwykle wystarczającym argumentem jest informacja o istotnym wzroście wartości nieruchomości znajdujących się przy ulicy, przy której parkowanie zostało uporządkowane, a zasadzone zostały drzewa [red.].	Opinia uwzględniona Popieramy działania związane z uporządkowaniem parkowania, wprowadzeniem zieleni i rozwiązań błękitno-zielonej infrastruktury w przestrzenie ulic. Wydział prowadzi projekt Grow Green, w ramach którego zrealizowano zieloną ul. Daszyńskiego oraz wprowadzono parklety. Ponadto wykonano koncepcję zazielenienia ul. Żeromskiego. Jesteśmy otwarci na propozycje kolejnych ulic do przekształceń, zwłaszcza w rejonie śródmieścia. Działania te są wynikiem projektów służących



		adaptacji do zmian klimatu, wynikających m.in. z inicjatywy społecznej.
2	<p>Moim zdaniem mieszkańcy i mieszkanki mogą angażować się najbardziej w: tworzenie społeczno-naukowych rad parków i obszarów zieleni, w monitorowanie wykonania planów realizacji zieleni, w działania edukacyjno-przyrodnicze (zarówno jako odbiorcy szkoleń, jak i edukatorzy), w wyznaczanie miejsc do zazieleniania (odbetonowania czy odbudowy trawników i skwerów z nielegalnego parkowania), w opiniowaniu giełdy zielonych pomysłów, brać udział w konkursach, ale też dawać pomysły na kolejne inicjatywy; opiekować się w sformalizowany sposób danym trawnikiem, skwerem, ogródkiem (na określonych zasadach), zgłaszać w prosty sposób nieprawidłowości przy inwestycjach (tzn. bez konieczności znajomości zależności spółek miejskich i ich podziału wszystkich kompetencji).</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Współpraca Miasta z mieszkańcami/ mieszkankami odbywa się na poziomie samorządu lokalnego, czyli Rad Osiedli, oraz w trakcie konsultacji społecznych, a także w ramach projektów WBO. Istnieją także społeczne rady przy Prezydencie Miasta (m. in. ds. Zieleni i Ekologii) oraz Społeczna Rada Parku Grabiszyńskiego. Jest możliwość rozszerzenia tej formuły współpracy. W razie konieczności reakcji na niszczenie zieleni zawsze można w pierwszej kolejności zgłosić to do Straży Miejskiej.</p>



3	<p>Warto zacząć od swoich balkonów i ścian, a następnie od podwórek. Większość podwórek w mieście jest zaniedbana nie tylko dlatego, że dawno lub nigdy nie było tam kompleksowego remontu, ale też dlatego, że mieszkańcom/ mieszkankom nie zależy, by ten stan rzeczy poprawić (bo np. nie czują się gospodarzami albo ważniejsze jest dla nich postawienie auta, choćby byle jak i komuś pod oknami).</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Taka propozycja wraz z informacjami pojawi się w zaleceniach dla mieszkańców/ mieszanek w Planie zazieleniania. Miasto jednak nie ma bezpośredniego wpływu na ostateczne działania mieszkańców/ mieszanek.</p>
4	<p>Projekt WROśnij we WROcław to strzał w dziesiątkę, który powinien być jeszcze bardziej rozbudowany – akcje sadzenia drzew lokalnie, sprzątnięcia parków, patronaty nad drzewami/ roślinami (nawet dla firm jako pomysł na zebranie środków?). Jestem przekonany, że gdyby powstał projekt instruujący mieszkańców/ mieszkanki, jak np. zakładać ogrody pionowe oraz w jakiejś części przedsięwzięcie to byłoby dofinansowywane, środki rozeszłyby się w ciągu kilku dni.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Objęcie drzew patronatem to szczególnie ciekawy pomysł, którego we Wrocławiu jeszcze nie było. Rozważona zostanie możliwość zrealizowania takiego projektu, podobnie jak pomysł wsparcia mieszkańców/ mieszkanki w realizacji zieleni. Instrukcja realizacji zielonych ścian z uwzględnieniem pnączy pojawi się w formie instrukcji</p>
5	<p>Mieszkańcy i mieszkanki powinni dbać o otaczającą ich zielenią, utrzymywać porządek, reagować</p>	<p>Wyjaśnienie</p> <p>Obecnie trwają prace nad</p>



	<p>na wandalizm. Mogą angażować się w pielęgnację zieleni oraz dosadzanie. Mogą wyjść z inicjatywą utworzenia nowych terenów zieleni lub rewitalizacji zaniedbanych stref miasta. Mogą sezonowo pielęgnować rośliny miododajne na balkonach lub parapetach.</p>	<p>powstaniem Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR), czyli dokumentu strategicznego, który będzie przedstawiał, jak należy prowadzić rewitalizację na obszarze kryzysowym we Wrocławiu, tj. Brochowie, Kleczkowie, Księżu, Nadodrze, Ołbinie, Placu Grunwaldzkim, Przedmieściu Oławskim oraz Świdnickim.</p> <p>Zieleń jest jednym z głównych zagadnień, które, obok inicjatyw społecznych i infrastruktury, zostanie uwzględnione w pracach koncepcyjnych nad ww. dokumentem.</p> <p>Projekt GPR wraz listą planowanych do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie przedmiotem konsultacji społecznych. Informacje na ten temat zostaną zamieszczane m.in. na stronie Wrocławia, w zakładce dotyczącej konsultacji społecznych.</p>
6	<p>Fajnie, gdyby powstające Centra Aktywności Lokalnej prowadziły warsztaty w tym zakresie.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Centra Aktywności Lokalnej mają autonomię w zakresie realizowanego programu, ale część</p>



		<p>z nich już teraz prowadzi spotkania i działania na tematy związane z zielenią. Zgadza się z tą opinią, dlatego po konsultacji z Siecią Centrów Aktywności Lokalnej do ogłoszeń konkursowych na prowadzenie centrów rozważymy wprowadzenie zapisów tego dotyczących.</p>
7	<p>Poprzez sadzenie drzew, zakładanie i pielęgnację ogrodów np. w przestrzeniach międzyblokowych, parkowanie pojazdów zgodnie z przepisami i tym samym nie niszczenie zieleni.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p>
8	<p>Na skwerach czy przy ulicach lub podwórkach mogą podlewać drzewa w czasie upałów.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Nie ma przeszkód w tym zakresie, ale musi to być oparte na wiedzy na temat wymagań poszczególnych gatunków drzew, a także poinformowania zarządcy terenu o prowadzeniu takich działań (aby nie dublować pielęgnacji). Dodatkowo wymagałoby to koordynacji między mieszkańcami/ mieszkankami oraz systematyczności. Najprostszym rozwiązaniem jest wydzierżawienie</p>



		<p>terenu zielonego przez wspólnotę i przejęcie pielęgnacji zieleni.</p> <p>Podlewanie zieleni nie jest zabronione, ale należy te czynności wykonywać umiejętnie.</p>
9	To powinno być skoordynowanym działaniem miasta.	Opinia uwzględniona
10	Poprzez: konsultacje społeczne, akcje społecznych nasadzeń, zgłaszanie i głosowanie na projekty WBO, aktywizację mieszkańców przez Radnych Osiedlowych	Opinia uwzględniona
11	<p>W oparciu o konsultacje społeczne prowadzone przy współudziale Rad Osiedli, w obrębie których znajdują się dane parki miejskie. We Wrocławiu mamy mikroparki osiedlowe oraz dwa-trzy większe parki ogólnomiejskie (Szczytnicki, Południowy i ew. Wschodni), do których przyjeżdżają mieszkańcy całego miasta. W parkach ogólnomiejskich dialog powinien obejmować całe Miasto.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Każdorazowo informujemy Rady Osiedla o ogłaszanych we Wrocławiu konsultacjach społecznych. Przy wybranych tematach, gdzie opinia rad osiedli może być szczególnie istotna (np. tematy dotyczące inwestycji, mających szczególne znaczenie dla funkcjonowania osiedla), Rady Osiedla zapraszamy do opiniowania konsultowanych tematów także w czasie przeznaczonych dla nich spotkań lub inne formy konsultacji. Urząd Miejski Wrocławia nie ma jednak wpływu na to, czy poszczególne</p>



		Rady Osiedli zgłoszą swoje opinie w konsultacjach.
12	Wielu mieszkańców/ mieszkanek dba o przydomowe ogródki, sprzęta podrzucane przez przejezdnych śmieci, monitoruje rosnące jemioly, informuje Zieleń Miejską czy zarządcę [red.] o potrzebach.	Opinia uwzględniona
13	Organizować raz na kwartał sadzenie drzew z Radą Osiedla we wcześniej zgłoszonych miejscach.	Opinia uwzględniona Miasto współpracuje z zaangażowanymi Radami Osiedli w tym temacie. Wspiera przy wyznaczeniu miejsca, kwestiach organizacyjnych i merytorycznych.
14	Przede wszystkim poprzez otrzymywanie wiedzy proekologicznej w przystępny dla wszystkich sposób. Wspomniana wiedza dużo łatwiej jest następnie rozprzestrzeniana w rodzinę i wśród znajomych niż z profesjonalnych poradników. Uważam, że wspomniane w szkicu Planu zazieleniania sposoby angażowania mieszkańców/ mieszkanek w zazielenianie miasta są świetne; przede wszystkim ogrody społeczne na osiedlach/	Opinia uwzględniona W Planie zazieleniania planowane jest uwzględnienie przystępnych działań edukacyjnych.



	przy szkołach, CAL-ach, konsultacje, rozmieszczenie wskazówek i poradników na terenie miasta czy uczenie dobrych praktyk poprzez organizację wspólnego sadzenia drzew.	
15	Brak zaangażowania mieszkańców/ mieszkanki wynika z braku edukacji przyrodniczej i więzi z przyrodą. Najpierw edukacja lokalna w terenie, w miejscach, gdzie bywają ludzie, a potem zaangażowanie ich w rozwój zieleni!	Opinia uwzględniona W Planie zazieleniania planowane jest uwzględnienie przystępnych działań edukacyjnych, również w parkach. Miasto wraz z organizacjami pozarządowymi organizuje spacerzy przyrodnicze po różnych częściach miasta, czasami także w ramach konsultacji dotyczących terenów zieleni; oczywiście widzimy potrzebę częstszych lekcji w przyrodzie dla szkół i przedszkoli. Pojawiają się tablice informacyjne dotyczące rozwiązań stosowanych w zieleni, by wyjaśnić ekologiczne przyczyny ograniczonego koszenia, grabienia czy też pozostawiania drewna. Mieszkańcy/ mieszkanki mogą wspierać te działania, dzieląc się swoimi umiejętnościami i kompetencjami z innymi również przy wsparciu miasta w CAL, WBO



		czy Mikrograntach.
16	<p>Ponieważ moim zdaniem deweloperzy nie wywiązują się należycie z obowiązku nasadzeń zastępczych w zamian za wycinki odbywające się przy różnych inwestycjach, powinien powstać w mieście bank sadzonek ogólnodostępnych, z którego mieszkańcy/ mieszkanki mogliby bezpłatnie pobrać sadzonki do posadzenia na swoim terenie. Finansowanie sadzonek mogłoby się odbywać na następującej zasadzie: jeśli w ciągu roku od powstania obowiązku nasadzeń zastępczych developer nie wywiąże się z obowiązku (albo nie ma możliwości wskazania mu terenu do wykonania nasadzeń), powinien zasilić bank sadzonek kwotą, jaką musiałby przeznaczyć, dokonując kompensacji.</p>	<p>Opinia nieuwzględniona</p> <p>Propozycja jest niezgodna z prawem. Brak podstaw do takiego zobowiązania.</p>
17	<p>Umożliwienie wspólnotom mieszkaniowym tworzenia przedogródków, udostępnianie wspólnotom fragmentów podwórzy na zagospodarowanie zieleni i pomoc w oddzieleniu jej od parkujących samochodów</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Wspólnoty Mieszkaniowe mają możliwość zagospodarowania terenów poprzez ich wydzierżawienie od zarządcy terenu ZZK.</p>



		<p>Spółka Wrocławskie Mieszkania dzierżawi tereny przylegające do budynków wspólnot mieszkaniowych z przeznaczeniem na poprawę warunków ich funkcjonowania, w tym na zagospodarowanie zielenią.</p> <p>Dla innych rozwiązań brak na razie regulacji miejskich.</p>
18	<p>Osoby zamieszkujące tereny, gdzie dominują grunty Skarbu Państwa, Wód Polskich i kolei mają znikome możliwości angażowania się w rozwój okolicy.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>W takich sytuacjach niezbędne są inne metody wywierania wpływu. Inne podmioty mają podobne obowiązki wobec społeczeństwa. Prywatnych zarządców również można przekonać do odpowiednich rozwiązań. Zachęcamy mieszkańców i mieszkanki do zwiększenia aktywności obywatelskiej. W Planie zazieleniania zostaną opisane dobre praktyki w tym zakresie.</p>
19	<p>Zakładając ogrody społeczne i dbając o zieleni już rosnącą.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p>
20	<p>Jeżeli nie mają własnego terenu, to nie mogą.</p>	<p>Opinia nieuwzględniona</p> <p>Można oczekiwać określonych działań od zarządców terenów.</p>
21	<p>Zakładając osiedlowe ogrody</p>	<p>Opinia uwzględniona</p>



	ziołowe itp. Korzystając z dotacji na zieleni współdzieloną.	
22	<p>Dojść do porozumienia z Miastem i odblokować część szerokich chodników np. Nadodrze.</p> <p>Wyrzucanie na nieużytkach, działkach leżących odłogiem pestek owoców – do czasu aż właściciel/ właściciel nie sprzeda działki, nie wytnie drzew; zawsze będzie nieco bardziej zielono.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Działania Miasta w kwestii odblokowywania są w toku. Mieszkańcy i mieszkanki muszą to robić zgodnie z ustaleniami z zarządcą w celu zachowania bezpieczeństwa.</p> <p>Opinia nie może być uwzględniona w zakresie drugiej części, bo nie należy wyrzucać odpadów na działki prywatne.</p>
23	Mieszkańcy i mieszkanki mogą sezonowo pielęgnować rośliny miododajne na balkonach lub parapetach.	<p>Opinia uwzględniona</p>
24	Myślę, że drogą do większej aktywności mieszkańców/ mieszkanek nie jest wymyślanie czegoś na siłę, a wsparcie tych, którzy już coś robią. Docenianie, organizowanie konkursów, przekazywanie narzędzi bądź materiału roślinnego, montaż i budowa zbiorników na deszczówkę. Myślę, że najlepiej zadziałają dobre przykłady, a nie wydumane inicjatywy Urzędu.	<p>Opinia uwzględniona</p>



25	<p>Mieszkańcy i mieszkanki mogą sami chronić i zabiegać o zieleni. Dobrym tego przykładem są Zielone Kuźniki. Grupa mieszkańców i mieszkanek zorganizowała się w Komitecie Obywatelskim, by chronić tereny zielone. Organizuje regularne akcje sprzątnięcia ziemi. Wszystko zależy od świadomości ekologicznej, ważna jest też edukacja ekologiczna Zarządów i Rad Osiedli i spółdzielni.</p>	Opinia uwzględniona
26	<p>Projekt minirezerwatu na Kuźnikach (osiedlowa strefa przyrodniczo-edukacyjna) został odrzucony w WBO ze względu na niezgodność lokalizacji z MPZP. MPZP trzeba aktualizować, aby umożliwić mieszkańcom i mieszkankom większy dostęp do zieleni i pobudzać w nich większą świadomość ekologiczną.</p>	Opinia nieuwzględniona <p>Konsultacje dotyczą działań, które ma robić Miasto, nie zaś tego, jak mieszkańcy i mieszkanki mogą się angażować.</p> <p>Dostęp do zieleni w tamtym miejscu nie zmieni się w sposób znaczący, podobnie jak możliwości pobudzania świadomości ekologicznej. Zmiana MPZP uwzględniona jest w innych zadaniach.</p>
27	<p>Osobiście z sąsiadkami pielęgnujemy małe skrawki zieleni na podwórku (ul. Szewska i ul. Uniwersytecka). Sadzimy, grabimy,</p>	Opinia uwzględniona <p>W Planie zostanie uwzględnione założenie o promocji działań</p>



	<p>kosimy, wzbogacamy ziemię, podczas gdy część mieszkańców i mieszkanki w tych miejscach widziałaby parking. Chciałabym skorzystać z możliwości szkoleń i wsparcia ze strony organów miasta.</p>	<p>oddolnych na rzecz zieleni.</p>
28	<p>Np. przez wspólne ogrody na dachach.</p>	<p>Opinia nieuwzględniona</p> <p>Opinia jest mało wyczerpująca i przez to trudno się do niej odnieść.</p>
29	<p>Wywierać wpływ na decydentów w sprawie niezabudowywania i nieogrodzenia kluczowych obszarów, zachowania zieleni naturalnej i terenów retencji wody w dobrym stanie.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p>
30	<p>Ponieważ znamy to, co najbliższe, warto raz na jakiś czas przeprowadzić konsultacje ze specjalistami wg osiedli i tam wspólnie podjąć decyzję na czym powinniśmy się skupić. Następnie w ramach akcji społecznej posadzić drzewa i krzewy, które poradzą sobie w miejskim środowisku.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Rady Osiedla mają do dyspozycji wydzielony budżet gminy, w ramach którego mogą decydować o priorytetowych inwestycjach na osiedlu i wskazywać Miastu kolejno te inwestycje w ramach wydzielonego budżetu. Rady Osiedla w tym celu przeprowadzają lokalne wybory tematów priorytetowych.</p>
31	<p>Nie mogą. Mieszkańcy i mieszkanki</p>	<p>Opinia nieuwzględniona</p>



	jedno, miejscy "planiści" – drugie.	W zakresie planowania przestrzennego dba się o procedury formalne i realizację ustaleń art. 11 i 17 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym ; realizowana jest współpraca z Radami Osiedli i projekt Osiedla kompletne, ale także inne programy miejskie (Wrocławski Budżet Obywatelski, WROśnij we WROcław, program Szare na Zielone , uczestnictwo w projekcie FoodSHIFT2030). Analiza indywidualnych wniosków wniesionych od mieszkańców i mieszkańek.
32	To my decydujemy, czy grób naszych bliskich zostanie przyciśnięty kamienną płytą, czy obrośnie go roślinność. Ważną rolę pełnią też ogrody działkowe, przy czym należy przeciwdziałać ich zamienianiu się w spryskane pestycydami trawniczki pod grilla.	Opinia częściowo uwzględniona Miasto może przygotować materiały edukacyjne, by zachęcać do stosowania ekologicznych rozwiązań. Nie ma jednak wpływu na decyzje działkowców czy właścicieli grobów.
33	Działać w lokalnych organizacjach społecznych, nawiązywać wspólny dialog z władzami Miasta, samemu inicjować akcje ekologiczne.	Opinia uwzględniona Sugestia zostanie uwzględniona w materiałach edukacyjnych.
34	Wsparcie wymiany kostki brukowej	Opinia częściowo uwzględniona



	na miejscach postojowych na ażurowe, wsparcie [budowy - red.] zbiorników wodnych, wymuszenie w MPZP budowy zbiorników na wodę w budynkach posiadających ogródki lub jako zbiornik na wodę do podlewania roślinności.	Poza wymuszeniem w MPZP budowy zbiorników na wodę w budynkach posiadających ogródki lub jako zbiornik na wodę do podlewania roślinności.
35	W ramach jakichś cyklicznych spotkań (np. raz w miesiącu) mieszkańcy i mieszkanki określonych osiedli mogą wspólnie rewitalizować swoją małą zieloną przestrzeń wcześniej wytypowaną przez nich i przez Radę Osiedla; wszystko w konsultacji z ZZM, ZDIUM czy wspólnotami mieszkaniowymi.	Opinia częściowo uwzględniona Miasto jest otwarte na inicjatywy mieszkańców i mieszanek. Przykładem mogą być działania prowadzone przez ZZK DBAM.TO MAM . Oprócz tego – co jest już poza zakresem możliwości i kompetencji ZZK – wyraźnie widać potrzebę edukacji ogólnomiejskiej: specjalistyczne warsztaty, festyny, szkolenia dotyczące np. zieleni w mieście. Istnieje możliwość dbania przez mieszkańców i mieszkanki o tereny zielone poprzez ich wydzierżawienie przez wspólnoty i przejęcie obowiązku pielęgnacji od ZZK.
36	Najpierw ludzie muszą usłyszeć o tym, że nikt nie będzie ich za "zazielenianie" przestrzeni karał. Po wyjaśnieniu tej kwestii	Opinia częściowo uwzględniona Miasto jest otwarte na inicjatywy mieszkańców i mieszanek.



	<p>prawdopodobnie chętnie zajmą się dodatkowymi roślinami i ich bieżącym utrzymaniem. Wiem, bo słyszę, jak wiele osób o tym mówi.</p>	<p>Istnieje możliwość dbania przez mieszkańców i mieszkanki o tereny zielone poprzez ich wydzierżawienie przez wspólnoty i przejęcie obowiązku pielęgnacji od ZZK.</p>
37	<p>Ludzie mogą pisać pisma do ZZM, ZZK, ZDiUM./ Obecnie jest to możliwe jedynie poprzez pisanie pism. Legalny proces sadzenia drzew jest zbyt skomplikowany dla przeciętnego mieszkańca/ przeciętnej mieszkanki, dlatego większość z nich tego albo nie robi, albo wykonuje bez konsultacji ze specjalistami/ specjalistkami.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p>
38	<p>Uważam, że jeśli ktoś wyraża chęć posadzenia lub posiania roślin na terenach „miejskich” (tzw. miejska partyzantka albo rabaty przy blokach), powinien mieć możliwość, by robić to bez obaw, że jak już coś wyrośnie, to zostanie skoszone przez służby porządkowe.</p>	<p>Opinie nieuwzględniona</p> <p>Zarządcy, zanim wyrażą zgodę na nasadzenia, muszą zweryfikować zgodność gatunku z siedliskiem, brak kolizji z sieciami, brak kolizji z planowaną zabudową itp.</p>
39	<p>Poprzez akcje społeczne – właśnie na takiej byłam 16 września na Nadodrze, gdzie w podwórku przy ul. Rydygiera przekopałam i wyrównałam trawnik (ostatnio było</p>	<p>Opinia uwzględniona</p>



	to półklepisko) i nasadziłam sadzonki zasponsorowane przez Miasto.	
40	Ludzie mogliby zgłaszać swoje nasadzenia do ZZM lub ZZM mógłby rekomendować zazielenianie przez mieszkańców i mieszkanki: stworzenie mapy do potencjalnych nasadzeń. ZZM mógłby też wyznaczyć budżet i delegować decyzje w sprawie nasadzeń do Rad Osiedli	Opinia częściowo uwzględniona W razie takiej chęci Rady Osiedli mogą, w uzgodnieniu z ZZM, wykonywać nasadzenia oraz później je utrzymywać. Niekoniecznie wszystkie Rady są takimi akcjami zainteresowane. Istnieje możliwość wskazania takich miejsc.

Opinie dotyczące sposobów w jakie Miasto może wspierać mieszkańców w dbaniu o rozwój zieleni

I.p.	Opinia	Odpowiedź ZZM
1	Zidentyfikować problem (na przykład oporność lokalnej społeczności na zamianę części miejsc parkingowych na nasadzenia drzew). Wykazać, że "zdroworozsądkowe" podejście mieszkańców/ mieszkanki tak naprawdę jest nieprawdziwe (kontynuując przykład – miejsc parkingowych jest zawsze za mało tak długo, jak są darmowe, a drzewa	Opinia uwzględniona Konsultacje społeczne w mieście prowadzone są z udziałem przedstawicieli i przedstawicielek organizacji pozarządowych, mieszkańców/ mieszkanki, ale też Urzędu Miasta, naukowców/ naukowczyń, profesjonalistów/ profesjonalistek. Taka reprezentacja pozwala na zebranie opinii i wypracowanie rozwiązań



	podnoszą wartość nieruchomości w okolicy).	optymalnych, a nie – zadowalających wszystkie potrzeby. Konsultacjami społecznymi we Wrocławiu zajmuje się Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego Wrocławia.
2	Zaplanować we współpracy z Radami Osiedli wieloletni harmonogram rozwoju zieleni w okolicy (nie da się posadzić stu tysięcy drzew w czasie jednej kadencji władz Miasta).	Opinia uwzględniona Służyć temu mają dwa przygotowane narzędzia: 1. Fundusz Osiedlowy , dzięki któremu Rady Osiedli, w oparciu o lokalne konsultacje, decydują, w jaki sposób dysponować środkami na niezbędne zadania na danym osiedlu. Zadaniom nadają priorytety. Można zastanowić się, czy nie wydzielić w tym funduszu działań tzw. zielonych, by kwestie te nie zostały odsunięte na dalszy plan. 2. Karty Zieleni – opracowanie służące zidentyfikowaniu największych walorów przyrodniczych i krajobrazowych osiedli i potrzeb społecznych w zakresie zieleni; powstają w oparciu o warsztaty prowadzone z udziałem Rad Osiedli i



		<p>mieszkańców/ mieszkankę; celem jest wdrożenie planu realizacji założonych zadań. Nad formułą Kart Zieleni toczą się jeszcze prace, gdyż ta pierwsza, dotycząca Maślic, okazała się zbyt czasochłonna, co uniemożliwia wykonanie analogicznych opracowań dla pozostałych 48 osiedli. Wspólnie z pracownikami Uniwersytetu Przyrodniczego opracowujemy nową metodologię, pozwalającą wydzielić odpowiednie jednostki przestrzenne oraz sposób konsultacji i planowania działań.</p>
3	<p>Nieformalne, ale aktywne grupy zaangażowane w sprawę lasu czy parku potrzebują czasem pomocy merytorycznej, materiałów edukacyjnych, wiedzy i wsparcia, jeśli chodzi o to, „jak załatwić jakąś sprawę” związaną z danym terenem. Miasto powinno generalnie pytać te osoby, jak może je wspierać, a zainteresowani/ zainteresowane powiedzą o tym.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Miasto może nie wiedzieć o istnieniu wszystkich nieformalnych grup, dlatego zachęca się te grupy do formułowania pytań do urzędu – wtedy stworzymy przestrzeń do rozmów, wymiany wiedzy itp.</p> <p>Pytania na temat możliwości działań społecznych i ich efektywności najlepiej kierować do Wydziału Spraw Społecznych, a pytania merytoryczne – do</p>



		Departamentu Zrównoważonego Rozwoju. Stąd sprawy zostaną skierowane do odpowiednich komórek lub jednostek.
4	Miasto wraz z przyrodnikami/ przyrodniczkami, nauczycielami/ nauczycielkami i aktywnymi grupami zainteresowanymi zielenią powinno przygotować (lub wspomóc tych, co sami przygotowują) materiały docelowo o wszystkich terenach przyrodniczych/ zielonych w naszym mieście, do osiągnięcia z mapy zieleni Wrocławia lub do korzystania w formie on-line. Chodzi o to, by konspekty takich rozmaitych zajęć (materiały tekstowe, graficzne, audio i wideo) dla różnych grup wiekowych istniały (docelowo dla każdego obszaru zieleni w mieście), co będzie umożliwiała przeprowadzenie zajęć dla dzieci, młodzieży czy dorosłych, oraz by istniała możliwość dodawania własnych materiałów.	Opinia częściowo uwzględniona Oczywiście takie materiały byłyby świetnym uzupełnieniem lub nawet mogłyby zastąpić niektóre scenariusze lekcji, niemniej jednak należy wziąć pod uwagę, że, aby materiały były kompletne, wymagałoby to opracowania szczegółowej inwentaryzacji przyrodniczej całego miasta, co na ten moment nie jest możliwe. Niemniej jednak Miasto stopniowo prowadzi działania inwentaryzacyjne dla wybranych obszarów cennych przyrodniczo. Sukcesywnie materiał ten będzie się kompletował i miał swoje odzwierciedlenie na mapach. Polecamy w tym zakresie materiał Fundacji Ekorozwoju .
5	Miasto mogłoby dzierżawić (czy też użyczać) małe fragmenty terenu pod czyjąś wyłączną opiekę, na podstawie odpowiedniej umowy.	Opinia uwzględniona W razie takiej woli Miasto umożliwia udostępnienie terenu należącego do gminy na



	Oczywiście, opieka ta miałaby polegać na posadzeniu roślin i dbaniu o nie.	określonych warunkach. Taka wola jednak musi pochodzić od drugiej strony.
6	Powinno namawiać się do tworzenia zielonych ścian na budynkach, sadzenia drzew na prywatnych terenach, wspierać informacyjnie, materialnie i finansowo np. poprzez obniżanie podatków od gruntów./ Miasto może stworzyć program wsparcia finansowego dla wspólnot mieszkaniowych, które chcą inwestować w nowe nasadzenia i utrzymanie zieleni na swoich podwórkach.	Opinia częściowo uwzględniona Miasto rozważy możliwości dofinansowań różnych form zieleni. Obecnie dzieje się tak w zakresie ogrodów deszczowych.
7	Warto np. na każdym osiedlu przeznaczyć jakiś nieduży fragment terenu (np. zdegradowanego w wyniku parkowania pojazdów) na rzecz lokalnej RO i zainteresowanych mieszkańców/ mieszkanki oraz przeprowadzić konkurs/ rywalizację na osiedlu na najciekawsze zagospodarowanie tego terenu.	Opinia uwzględniona ZZK jest otwarte na takie inicjatywy RO i innych interesariuszy/ interesariuszek – jeśli miałyby się odbywać w zarządzanych przez ZZK wnętrzach podwózkowych, wymagałoby to konsultacji i uzgodnienia z ZZK. Wrocławskie Mieszkania rozpatrują wnioski Rad Osiedli o przeznaczenie do zagospodarowania terenów gminnych, na których RO może



		organizować opisane konkursy.
8	Organizacją wspólnych nasadzeń. Nieprzeznaczanie pod zabudowę istniejących enklaw zieleni.	Opinia częściowo uwzględniona Wspólne nasadzenia z mieszkańcami/ mieszkankami mają miejsce dwa razy do roku w ramach akcji WROśnij we WROcław. Kwestia druga nie dotyczy pytania. Miasto podejmuje działania ograniczające zabudowę w miejscach, które są mocno zadrzewione. W 2021 r. wycofano z planów sprzedaży ponad dwadzieścia działek , które zostaną przeznaczone na zieleni. Miasto nie ma wpływu na plany właścicieli prywatnych działek, poza tym, co umożliwia prawo. Ustawa o ochronie przyrody w ograniczony sposób pozwala wpływać na wycinkę drzew na działkach prywatnych.
9	Wydawać odpowiednie zarządzenia i inicjować akcje społeczne, np: „Idziesz na spacer? Weź torbę i przynieś śmieci do śmietnika!” (nawet jedną plastikową butelkę).	Opinia uwzględniona Firma Ekosystem koordynuje wspieranie lokalnych inicjatyw dotyczących porządkowania terenów (dostarczanie worków, podstawianie kontenerów i odbiór



		odpadów).
10	Dofinansowanie grup mających pomysł na zazielenienie terenu miejskiego w okolicy to dobry pomysł. Zarząd Zieleni Miejskiej być może jest w stanie wypożyczyć sprzęt na takie akcje – nie można w całości przerzucać obowiązków na mieszkańców/ mieszkanki. Co innego, gdy sami wyjdą z inicjatywą.	Opinia uwzględniona Mieszkańcy i mieszkanki mogą uzyskiwać dofinansowanie swoich działań z różnych źródeł, to m.in. projekty inwestycyjne w ramach Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego, projekty i akcje społeczne w ramach Mikrograntów, projekty osiedlowe w ramach Funduszu Osiedlowego, koordynowanego przez Rady Osiedli. Jeżeli Rady Osiedli planują akcję zazieleniania, to ZZM wspiera je we wspólnie uzgodnionym zakresie.
11	Powinno się prowadzić akcje informacyjne dot. oddziaływania zieleni i na mieszkańców, i na cały ekosystem. Fajne też są akcje wymiany elektrośmieci na sadzonki.	Opinia uwzględniona
12	Akcje informacyjne w takich lokalnych sieciach osiedlowych (szkoły, przychodnie, jakieś budynki kulturalno-oświatowe), wspieranie potencjalnych liderów/ liderek, akcje informacyjne skierowane też do radnych osiedlowych.	Opinia uwzględniona Takie kampanie istnieją, wśród prowadzonych przez WSR warto wymienić: Dzikie w mieście; #KomarNieSiada; materiały informacyjno-edukacyjne (ulotki i plakaty) udostępniane są również



		Radom Osiedli.
13	Myślę, że równie istotne jest analogowe informowanie mieszkańców/ mieszkank o dostępnych aktywnościach, by ludzie niekorzystający z telefonów/ z Internetu także mieli szansę w nich wziąć udział.	Opinia uwzględniona
14	Dni zielonych osiedli, gdzie można zasadzić sadzonkę albo dowiedzieć się, jak zaaranżować swój ogródek.	Opinia uwzględniona Miasto organizuje wiele wydarzeń tego typu, również uczestniczy w wydarzeniach organizowanych przez Rady Osiedla. W 2021 r. pierwszy raz zorganizowano wydarzenie pn. Sobota z Zielonym Wrocławiem. Podobne wydarzenia będą miały miejsce w przyszłości.
15	Akcje informacyjne: banery, biuletyny dostarczane do skrzynek.	Opinia częściowo uwzględniona Biuletyny tak, ale dostarczanie ich do skrzynek jest zbędne, gdyż to nadmierna ilość papieru i pracy w stosunku do efektywności i celu. Działania z zakresu PZ powinny mieć niewielki ślad ekologiczny.
16	Założyć "bank sadzonek" i wspierać materialnie tworzenie ogrodów społecznych (np. poprzez sadzonki z banku sadzonek, kompostowniki,	Opinia uwzględniona Miasto w ramach akcji rozdaje sadzonki, szczególnie przy okazji zbierania elektrośmieci,



	beczki na deszczówkę).	rozdawane są nasiona na kwietne łąki czy cebulki lub pnącza . Prowadzone są również akcje Złap deszcz , podczas której rozdawane są zbiorniki na deszczówkę; dofinansowane są działania wspólnot i spółdzielni, które planują zainwestować w retencję wód deszczowych. Podobne akcje organizowane będą w przyszłości.
17	Miasto mogłoby udostępniać więcej dużych sadzonek w zamian za elektrośmieci i makulaturę i zamontować punkty z wodą, gdzie można pobrać wodę do podlewania.	Opinia uwzględniona W miarę możliwości finansowych Miasto będzie organizowało podobne akcje.
18	Dobrze wyposażać blokowiska w zbiorniki na wodę pod rynny, które ułatwią prowadzenie ogrodów, i oddawać do dyspozycji zamykane schowki na narzędzia ogrodnicze.	Opinia częściowo uwzględniona Osiedla blokowe zarządzane są przez spółdzielnie mieszkaniowe. Miasto stworzyło dla nich ofertę wsparcia inwestycji służących retencjonowaniu wód opadowych .
19	Zieleń przydomowa. Może zapewniać kompost miejski wraz z transportem, jeśli większe ilości są potrzebne np. do założenia rabaty wzniesionej. Idealnie, jakby mógł wspierać w zakresie materiałów do konstruowania rabat. Np. deski w dobrym stanie wysegregowane do	Opinia częściowo uwzględniona Kompost na własne potrzeby można wykorzystywać z kompostowni w Janówku . Incydentalnie pojawiają się na profilu Zielony Wrocław na Facebooku informacje o akcjach



	ponownego użycia w PSZOK.	służących rozwojowi Gospodarki Obiegu Zamkniętego, jednak nie ma możliwości stałej ekspozycji takich materiałów w PSZOK. Trafiające tam materiały są w stanie, który nie pozwalałby na ich ponowne wbudowanie.
20	Zagwarantować dzierżawcom, chcącym zakładać ogrody społeczne, że umowa dzierżawy nie zostanie wypowiedziana w trybie natychmiastowym w czasie trwania okresu wegetacyjnego roślin – teraz umowa dzierżawy może być wypowiedziana z dnia na dzień, tylko dlatego, że znajdzie się chętny na zakup dzierżawionego gruntu, co w praktyce może skutkować stratą kosztów poniesionych na założenie ogrodu przed możliwością zebrania plonów – jest to jeden z punktów blokujących przed zakładaniem ogrodów społecznych i dzierżawieniem od miasta gruntów w tym celu.	Opinia uwzględniona Umowy dzierżawy na cele rolne zawsze uwzględniają potrzebę zebrania plonów.
21	Powinny istnieć jasne procedury, np. dzierżawy terenu na przedogródek, uzyskania zgody na rozebranie bruku na nowe nasadzenia lub zagospodarowanie fragmentu	Opinia uwzględniona We Wrocławiu obowiązuje Zarządzenie Prezydenta w tym zakresie, to Zarządzenie nr 4365/20



	<p>podwórka. Po opracowaniu tego typu procedur powinna być przeprowadzona akcja informacyjna.</p>	<p>Prezydenta Wrocławia z dn. 31 grudnia 2020 r. w sprawie zasad wydzierżawiania i udostępniania nieruchomości stanowiących zasób Gminy Wrocław oraz ustalania wysokości stawek czynszu za nieruchomości oddawane w dzierżawę i stawek opłat za korzystanie i udostępnianie tych nieruchomości w innej formie.</p>
22	<p>Według mnie najważniejsze są informacje od Miasta w zakresie tego, co i gdzie można zrobić, i rzetelna platforma do zgłaszania pomysłów.</p>	<p>Dziękujemy za opinię.</p>
23	<p>Należy konsultować projekty i wybierać lepsze jakościowo rozwiązania aby nie było takich sytuacji jak z Grow Green na ul. Daszyńskiego. Podesty i kwietniki są zniszczone, jakby miały 15 lat.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Wszelkie projekty inwestycyjne w mieście dotyczące przekształceń przestrzeni publicznych są konsultowane; także projekt, o którym mowa. Dotyczy to zazieleniania ulic, modernizacji podwórek, projektów WBO czy działań realizowanych w ramach Funduszu Osiedlowego. Podczas konsultacji mieszkańcy i mieszkanki mają możliwość zgłaszania swoich uwag, które są</p>



		<p>przekazywane projektantom/ projektantkom. Oczywiście nie ma możliwości zrealizowania wszystkich postulatów, dlatego wybiera się zawsze te, które w najlepszy sposób realizują założone cele i dobro publiczne. Natomiast nie mamy wpływu na dewastację zrealizowanych inwestycji, do czego niestety czasami dochodzi.</p>
24	<p>Miasto powinno przede wszystkim na nowych inwestycjach prowadzonych przez miejskie spółki dbać o wysokie standardy nasadzenia i utrzymania zieleni. Wytyczać wzorce.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Miasto wytycza wzorce w tym zakresie i stale edukuje podległe podmioty. Służą temu Zarządzenie Prezydenta w sprawie ochrony drzew i rozwoju zieleni, a także organizowany cyklicznie Miejski Zespół ds. Zieleni, za którego prowadzenie odpowiedzialny jest Departament Zrównoważonego Rozwoju i Zarząd Zieleni Miejskiej. Komórki, jednostki i spółki miejskie dzielą się najnowszą wiedzą w zakresie zieleni.</p>
25	<p>Odkupować/ brać pod zarząd tereny Skarbu Państwa i przeznaczać je na zieleni. Dogadać się z Wodami Polskimi w zakresie przystosowania</p>	<p>Opinia nieuwzględniona</p> <p>Miasto może odpowiadać jedynie za działania na swoim terenie; podejmowane są próby rozmów z</p>



	ich terenów, tak aby służyły mieszkańcom/ mieszkankom (kosze na śmieci, odbiór odpadów i pilnowanie porządku).	innymi właścicielami/ właścicielkami terenów, jednak nie możemy w pełni odpowiadać za ich rezultaty, gdyż wymaga to obustronnej woli.
26	Przede wszystkim Miasto powinno kontrolować wszelkie inwestycje deweloperskie, nie wydawać w ciemno zgody na wycinki drzew, a wręcz przeciwnie: UM Wrocławia – Wydział Środowiska i Rolnictwa powinien premiować deweloperów, którzy pozostawiają na swoich działkach jak najwięcej starych drzew. Nasadzenia kompensacyjne powinny obejmować pobliską okolicę inwestycji i dotyczyć przybliżonego wieku drzew wyciętych (czyli stary dąb za duży dąb, klon za klon itp.). Miasto powinno również zakupić urządzenie do przesadzania starych drzew i udostępniać potrzebującym, deweloperom i budowlańcom.	Opinia częściowo uwzględniona Wpływ na ograniczania swobody działania na terenach należących do prywatnych inwestorów jest ograniczony do tego, co umożliwia Ustawa o ochronie przyrody. Postępowania w sprawie zezwolenia na usunięcie zadrzewień prowadzone są na wniosek właścicieli/ właścielek nieruchomości. W toku postępowania prowadzone są każdorazowo czynności dowodowe związane z oględzinami zadrzewienia objętego wnioskiem. W przypadku uzasadniającym ochronę cennych obiektów przyrodniczych inwestor może otrzymać odmowną decyzję na usunięcie drzew. Ponadto ochrona starodrzewia wynikać powinna przede wszystkim z MPZP, a więc z dokumentów planistycznych. W sytuacji



		odwrotnej organ właściwy do wydania zezwolenia ma małe instrumenty prawne związane z możliwością ochrony (biorąc pod uwagę uwarunkowania i wymogi zapisów MPZP).
27	Spotkania ze wspólnotami mieszkaniowymi, organizacja dni, w których wspólnie z miastem dbają one o swoje podwórka.	Opinia uwzględniona WCRS wspiera działania lokalne, np. poprzez pikniki ekologiczne, gdzie wspólnie z mieszkańcami i mieszkankami maluje się murale edukacyjne we wskazanej okolicy, natomiast ich inicjowanie należy do wspólnot mieszkaniowych we współpracy z samorządem osiedlowym. ZZK jest otwarte na takie inicjatywy – jeśli miałyby się odbywać w zarządzanych przez ZZK wnętrzach podwórzowych, wymagałoby to konsultacji i uzgodnienia z ZZK. Wrocławskie Mieszkania organizują konsultacje społeczne lub uczestniczą w nich, wraz z mieszkańcami i Radami Osiedli.
28	Miasto powinno się zazielenić z inicjatywy osób odpowiedzialnych za planowanie przestrzeni. Myślę, że	Opinia uwzględniona



	mieszkaniec/ mieszkanka nie może tak po prostu posadzić drzewa na wybrukowanym chodniku.	
29	Udostępniając profesjonalnych konsultantów/ profesjonalne konsultantki..	Opinia nieuwzględniona Opinia jest niejasna.
30	Miasto powinno przede wszystkim pozostawić przestrzeń niezbędną do realizacji zielonych inicjatyw (przykładowo teren po V LO na Gajowicach). Akcje pozorne, informacyjne, edukacyjne mają zdecydowanie mniejsze znaczenie.	Opinia częściowo uwzględniona Miasto, bazując na dokumentach planistycznych oraz w oparciu o analizy, pozostawia przestrzeń dla zielonych inicjatyw. Każdy indywidualny przypadek jest szczegółowo analizowany. Akcje informacyjne i edukacyjne, choć nie przynoszą natychmiastowego efektu, są idealną formułą kształtowania poprawnych wzorców zachowań: współpracy, współodpowiedzialności, współtworzenia.
31	Miasto nie powinno płacić za wycinki drzew w mieście. Powinno walczyć o każde, nawet najmniejsze drzewo, są one źródłem tlenu. Rozpocznijcie kampanię sadzenia drzew. Stwórzcie aleje drzew, z których każde drzewo będzie miało patrona np. zasłużoną	Opinia uwzględniona Miasto podejmuje wszelkie możliwe działania służące dbałości o zieleni, a w szczególności o istniejące drzewa. W ramach bieżących działań usuwane są drzewa jedynie suche i chore -



	<p>osobę miasta, niech te drzewa staną się naszą chlubą i skarbem.</p>	<p>informacje o tym są na bieżąco przekazywane Radom Osiedli. Drzewa wycinane w związku z inwestycjami celu publicznego, zawsze są inwentaryzowane, a inwestycja uwzględnia konieczność zachowania w miarę możliwości cennych drzew. W razie konieczności ich wycięcia obowiązkowo planowane są nasadzenia wyrównujące straty środowiskowe. Zasady ochrony drzew i rozwoju zieleni opisane są w Zarządzeniu Prezydenta w sprawie ochrony drzew i rozwoju terenów zieleni.</p>
32	<p>Wybudować miejsca, gdzie ludzie mogą za darmo wlewać dobrą wodę do swoich butelek. Zakazać plastiku, wszędzie powinno być więcej koszy na śmieci.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>We Wrocławiu można pić wodę z kranu. Na terenach zieleni wodę można pić z poideł montowanych na zewnętrznych ścianach toalet.</p>
33	<p>Dla mnie jedną z bardziej nietrafionych akcji jest "WROśnij we WROcław". Z przykrością patrzę, jak dedykowane danemu dziecku drzewo zamiera, bo gatunek został źle dobrany do siedliska. Myślę, że o wiele cenniejsze byłoby adoptowanie silnych siewek</p>	<p>Opinia nieuwzględniona</p> <p>Akcja jest organizowana ze względu na bardzo dużą potrzebę społeczną, wyrażoną wielokrotnie przez mieszkańców. ZZM dochowuje wszelkich starań, żeby wszystkie drzewa przyjęły się. Projekty zlecane są</p>



	<p>rodzimych roślin niż sadzenie drzewek, które usychają, stanowiąc tym jak najgorszą wróżbę dla dziecka, któremu miało być poświęcone.</p>	<p>kompetentnym projektantom/ projektantkom, a rośliny sadzone są przez firmy spełniające określone w przetargu warunki. Drzewa objęte są trzyletnią gwarancją. Jeżeli pojedyncze drzewa usychają, wykonawca ma obowiązek wymienić drzewo możliwie jak najszybciej (uwzględniając odpowiednie warunki pogodowe).</p>
34	<p>Ekosystem powinien dysponować większymi zasobami pracowników, aby częściej sprzątały przyuliczne tereny zielone, które często służą za śmietniki. W szczególności chodzi tu o tereny dalej od centrum.</p>	<p>Opinia nieuwzględniona</p> <p>Uwaga nie odnosi się do pytania.</p>
35	<p>Warto informować o gatunkach inwazyjnych lub szkodliwych, takich jak tuje, aby zwiększyć świadomość osób, które wybierają zieleń do swoich ogrodów. Być może podpowiedź, co, jak i gdzie można nasadzać w przestrzeni miejskiej.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Materiały nt. tego, jak wspierać przyrodę, stale wydawane są przez Miasto. Zostanie rozważona publikacja nt. tego, co warto sadzić na terenach prywatnych.</p>
36	<p>Uelastyczyć przepisy dotyczące zakładania ogrodów i wyłączyć istniejące ogrody działkowe spod planów zabudowy.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Prezydent Wrocławia obiecał ochronę istniejących ogrodów działkowych w pierwszej kolejności poprzez zmianę ustaleń</p>



		<p>SUiKZP, lecz z uwzględnieniem ważnych celów publicznych np.: przebiegu ważnych dróg. Zmiana starszych MPZP w przedmiotowym kierunku to długoletni proces formalny i proces ten nie jest aż tak potrzebny, ponieważ o transformacji ogrodów działkowych na terenach ROD decydują sami działkowcy, w oparciu o ustawę o rodzinnych ogrodach działkowych.</p>
37	<p>Wielopoziomowo: edukacja, dostarczanie narzędzi. Może również poprzez sztukę w przestrzeni publicznej.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Miasto jest otwarte na takie działania i wspiera lokalne społeczności w koniecznym, ustalonym zakresie.</p>
38	<p>Miasto powinno organizować <i>eventy</i> i bezpłatne warsztaty edukacyjne. Wydarzenia powinny się odbywać na każdym osiedlu, a nie na wybranych losowo obszarach. Na wydarzenia powinni być zapraszani eksperci/ ekspertki, przyrodnicy/ przyrodniczki, urzędnicy/urzędniczki odpowiedzialni/ odpowiedzialne za decyzje związane z planowaniem zieleni. Rozwój zazieleniania</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Działania edukacyjno-informacyjne są prowadzone w różnych formach i mają charakter ogólnomiejski. Ze względu na liczbę osiedli brak jest możliwości organizacji wydarzeń na każdym z nich. Niezależnie od lokalizacji informacja trafia za pomocą różnych środków informacyjnych do mieszkańców i mieszkank.</p>



	<p>powinien być budowany razem z mieszkańcami/ mieszkankami, a nie tylko przedstawicielami/ przedstawicielkami Rad Osiedli. Ważne, aby konsultacje społeczne były prowadzone bezpośrednio na osiedlu podczas pikników czy innych wydarzeń, a nie poprzez wymianę pism z RO (przykład Rady Osiedla Kuźniki i ochrony kuźnickiej łąki – brak jakiegokolwiek dialogu, niesłuchanie głosu mieszkańców/ mieszkanek, decydowanie w swoim gronie o przyszłości zieleni na Kuźnikach). Konsultacje powinny odbywać się także w ogólnodostępnej formie elektronicznej dla osób, które nie mogą uczestniczyć w <i>eventach</i> osiedlowych.</p>	<p>Realizowane są kampanie: Dzikie w mieście i #KomarNieSiada; udostępniane są bezpłatne kompostowniki, są eventy takie jak Zielony Wrocław, Dzień Dziecka, Dzień Odry. Przykład osiedla Kuźniki pokazuje, że Miasto jest skłonne do współpracy i bierze pod uwagę stanowisko mieszkańców i mieszkanek – poprzez zlecenie opracowania inwentaryzacji wskazanego terenu.</p>
39	<p>Tam, gdzie społeczność lokalna jest zintegrowana i dobrze zorganizowana, Miasto powinno ograniczyć się do wspierania oddolnych inicjatyw, a w miejscach, gdzie lokalne społeczności są słabsze, wchodzić w roli inicjatora, edukatora, organizatora wraz z dostarczaniem niezbędnych narzędzi i materiałów – np. nasion</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Jeżeli w danym miejscu wyłania się zorganizowana w zakresie zieleni (i nie tylko) społeczność, Miasto z entuzjazmem wspiera inicjatywy służące przyrodzie. Szczegóły współpracy ustalane są zazwyczaj indywidualnie z daną grupą, Radą Osiedla oraz z</p>



	kwiatów.	Wrocławskim Centrum Rozwoju Społecznego. Również te wymienione jednostki animują lokalną społeczność do działań – np. poprzez Kontenery E-S-K, działania osiedlowe, itp. Ponadto program Mikrogranty wspiera oddolne inicjatywy wspierając je merytorycznie, technicznie oraz finansowo.
40	Miasto powinno prowadzić szeroko zakrojone działania edukacyjne (dobry przykład – spoty w MPK na temat łąk kwietnych i niegrabienia liści).	Opinia uwzględniona
41	Stworzyć uchwały ekologiczne – przyroda jako skarb miasta.	Opinia częściowo uwzględniona Przyroda i jej wszelkie komponenty podlegają ochronie w szerokim wachlarzu aktów prawnych obowiązujących na terenie kraju, zaczynając od Konstytucji RP, a kończąc na aktach wykonawczych.
42	Prosty, nie biurokratyczny program zgłaszania miejsc do zazielenienia z przejrzystym interaktywnym formularzem zgłoszeniowym.	Opinia częściowo uwzględniona Miasto ma na względzie zrobienie takiego formularza, jednak wymaga to dobrego przygotowania, żeby mieszkańcy i



		<p>mieszkańki nie zgłaszali chęci nasadzeń na terenach, gdzie nie jest to możliwe ze względu na przykład na własności czy plany inwestycyjne.</p> <p>Chęć zazieleniania można zgłaszać również z wykorzystaniem Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego czy przy współpracy z Radą Osiedla w ramach Budżetu Osiedlowego.</p>
43	Proponuję ogródki szkolne jako program znacznie poszerzyć lub promować wśród szkół samoorganizację.	Opinia uwzględniona
44	Uważam, że powinno się stworzyć serwis informacyjny dotyczący tylko i wyłącznie tego tematu – z sugestiami dobrych praktyk, ze zdjęciami realizacji, zaproszeniami na konsultacje na poszczególnych osiedlach, z informacjami i inspiracjami z innych państw.	Opinia uwzględniona <p>Takie serwisy już istnieją, to Zielony Wrocław i Wrocław Rozmawia.</p>
45	Miasto powinno organizować jakieś konkursy na koncepcję zazielenienia miasta, żeby aktywizować ludzi.	Opinia nieuwzględniona <p>Koncepcje zazieleniania powinny być realizowane przez profesjonalne zespoły, nie przez mieszkańców/ mieszkańki, a wynika to z szerokiej wiedzy, jaką</p>



		<p>musi mieć taki zespół. Mieszkańcy/ mieszkanki swoje pomysły na zazielenianie mogą zgłaszać m.in. w ramach Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego. Takie pomysły są później weryfikowane przez wszystkie konieczne komórki i jednostki miejskie, a wybrane w głosowaniu projekty realizowane są przez wykwalifikowanych projektantów i wykonawców.</p>
46	<ol style="list-style-type: none">1. Poproszenie studentów/ studentek architektury krajobrazu o wykonanie w ramach zajęć projektów zagospodarowania roślinnego wybranych obszarów.2. Ogłoszenie na osiedlowych grupach facebookowych naboru ochotników do wykonania nasadzeń.3. Zapewnienie osoby zarządzającej i kierującej nasadzeniami4. Dokumentacja efektów, pochwalenie się nimi w mediach społecznościowych i przekazanie studentom/ studentkom do poszerzenia portfolio.	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Intencjonalnie ZMZ w taki sposób współpracuje z Uniwersytetem Przyrodniczym we Wrocławiu, studentami i studentkami Architektury Krajobrazu. Na owoce tej współpracy zawsze trzeba czekać odpowiednią ilość czasu. Już kilka realizacji przy zaadaptowaniu studenckich koncepcji we Wrocławiu powstało. Dokumentacja ta nie zawsze jest odpowiednia, by zrealizować ją na terenach publicznych. To od woli studentów/ studentek w przeważającej mierze zależy ostateczny obraz projektu. Jeżeli znajdą się chętni aktywni</p>



		mieszkańcy/ mieszkanki na danym terenie, by zrealizować jakieś działania, to również chętnie Miasto podejmie taką współpracę. Jednak to zależy w przeważającej mierze od obywatelskiej inicjatywy.
47	Należy przeprowadzić inwentaryzację zieleni – organizacje społeczne już to częściowo robią i chętnie włączą się w działania Miasta, można to zatem wykorzystać.	Opinia częściowo uwzględniona ZMZ współpracuje z Uniwersytetem Przyrodniczym we Wrocławiu, studentami i studentkami Architektury Krajobrazu. Wskazano im tereny, na których mogą spróbować swoich sił i zrealizować inwentaryzację w taki sposób, aby pojawiła się ona w Systemie Informacji Publicznej. Wytyczne znajdują się na stronie internetowej ZMZ.
48	Należy pielęgnować zieleń zgodnie z opracowanymi wymaganiami Społecznej Rady Parku Grabiszyńskiego.	Opinia uwzględniona Pielęgnacja zieleni zgodnie z najnowszymi trendami ekologicznymi jest wdrażana na terenie całego Miasta. Obecnie, na zlecenie ZMZ Wrocław i ZMZ Kraków, tworzone są przez Fundację Sendzimira Standardy utrzymania terenów zielni w



	miastach.
--	---------------------------

Opinie dotyczące działań edukacyjnych i promocyjnych w obszarze zieleni miejskiej

l.p.	Opinia	Odpowiedź
1	<p>Nie widzę sensu działalności promocyjnej czy edukacyjnej organizowanej <i>per se</i> przez Urząd Miejski. Wszelkie takie aktywności dużo skuteczniej wychodzą, gdy są organizowane przez organizacje oddolne (na przykład park Mieszczański). W sposób zinstytucjonalizowany widziałbym ewentualnie edukację przyrodniczą na etapie wczesnoszkolnym – znane od wielu lat akcje sprzątania śmieci dla dzieci, lekcje plenerowe itp.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Jednostki miejskie, odpowiedzialne za zielen w mieście, udzielają informacji mieszkańcom i mieszkankom w zakresie swoich kompetencji. Kluczowe sprawy zostały także opisane w zakresie procedur na stronach BIP.</p> <p>Mieszkańcy i mieszkanki mogą z nich dowiedzieć się podstawowych informacji oraz pobrać stosowne wnioski i załączniki niezbędne do złożenia przed organem. Ponadto dla części spraw prowadzony jest ich rejestr na warstwach SIP. Dotyczy to m.in. decyzji środowiskowych oraz zezwoleń na usunięcie zadrzewień.</p> <p>Materiały edukacyjne, w których posiadaniu jest ZZM, są do pobrania podczas miejskich wydarzeń, zwłaszcza podczas WROśnij we WROcław; tam też można bezpośrednio porozmawiać z</p>



		<p>pracownikami merytorycznymi ZZM i zasięgnąć porady. Rozważamy rozszerzenie takich akcji. Także w przestrzeni miasta na terenach zieleni pojawiają się tablice informacyjne, które mają wymiar edukacyjny. Osoby i podmioty szczególnie zaangażowane mogą uczestniczyć wprost w zarządzaniu danym obiektem, np. poprzez Społeczną Radę Parku.</p>
2	<p>Należy organizować akcje edukacyjne nt. przyrody i jej roli w mieście, ukazujące naocznie korzyści, nt. tego, co niszczy przyrodę w mieście (metody: pikniki, spacer, dobrze zaplanowane tablice informacyjne). Miasto powinno nagłaśniać pozytywne przykłady i pomagać w sieciowaniu lokalnych grup, by wymieniały się wiedzą – np. zorganizować konferencję zielonych inicjatyw.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Takie mapy są wydawane przez Miasto. Dla przykładu jedna z nich, dotycząca lasów w mieście.</p>
3	<p>Oprócz mieszkańców/ mieszkank należy też edukować wszystkie instytucje i osoby mające wpływ na decyzje związane ze środowiskiem przyrodniczym w mieście: inwestorów/ inwestorki, różne</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>W przestrzeni miasta na terenach zieleni pojawiają się tablice informacyjne, które mają wymiar edukacyjny. Rozważane jest otwarcie</p>



	<p>instytucje czy wykonawców firm utrzymania zieleni itd. Forma tej edukacji powinna być dostosowana do odbiorcy i jego roli w procesie, a przejście takiego szkolenia powinno być potwierdzone podpisem, zdany testem czy w inny sposób udokumentowane.</p>	<p>miejskiego centrum edukacji ekologicznej. ZMZ na co dzień współpracuje z organizacjami ekologicznymi.</p>
4	<p>Informacje w terenie (tablice itp., byle atrakcyjne), spacer przyrodnicze, włączenie działań edukacyjnych w zadania ZMZ, otwarcie miejskiego centrum edukacji przyrodniczej (najlepiej przy ZMZ), kooperacja z organizacjami proekologicznymi (np. wspólne filmy promocyjne, wspólne wydarzenia).</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>W miarę możliwości kadrowych ZMZ pojawia się na festynach osiedlowych czy organizuje wydarzenia związane z zielenią, prezentując dobre praktyki. ZMZ na co dzień współpracuje z organizacjami ekologicznymi.</p>
5	<p>Udział w festynach osiedlowych i prezentacja dobrych praktyk.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Zarządcy poszczególnych terenów dbają we własnym zakresie o swoje mienie. Natomiast można wymyślić działania promujące szczególnie zaangażowanych (np. konkurs), co zachęciłoby do większej dbałości o prywatne tereny zieleni.</p>
6	<p>Promocja może się też odbyć np. poprzez współpracę ze wspólnotami mieszkaniowymi,</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Na terenach zieleni istnieje</p>



	<p>które mają najbliższy kontakt ze swoimi mieszkańcami/ mieszkankami i znają dobrze otaczającą je przestrzeń.</p> <p>Zwiększenie ilości zieleni związane jest też z koniecznością późniejszego jej utrzymania, dlatego ewentualne materiały edukacyjne powinny zawierać informację, jak o nią dbać i w jaki sposób pielęgnować.</p>	<p>współpraca w zakresie sprzątania, zarówno z firmami, jak i społecznościami lokalnymi, oraz w kwestii zazieleniania (np. poprzez Zielony Mecenat).</p> <p>Jednak należy mieć na względzie, że Miasto nie ma bezpośredniego wpływu na tereny nad rzekami (w większości nie są w zarządzie Miasta).</p>
7	<p>Wsparcie NGO przy organizacji różnych akcji, projekty miejskie, do których można zaprosić firmy – np. Święto Odry, wolontariusze/ wolontariuszki z różnych korporacji mogliby sadzić drzewa i sprzątać określone odcinki rzeki – dodatkowo można tak pozyskać sponsorów na kolejne działania.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Takie działania są prowadzone, przy czym dobrze byłoby je zintensyfikować.</p>
8	<p>Należy zacząć w szkole: spacery z dziećmi do parków i lasów, zakładanie ogrodów przedszkolnych uprawianych przez dzieci, akcje sprzątania zielenców miejskich, konkursy na najładniejsze przedszkolne ogrody.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Takie akcje są prowadzone.</p>
9	<p>Angażowanie szkół na terenie miasta w Dniu Ziemi. CAL-e</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Ulotki informacyjne na temat</p>



	również powinny organizować festyny połączone np. ze zbieraniem śmieci.	wybranych programów dotyczących zieleni wykładane są na terenie obiektów UMW oraz przesyłane do Rad Osiedli. Informacje te dostępne są również na stronie internetowej Miasta.
10	Rozdawanie materiałów informacyjnych do skrzynek.	Opinia nieuwzględniona Wydaje się, że niemożliwe byłoby znalezienie takiej liczby wolontariuszy i wolontariuszek o odpowiedniej, specjalistycznej wiedzy, którzy mogliby takie działania prowadzić. Jednak różnego rodzaju działania związane z zielenią (warsztaty, spotkania, animacje, festyny itp.) prowadzi zarówno ZZM i WWE, jak i Rady Osiedli, organizacje pozarządowe itd. Niektóre zagadnienia edukacyjne są opisane również w materiałach ZZM oraz na tablicach informacyjnych na terenach pod opieką ZZM i do znalezienia na stronie internetowej ZZM.
11	Wolontariusz/ wolontariuszka na skwerku, przy bloku, raz na tydzień, prowadzi pogadankę i opowiada, jak sadzić małe drzewka lub dlaczego wolimy bluszcz barwinek	Opinia nieuwzględniona Miasto podejmuje szereg działań edukacyjnych: szkolenia i spacerzy przyrodnicze, angażując



	od bluszczy inwazyjnych.	przyrodników i przyrodniczki, wydarzenia plenerowe; współpracuje z fundacjami, jednak nie ma możliwości, by na stałe angażować wolontariuszy i wolontariuszki, którzy służą poradami. Efekty tych działań, jak i edukację samą w sobie prowadzimy również poprzez stronę Zielony Wrocław .
12	Edukować należy już najmłodszych w przedszkolach i szkołach, podczas zajęć związanych z przyrodą czy wiedzy o społeczeństwie. Dodatkowo powinny być materiały takie udostępnione na profilach FB i stronach internetowych miasta oraz ZZM.	Opinia uwzględniona Działania są realizowane przez placówki m.in.: Dzień Pustej Sali, zakładanie ogródków przedszkolnych, zajęcia w parkach, obserwacje ptaków, Dzieci Segregują Śmieci, Zabierzmy Dzieci na Dwór, Edukacja w terenie, Szare na zielone oraz inne, prowadzone przez Ekosystem, Straż Miejską czy BWA.
13	Zajęcia terenowe dla szkół podstawowych z przyrodnikami/ przyrodniczkami, którzy będą mogli przedstawić uczniom/ uczennicom szczególne walory przyrodnicze niestety niewielu wyjątkowych miejsc zielonych Wrocławia. Poza tym spacer	Opinia uwzględniona Działania są realizowane przez placówki m.in.: Dzień Pustej Sali, zakładanie ogródków przedszkolnych, zajęcia w parkach, obserwacje ptaków, Dzieci Segregują Śmieci, Zabierzmy Dzieci na Dwór, Edukacja w terenie, Szare na zielone



	tematyczne, jak np. akcja BWA na Polach Irygacyjnych.	oraz dodatkowo prowadzone przez Ekosystem, Straż Miejską czy BWA.
14	Warsztaty i pikniki rodzinne, podczas których mimochodem, również podczas realizacji działań praktycznych, edukuje się.	Opinia uwzględniona We Wrocławiu prowadzona jest edukacja ekologiczna poprzez m.in. organizowane działania społeczne: festyny i pikniki rodzinne, animacje, imprezy okolicznościowe, wydarzenia plenerowe. W szczególności można wspomnieć o piknikach ekologicznych oraz cyklicznych akcjach WROśnij we WROcław.
15	Jako matka dwulatki chętnie pobrałabym ze strony publicznej materiały edukacyjne do wydrukowania i omówienia z dzieckiem w domu – myślę, że rodzice dzieci w różnym wieku doceniliby takie materiały (o różnym stopniu trudności, dostosowane do wieku odbiorcy).	Opinia uwzględniona Materiały edukacyjne na temat ekologii dostępne są na stronach jednostek miejskich skupiających się na takiej edukacji: Departament Zrównoważonego Rozwoju, Zarząd Zieleni Miejskiej oraz Ekocentrum.
16	Dobrze byłoby mówić głośno, ile tracimy wycinając drzewo. Plakaty na przystankach, billboardy.	Opinia uwzględniona ZZM w swoich działaniach podkreśla przede wszystkim wartość żywych drzew.
17	Promocja programu Złap deszczówkę – stany na mieście, spacerzy sąsiedzkie, edukacja w	Opinia uwzględniona Takie działania częściowo już są prowadzone.



	szkołach i na akcja, w biuletynie miejskim.	
18	Wymiana śmieci na sadzonki, podstawowe szkolenia z ogrodnictwa (jakie rośliny warto sadzić), gdzie można je sadzić.	Opinia uwzględniona Takie działania częściowo już są prowadzone.
19	Stałe plakaty/ ulotki w gablotach bloków mieszkalnych: co szkodzi środowisku, jak małymi krokami można to naprawiać (czasem pójść do pracy pieszo, zostawić samochód trochę dalej, korzystanie z MPK).	Opinia częściowo uwzględniona W zakresie działań miejskich takie informacji i ulotki są przygotowywane. Jednak o zamieszczeniu czegokolwiek na danym terenie decyduje zarządca. Dysponentem terenu są wspólnoty, spółdzielnie. Do nich należy kierować postulat.
20	Przede wszystkim uczenie przez praktykę. Wszelkie wykłady i prezentacje powinny być uzupełniane spacerami wśród zieleni, nauką sadzenia warzyw, rozpoznawaniem gatunków roślin na szkolnym podwórku, zbieraniu owoców z drzew/ krzewów zasadzonych w mieście, itp. Ludzie są w stanie zmienić/ nauczyć się postaw proekologicznych tylko poprzez doświadczenia. Myślę, że istotnym tego podsumowaniem jest zasada mówiąca, że "postawy	Opinia uwzględniona Takie działania są prowadzone zarówno z inicjatywy Miasta, jak i przez organizacje pozarządowe, realizujące projekty m.in. ze środków miejskich. Z pewnością tego typu działania dobrze byłoby zintensyfikować.



	można zmienić poprzez zmianę zachowania", nigdy na odwrót.	
21	Obejmując ochroną obszary i obiekty cenne przyrodniczo, tworząc tam ścieżki edukacyjne, lokalne centra edukacji przyrodniczej, miejsca służące obserwacji przyrody, udostępniając je mieszkańcom/ mieszkankom i właściwie opisując za pomocą tablic informacyjnych i itp. We Wrocławiu przykłady takiej nienachalnej edukacji przyrodniczej to np. park Czarna Woda czy Staw w Pawłowicach. Brakuje centrum edukacji przyrodniczej i atrakcyjnie zaaranżowanych w terenie form edukacyjnych.	Opinia częściowo uwzględniona Takich miejsc i form edukacyjnych planujemy więcej, można o tym przeczytać na stronie .
22	Edukację należy zacząć od urzędników/ urzędniczek podejmujących decyzję o wycinkach i inwestycjach na terenie miasta, bo często przedkładają oni interes inwestora nad interesem ogółu. Mamy szereg dokumentów związanych z zielenią i katastrofą klimatyczną, ale jak przychodzi do wydania decyzji o wycince, to dokumenty te zdają się	Opinia częściowo uwzględniona W interesie publicznym leży zachowanie w jak największym zakresie zieleni stanowiącej zadrzewienia i zakrzewienia na terenie, celem zapewnienia realizacji istotnej funkcji przyrodniczej oraz krajobrazowej. Każdy wniosek rozpatrywany jest indywidualnie i organ nie akceptuje procederu



<p>w ogóle nie być uwzględniane. Stare drzewo, które już rośnie, nie może być łatwo zastąpione obowiązkiem nasadzenia zastępczego, bo, jak pokazuje doświadczenie, nowe sadzonki w dobie zmian klimatycznych bardzo często usychają.</p>	<p>polegającego na stopniowym usuwaniu drzew. Decyzja w przedmiocie zezwolenia na usunięcie drzew pozostaje w granicach uznania administracyjnego, a organ rozpoznający sprawę rozważa, które spośród prawnie dopuszczalnych rozstrzygnięć jest w danym wypadku celowe. Uznanie administracyjne nie pozwala jednak na dowolność w załatwieniu sprawy, ale jednocześnie nie nakazuje spełnienia każdego żądania obywatela/ obywatelki. W zakresie wydanej decyzji uznaniowej organ związany jest zarówno przepisami jak i celem określonej regulacji.</p> <p>Ochrona zadrzewień następuje przede wszystkim na etapie planistycznym poprzez stosowne zapisy określające warunki oraz funkcje i przeznaczenie terenów przewidzianych pod inwestycje. W przypadku braku możliwości ochrony obiektów przyrodniczych zgodnie z przepisami wydawane są zezwolenia uzależnione od nasadzeń zastępczych lub pobierana jest stosowna opłata środowiskowa.</p>
--	---



23	Edukacja powinna zwracać uwagę odbiorcy na zależności w przyrodzie i kruchość ekosystemów, dlatego ważne jest, by mówić o istniejącej zieleni w mieście i o zagrożeniach, na jakie jest narażona.	Opinia uwzględniona
24	Kolejną sprawą jest zajęcie się pielęgnacją gwarancyjną drzew przez firmy wykonawcze, a także samego sposobu sadzenia drzew w mieście.	Opinia uwzględniona W przeważającej mierze drzewa sadzone są z 3-letnią pielęgnacją gwarancyjną. Czasem, na dużych inwestycjach, okres ten jest wydłużony do 10 lat. Jeżeli teren jest pod opieką firmy, pielęgnacją zajmuje się ta firma. Na terenach ZZM jest wydzielona pielęgnacja drzew 10 lat po posadzeniu.
25	Pokazywanie różnych zielonych transformacji przeprowadzonych w różnych miastach (zdjęcia typu "przed" i "po").	Opinia uwzględniona
26	Plakaty na przystankach MPK i słupach ogłoszeniowych i strony miejskie Wrocławia wystarczą.	Opinia uwzględniona Transformacje terenów zieleni we Wrocławiu pokazywane są na bieżąco na facebookowym profilu Zielony Wrocław .
27	Kampania powinna wyjść poza media społecznościowe i być	Opinia uwzględniona



	tworzona z aktywnym udziałem Rad Osiedli.	
28	Każdy na własnej skórze odczuł skutki betonozy i nie potrzebuje marketingu, aby marzyć o zieleni.	Opinia nieuwzględniona Jest dużo miejsc, w których niezbędne jest poszerzanie świadomości w zakresie skutków niszczenia przyrody i możliwości przywracania równowagi.
29	Spotkania z architektem zieleni, np. w przedszkolu czy szkole – BWA kiedyś miała warsztaty, gdzie dzieci projektowały park – genialne!	Opinia uwzględniona Działania są realizowane przez placówki m.in.: Dzień Pustej Sali, zakładanie ogródków przedszkolnych, zajęcia w parkach, obserwacje ptaków, Dzieci Segregują Śmieci, Zabierzmy Dzieci na Dwór, Edukacja w terenie, Szare na zielone oraz prowadzone przez Ekosystem, Straż Miejską czy BWA
30	Spotkania mieszkańców z ekspertami-przyrodnikami/ ekspertkami-przyrodniczkami – tak, żeby można było kwestie sporne przedyskutować i dać ludziom szansę zapytać i umożliwić uzyskanie przez nich fachowych odpowiedzi.	Opinia uwzględniona Tego typu działania są prowadzone zarówno z inicjatywy Miasta, jak i z inicjatywy organizacji pozarządowych, Rad Osiedla czy grup nieformalnych (WWE).
31	Wg mnie trzeba dać przykład i pokazać, jak może wyglądać	Opinia częściowo uwzględniona Takie działania nie pozostają w



	<p>osiedle, planując już i realizując osiedla modelowe. Po jakimś czasie ludzie sami będą chcieli tak mieszkać.</p>	<p>kompetencjach Miasta. Miasto w MPZP wskazuje zasadnicze kierunki zagospodarowania przestrzeni, jednak ostatecznie deweloper a potem zarządca decyduje o zagospodarowaniu. Polski Związek Firm Deweloperskich podejmuje działania promujące ekologiczną budowę dla przykładu publikacja eco-avengers.</p>
32	<p>Wsparcie Akademii Miejskiego Ogrodnika.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Akademia Miejskiego Ogrodnika jest działaniem zainicjowanym i prowadzonym przez Wrocławski Instytut Kultury, a tym samym – jest wspierana ze środków publicznych. Staramy się wspierać tego typu inicjatywy i poszukiwać środków na ich realizację.</p>
33	<p>Zwiększenie wykrywalności niszczenia zieleni i wyższe kary dla osób, które się tego dopuszczają, albo dotkliwe kary finansowe, z których środki będą szły na zieleni, albo praca przy utrzymaniu zieleni, która pozwoli z nawiązką zrekompensować szkody.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Funkcjonariusze Straży Miejskiej reagują na każde zgłoszenie dotyczące niszczenia roślinności. W przypadku stwierdzenia wykroczenia podejmują działania zgodnie z przepisami. Sankcje regulują konkretne przepisy, do których stosują się funkcjonariusze. Kary dodatkowe może orzec tylko sąd.</p>



		<p>Wysokość kar i ich rodzaje zależą od ustawodawcy. Należy wystąpić do ustawodawcy o zmianę przepisu, który odnosiłby się do parkowania pojazdu (PoRD), a nie tylko do niszczenia roślinności; należy uwzględnić podwyższenie kwoty mandatu za tego rodzaju wykroczenie.</p>
34	<p>Tworzenie nowych ścieżek edukacyjnych (np. ścieżkę wzdłuż Bystrzycy łączącą park Leśnicki ze Złotnickim i dalej z lasami w Ratyniu/ Jarnoławie), centra edukacji ekologicznej przy bibliotekach, zajęcia z edukacji ekologicznej na godzinach wychowawczych.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Miasto może decydować o realizacji ścieżek przyrodniczych na terenach przez siebie zarządzanych. Inne pozostają w kompetencjach odpowiednich zarządców. Sukcesywnie w ramach realizacji inwestycji na terenach gminy realizowane są kolejne ścieżki edukacyjne, np. Swojczycki Park Czarna Woda.</p>
35	<p>Można zaprojektować infografiki do wydrukowania przez mieszkańców i mieszkanki i do powieszenie na klatkach schodowych, np. Infografika dot. produkcji tlenu przez drzewa i magazynowanie CO₂, zanieczyszczenia powietrza, pomysły na zmniejszenie zaśmiecenia i <i>zero waste</i>.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Miasto sukcesywnie przygotowuje infografiki, które zarządcy mogą swobodnie wykorzystywać.</p>



	<p>Infografiki sygnowane logiem Wrocławia każdy mógłby powiesić w swojej klatce schodowej na tablicy informacyjnej, dzieci w szkołach, pracownicy w miejscach pracy itd.</p>	
36	<p>Spotkania z przyrodnikami-gawędziarzami w szkołach, przybliżanie wiedzy o działaniu systemu przyrodniczego i człowieka od niego uzależnionego./ Zapraszać ciekawych ludzi, którzy potrafią pięknie mówić o przyrodzie i jaka jest ona ważna dla nas. Liga Przyrody mogłaby być tu bardzo pomocna.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>DZR podpisał porozumienie z UWr, w zakresie którego jest potrzeba popularyzacji wiedzy o przyrodzie i szeroko pojętej edukacji przyrodniczej.</p>
37	<p>Wydaje mi się, że sama teoria nie wystarczy. Uczymy o roślinach miododajnych? Zróbmy festyn, rozdajmy nasiona, zaprośmy pszczelarzy, pokażmy przykłady ulic, które wyglądają pięknie z roślinami miododajnymi zamiast krótką, wypaloną trawą. Nauczmy robić dzieci papier czerpany z nasionami etc.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>WCRS współorganizuje co roku Dzień Pszczoły i Święto Lasu, tam temat pszczół i roślin miododajnych jest eksponowany. Dodatkowo pod względem zdrowotnym poruszamy tematy miodu i zdrowej żywności podczas Wrocławskich Dni Promocji Zdrowia. Przykład można znaleźć na stronie internetowej.</p>
38	<p>Promować produkty w opakowaniach biodegradowalnych. Wprowadzić bezpłatny parkingi dla</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Niektóre z wymienionych działań są</p>



	<p>elektrycznych samochodów. Wprowadzić strefy w mieście z zakazem wjazdu pojazdów spalinowych.</p>	<p>już prowadzone. W zakresie możliwości wprowadzenia ograniczenia ruchu samochodowego w centrum miasta prowadzone są prace analityczne. Brane są pod uwagę różne możliwości, a strefa czystego transportu jest jednym z nich, jak również możliwość wprowadzenia strefy ograniczonego ruchu. Każdorazowe wprowadzenie takiego ograniczenia musi zostać poprzedzone wykonaniem badań kanionowych emisji.</p>
39	<p>Świetnym przykładem edukacji przyrodniczej we Wrocławiu są Ogród Botaniczny czy Japoński. Godzinę drogi od Wrocławia jest również choćby Arboretum w Wojślawicach. Powinno powstawać jak najwięcej takich miejsc, również z roślinnością wewnątrz, aby miejsce było atrakcyjne zimą.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona Propozycja wiąże się z dużymi nakładami finansowymi. Jednak ZZM w swoich inwestycjach uwzględnia walory edukacyjne. W miarę możliwości lokalizuje ścieżki edukacyjne, oznacza drzewa itp.</p>
40	<p>Informacje w gazecie wydawanej przez Wrocław. Darmowe saszetki z nasionami łąk kwietnych.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona Miasto rozdaje rośliny, nasiona, cebulki osobom, które są tym zainteresowani. Rozdawanie nadmiarowo w gazetach mogłoby się wiązać ze zmarnowaniem zbyt</p>



		<p>dużej ilości nasion i opakowań. W ramach kampanii informacyjnej #KomarNieSiada Wrocławskiego programu kontroli liczebności komarów od 2021 r. w celu podniesienia świadomości mieszkańców i mieszkank Wrocławia w tematyce ochrony przed rozwojem komarów w najbliższym otoczeniu, w czasie eventów organizowanych przez jednostki miejskie rozdawane są sadzonki lawendy wąskolistnej. Roślina ta jest jedną z kilku, która w naturalny sposób odstrasza dorosłe komary, wydzielając olejki eteryczne. Sadzonki mogą być posadzone w ogrodzie, ale także w donicach na balkonach. W 2022 r. kampania będzie kontynuowana.</p>
41	<p>Na piknikach osiedlowych można promować takie działania, w urzędzie gminy czy kawiarniach.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Takie działania promujemy na wydarzeniach plenerowych, np. WROśnij we WROcław.</p> <p>Współpracujemy także z lokalnymi przedsiębiorstwami, fundacjami, stowarzyszeniami, CAL-ami, klubami seniora i kołami zainteresowań, szkołami i innymi jednostkami, które</p>



		użyczają swoich przestrzeni do wspólnych działań zarówno w ich obrębie, jak i w plenerze.
42	Proponując fundusze w ramach konkursów, do których mogą przystępować doświadczone organizacje pozarządowe oraz instytucje pożytku publicznego.	Opinia uwzględniona Takie działania są już prowadzone
43	Najlepiej organizując wydarzenia: edukacja połączona z zabawą. W takie działania powinni angażować się pracownicy/ pracownicy uczelni – wydziałów o profilach przyrodniczych.	Opinia uwzględniona Takie działania są podejmowane we Wrocławiu. ZZM tego typu działania prowadzi w ramach wydarzeń plenerowych, np. WROśnij we WROcław. Biuro Współpracy z Uczelniami tuż przed pandemią uruchomiło nowy program, Wszechnica miejska; jego główna idea jest właśnie taka, aby propagować osiągnięcia nauki, a także sztuki poprzez spotkania z naukowcami/ naukowczyniami i artystami/ artystkami; spotkania takie miałyby być otwarte dla wszystkich i połączone przede wszystkim z praktycznymi warsztatami, także prowadzonymi w formie zabaw itd. Takie działania mogą być planowane także w obszarze edukacji, popularyzacji



		<p>wiedzy przyrodniczej i ekologicznej. Pandemia przekreśliła plany organizacji wiosną 2020 r. Akademickiego Zielonego Dnia (warsztaty, prelekcje, nasadzenia, zielony kiermasz), ale działania będzie wznawiane. Obecnie główne ograniczenia dla ponownego uruchomienia Wszechnicy miejskiej są dwa: pandemia oraz związane z nią istotne ograniczenia budżetowe. WCRS współpracuje poprzez porozumienia cykliczne z wrocławskimi uczelniami wyższymi w zakresie działań specjalistycznych. W zależności od grupy docelowej stosuje różne metody edukacji.</p>
44	<p>Świętowanie dnia lasu, parku, rzeki etc. z naciskiem na przyrodę, a nie komercję. Świętowanie z pompą otwarcia nowych skwerów, parków na równi z galerią handlową, koncertem itp.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Wszystkie działania organizowane przez WCRS są niekomercyjne. Organizujemy i wspieramy szereg działań na dużą skalę o charakterze przyrodniczym: Święto Lasu, Dzień Pszczoły, WROśnij we WROcław, sadzenie łąk kwiatnych. WCRS przy organizacji wydarzeń przyrodniczych zawsze dba o aspekt społeczny i integracyjny takiego świętowania lokalnego.</p>



		Uwzględniając konieczną ochronę terenów zieleni, Miasto jest otwarte na wspieranie takich działań, prowadzonych także przez lokalne społeczności.
45	Dobrym narzędziem są spoty w środkach transportu i duże plakaty na przystankach, w prosty sposób tłumaczące zapomniane zasady typu "Bez angielskiej pogody nie będzie angielskich trawników, lepiej zdecydować się na roślinność, która się utrzyma" lub "Bez martwych drzew i ich opadłych liści nie będzie żywych".	Opinia uwzględniona
46	Ważne jest pokazywanie konsekwencji zazieleniania np. obniżenie temperatury latem w zazielenionych miejscach./ Dla mnie bardzo uświadamiające było porównanie temperatury asfaltu w upalne dni w przypadku drogi pod konarami drzew i takiej bez żadnej zieleni.	Opinia uwzględniona
47	Hasła malowane na chodnikach.	Opinia nieuwzględniona Opinia niejasna
48	Fajną akcją są ogrody warzywne w szkołach. Podobne powinny pojawić się na podwórkach oraz we	Opinia uwzględniona WWE obecnie pracuje nad procedurą i regulaminem zakładania



	wnętrzach międzyblokowych.	ogrodów społecznych we Wrocławiu. Placówki edukacyjne w ramach programu FoodSHIFT2030 mogą zakładać ogrody warzywne, w których mogą być prowadzone warsztaty edukacyjne. Informacje o tym zawarte są m.in. w następujących artykułach: FoodSHIFT 2030 oraz FoodSHIFT2030 – szkolne ogrody obrodziły [WIDEO]. We Wrocławiu działa także program Szare na zielone .
49	Można zaangażować spółdzielnie mieszkaniowe, żeby wywiesiły informacje w swoich budynkach. Ewentualnie krótkie streszczenie i odnośnik do strony internetowej, gdzie będzie więcej informacji.	Opinia częściowo uwzględniona Miasto może przygotować takie materiały i rozpromować je wśród Spółdzielni Mieszkaniowych, jednak to zarządcy sami decydują o ich wykorzystaniu.
50	Długoterminowa kampania reklamowa uświadamiająca ludzi, że jeśli chcą wprowadzić zieleń w mieście we własnym zakresie, to mogą to zrobić.	Opinia częściowo uwzględniona Stawiamy na dialog i doradzenie, gdzie i co można sadzić, a gdzie nie, aby było to zgodne z przepisami. Nie chcemy "miejskiej partyzantki", bo często te działania nie są korzystne dla miejskiego krajobrazu i dla środowiska naturalnego. Staramy się uświadamić mieszkańców i mieszkankom oraz



		<p>inwestorom i inwestorkom, jaka jest rola zieleni w mieście w kontekście zmian klimatycznych i jakości życia. Ponadto ZZM planuje udostępnienie społecznościom lokalnym wybranych terenów pod samodzielne zazielenianie, a WWE pracuje nad procedurą i regulaminem zakładania ogrodów społecznych.</p>
51	<p>Jeśli w MPZP przeznaczono np. 10 % na tereny zielone wokół np. bloków czy nowopowstałych ulic, to co tu można dodać. Promocja pochłonie pieniądze i przeminie bez echa.</p>	<p>Opinia nieuwzględniona</p> <p>Plan zazieleniania nie odnosi się do ilości zieleni wokół bloków.</p>
52	<p>Uniwersytet dzieci – w ramach prowadzonych już zajęć uniwersytetu dzieci przeprowadzić zajęcia z zakresu sadzenia drzew, krzewów i roślin zielnych.</p>	<p>Wyjaśnienie</p> <p>Prowadzony jest program pn. Wszechnica miejska; został on pomyślany jako nowoczesna forma popularyzacji z myślą o wrocławianach i wrocławiankach w każdym wieku, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.</p>
53	<p>Należy zorganizować kampanię informacyjną o wynikach nasadzeń przy ul. Kasprowicza i ul. Syrokomli</p>	<p>Opinia nieuwzględniona</p> <p>Polityka nasadzeń dotyczy całego miasta, a nie poszczególnych ulic i staramy się o wszystkich obszarach</p>



		tak samo informować.
54	Mapowanie dobrych praktyk – np. ogrodów deszczowych, kwietnych łąk itp. – Mapa służąca zaprezentowaniu działań realizowanych przez Miasto (i/lub) jego mieszkańców/ mieszkanki, by umożliwić ich szybkie i wygodne zwiedzanie (edukacja, inspiracja).	Opinia częściowo uwzględniona Wrocław ma wiele baz danych. Zasadne jest prezentowanie dobrych praktyk. Możliwe, że uda się tak zaprezentować część danych, by spełnić oczekiwania. Do rozważenia w dalszej części realizacji Planu zazieleniania.
55	Wsparcie mieszkańców/ mieszanek w sadzeniu drzew we wskazanych miejscach – mieszkańcy/ mieszkanki czują się zagubieni w tematyce nasadzeń. Wielu robi to na własną rękę, popełniając błędy, które rodzą problemy, jak: kolizja z infrastrukturą, budynkami, MPZP, brak zgody właściciela, zły dobór gatunku itp. Mieszkańcom/ mieszkankom zależy na prostych i łatwo dostępnych wskazówkach na temat tego, jak i gdzie sadzić drzewa. Często również na wsparciu operacyjnym lub finansowym.	Opinia uwzględniona Nasadzenia możliwe są tylko we współpracy z zarządcą terenu. ZZM ma opracowaną procedurę, ale też organizuje akcje, podczas których drzewa można sadzić osobiście. Przygotowano również instrukcję sadzenia drzew. Standardy w tym zakresie pojawiły się w 2022 r., na zlecenie ZZM Wrocław i ZZM Kraków opracowane przez Fundację Sendzimira.



Pomysły dotyczące działań promocyjnych i edukacyjnych

l.p.	Opinia	Odpowiedź ZZM
1	<p>Akcje podlewania drzew w liceach, albo pod domami – ze względu na wielość i rozproszenie drzew, różnorodność właścicieli/ właścielek i wykonawców, zdarzają się sytuacje kiedy młode, ale też już starsze drzewa usychają. Nie zawsze trzeba czekać, aż znajdzie się właściciel drzewa, ale bardziej skutecznie będzie osobiście, przy okazji wyrzucania śmieci, czy porannego wyjścia do pracy, podlać rosnące w pobliżu drzewa. Podobnie, w ramach zajęć szkolnych, można podlać znajdującą się w okolicy zieleni. Ma to ogromne znaczenie, tak edukacyjne, jak i w faktycznym ratowaniu drzew przed uschnięciem.</p>	<p>Opinia nieuwzględniona</p> <p>Ważne jest, aby o drzewa dbali fachowcy. Młode drzewa na terenach ZZM są objęte pielęgnacją, w tym podlewaniem, przez kilka lat po posadzeniu. Można wytypować pewne obszary z drzewami pod podlewanie dodatkowe, w które mogliby zaangażować się mieszkańcy. Jednak to nie może być jedyna sprawowana opieka. Takie działania mogą być oddolne.</p>
2	<p>Rywalizacja klas/szkół rywalizujących o najlepsze założenia zieleni – propozycja zorganizowania konkursu na założenie ogrodu odpowiadającego współczesnym</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Szkoły realizują projekty nasadzenia zieleni przygotowane przez architektów krajobrazu w ramach projektu "Szare na zielone" oraz nasadzenia wykonywane m.in. przez</p>



	potrzebom środowiskowym.	poszczególne klasy. Każdorazowo projekty nasadzeń są dostosowane do specyfiki placówki (np. położenie, rodzaj gleby, nasłonecznienie itp) i uwzględniają również jej potrzeby np. ogrody sensoryczne, ścieżki przyrodnicze.
3	Zielony tydzień na osiedlu, w którym edukujemy jak zakładać zieleń – propozycja włączenia RO w zielone działania	Opinia częściowo uwzględniona Miasto nie na wszystkich osiedlach może uczestniczyć bezpośrednio ze względu na liczbę osiedli, jednak - poprzez działanie swoich komórek i jednostek - chętnie włącza się i wspiera takie działania lokalne. Decyzję o podjęciu działań ekologicznych przez samorząd osiedlowy podejmują zarządy rad na wniosek społeczności, którą reprezentują.
4	Zielona szkoła – propozycja organizacji zielonej szkoły na dwa sposoby. Organizując plenerowe klasy w przestrzeni parków i lasów w celu przeprowadzania zajęć o różnej tematyce w otoczeniu zieleni. Inna forma to przeprowadzanie zajęć przyrodniczych praktycznych, podczas spacerów w parkach i	Opinia częściowo uwzględniona Organizacja zajęć dydaktycznych i sposób ich przeprowadzenia należy do poszczególnych placówek oświatowych.. Miasto wspiera programy edukacyjne w zakresie ekologii i zmian klimatycznych. Natomiast w ramach programu Szare na zielone mogą być realizowane "zielone klasy" w plenerza - miejsca



	lasach	gdzie można prowadzić zajęcia dydaktyczne.. Na terenie przyszłego Parku Krzyckiego projektowany jest miejsce pod zieloną szkołę w parku. Na ten moment brak środków inwestycyjnych.
5	Adopcje drzew - obserwator drzew	Opinia częściowo uwzględniona Miasto rozważy realizację takiego program.
6	Zielone medale/puchary/paszporty/cegiełki – propozycja organizacji szeregu nagród za zielone działania mieszkańców i instytucji	Opinia częściowo uwzględniona Ciekawa propozycja do uwzględnienia w ramach działań Miasta.
7	Fundusz drzewny - dofinansowanie drzew cennych na działkach prywatnych – propozycja wspierania mieszkańców analogicznie jak za zielone dachy i ściany, czy za ogrody deszczowe za sadzenie i utrzymywanie, szczególnie cennych drzew.	Opinia częściowo uwzględniona To propozycja do rozważenia w razie dostępnych środków finansowych.
8	Instrukcje jak sadzić drzewa, jak zakładać ogród ekologiczny.	Opinia uwzględniona ZZM rozdaje ulotki z instrukcją sadzenia drzew. Ulotka do pobrania jest także w wersji PDF ze strony



		www ZZM.
9	„Rwiemy asfalt „Wciśnij pnącze”, ściągnięcie kostek brukowych i sadzenie pnączy	Opinia częściowo uwzględniona To propozycja do rozważenia i uzgodnienia z odpowiednimi jednostkami Miasta oraz w razie dostępnych środków finansowych. Przy prowadzeniu takich działań należy uwzględnić minimalne parametry pasa wolnego od przeszkód na chodniku, zgodnie ze standardami dostępności przestrzeni miejskich przyjętymi we Wrocławiu.

Opinie dotyczące zakresu i treści Planu Zazieleniania

I.p.	Opinia	Odpowiedź ZZM
1	Ad. 9.2.2. Standardy Cięcia i Pielęgnacji Drzew – Jest niestety częstym zjawiskiem w naszym kraju sytuacja, kiedy drzewa posadzone przy okazji jakiejś inwestycji (najczęściej liniowej) są dobre nie właściwie do warunków gruntowo-wodnych, a przez pierwsze kilka lat po nasadzeniu, kiedy są najbardziej delikatne, nie są w ogóle pielęgnowane (w szczególności	Opinia uwzględniona ZZM prowadzi spotkania tzw. Miejskiego Zespołu ds. Zieleni, którego celem jest wymiana wiedzy i doświadczeń między komórkami, jednostkami i spółkami miejskimi w zakresie zieleni, począwszy od wiedzy merytorycznej poprzez praktyczną poprawną. Wpływ na decyzje osób prywatnych jest mniejszy, jednak gmina Wrocław prowadzi szereg działań



	<p>podlewane). Zdaję sobie sprawę, że na terenach, którymi zarządza ZZM, takie sytuacje pewnie zdarzają się rzadko, ale na terenie miasta nie całą zielenią opiekuje się ZZM. Widziałbym tutaj jakiś zapis o współpracy z innymi jednostkami administracji (np. GDDKiA, DSDiK, jeśli dotyczy) albo nawet inwestorami prywatnymi, tak żeby już na etapie planowania inwestycji przeznaczone środki na pielęgnację drzew.</p>	<p>edukacyjnych służących wskazywaniu roli zieleni i standardów jej utrzymania.</p>
2	<p>Ad. 9.4.2. Zapisy i oznaczenia w MPZP pozwalające zrealizować zieleń tworzącą w nieprzerwane układy/sieci powiązań. Stale aktualizowany jest katalog zapisów (...) – brakuje tu informacji, jak takie nieprzerwane układy miałyby być w rzeczywistości realizowane. Jakiś priorytet środków na zazielenianie ulic/ nieużytków łączących obszary zieleni? Umieszczenie w Planie obowiązku nasadzeń zieleni przy następnych remontach, nawet jeśli na obecnym etapie nie są planowane?</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Zapisy i oznaczenia w MPZP pozwalają na realizowanie zieleni tworzącej nieprzerwane układy czy sieci powiązań. Aktualizacja zapisów, czyli nomenklatury tworzenia MPZP, odnosi się do zmian formalno-prawnych, potrzeb indywidualnych projektu, w tym potrzeby uszczegółowienia zagadnień. Aspekty realizacyjne i finansowe nie stanowią materii MPZP. Jeśli umieszczanie obowiązku nasadzeń odnosi się do MPZP (nie jest to jasne, czy do Planu zazieleniania czy do MPZP), to zapisy</p>



		<p>takie są stosowane.</p> <p>Jednak sugestia co do faktycznej realizacji korytarzy też wymaga uwzględnienia w innym dziale.</p>
3	<p>Zauważyłem ostatnio szkodliwe podejście niektórych mieszkańców/ mieszkańek do ochrony zieleni, sprowadzające się do tego, że jeśli na jakimś terenie rosną już zielone chaszczki, to absolutnie nie należy niczego zmieniać. A już, broń Boże, pozwolić, żeby właściciel/ właścicielka terenu coś na miejscu tych chaszczki zbudował/a. Tak szerokie podejście, jak omawiany Plan zazieleniania Wrocławia, powinno w jakiś sposób zagospodarowywać tę energię, żeby miała ujście w sposób bardziej przydatny miastu. Np. przez dbanie, by w MPZP umieszczane były zapisy o obowiązkowych nasadzeniach przy okazji nowych inwestycji budowlanych. Albo uświadamianie, że zarośnięta chaszczkami działka nie daje żadnych korzyści, ale już uporządkowana zieleń z ławkami</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Wartość przyrodnicza zieleni każdorazowo wymaga aktualnej inwentaryzacji, tak więc ocena pozostaje na czas realizacji inwestycji, który często jest bardzo odległy w stosunku do MPZP. Kwestie ochrony regulowane są przez Ustawę o ochronie przyrody.</p> <p>W MPZP stosuje się zapisy o obowiązku sytuowania zieleni wysokiej, w tym szpalerów drzew, a także obowiązku ochrony różnych form zieleni.</p> <p>WSR corocznie sporządza na wnioski Wydziału Planowania Przestrzennego opinie branżowe w zakresie oczekiwań i zamierzeń inwestycyjnych w związku z przystąpieniem do sporządzenia MPZP. W zakresie ochrony przyrody i zieleni, po analizie obszaru objętego wnioskiem, formułowane są stosowne opinie,</p>



	jak najbardziej. Albo że nie wszystkie gatunki drzew, w szczególności samosiejki topól czy robinii, powinny być w mieście.	dotyczące potrzeby ochrony cennych obiektów przyrodniczych wraz z wytycznymi potrzeby ich ochrony.
4	W Planie zazieleniania powinno znaleźć się jak najwięcej odniesień do celów określonych mierzalnie, czyli np. "Zwiększenia lesistości do...", "Zastąpienia np. co dziesiątego miejsca parkingowego w mieście zielenią do 2030 r.", "Utrzymania dziesięciu ogrodów społecznych przez czas...", "Pokrycie przyrodniczymi materiałami edukacyjnymi 80% obszarów zieleni we Wrocławiu", co pozwoli określić stopień, w jakim plan jest realizowany.	Opinia uwzględniona Miasto wprowadzi szereg wskaźników pozwalających weryfikować postęp realizacji Planu Zazieleniania. W przeważającej mierze będą one spójne ze wskaźnikami POŚ i MPA, gdyż takie są zgodne ze wskaźnikami narzuconymi przez Komisję Europejską, co pozwala porównywać Miasta względem siebie.
5	Cele klimatyczne i utrzymanie bioróżnorodności powinny przenikać każdą dziedzinę działalności miasta i pytania o spełnianie kryteriów klimatycznych i bioróżnorodności np. ochrony drzew, stopnia zwiększenia bioróżnorodności w przypadku danej inwestycji, czy tworzenia określonego procenta terenów zieleni podczas inwestycji powinny być normalnym	Opinia częściowo uwzględniona Do rozważenia. Mamy możliwość narzucenia warunków w formie wytycznych miejskich do OPZ w ramach procedury przetargowej lub zapytania ofertowego.



	<p>elementem np. dokumentów przetargowych, pytań do firm wykonawczych, planów inwestycji miejskich. Stopień spełniania tych kryteriów mógłby być po prostu zestawem pytań w podobnej formie, jak np. przy projektach unijnych pyta się w kwestionariuszu czy projekt wspiera różnorodność czy zapobiega wykluczeniu (i jak). Podobne kryteria można sprawdzać zestawem pytań dotyczących zieleni, przyrody i ich ochrony.</p>	
6	<p>Powinien być wprowadzony program całkowitej eliminacji szkód przyrodniczych podczas inwestycji, tzw. ekologicznych, gdyż nie jest dopuszczalne niszczenie zieleni po to, by np. budować ścieżki rowerowe.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Budowanie dróg dla rowerów w dużym stopniu przyczynia się do wspierania zrównoważonego transportu – zapewnienie spójnej sieci dróg rowerowych pozwoli w długofalowej perspektywie zmniejszyć ruch samochodowy, przez co zbliżymy się do zmniejszenia ilości smogu samochodowego bądź też będziemy swobodniej mogli likwidować istniejące miejsca postojowe i zazieleniać ulice – niemniej każdorazowo budowa nowej</p>



		<p>trasy rowerowej musi uwzględniać i szanować zieleni istniejącą. Polityka taka jest możliwa w odniesieniu do terenów projektowanych zarówno w zakresie ciągów komunikacyjnych, jak i w obszarze urządzania zieleni. W innych przypadkach możliwe jest wariantowanie projektów celem wyboru kompromisowych rozwiązań w zakresie samej trasy, ale i rozwiązań technicznych i przestrzennych ograniczających lub minimalizujących wpływ prac budowlanych na zasoby przyrodnicze. W przypadku braku możliwości ich ochrony przewidzieć należy stosowne działania kompensujące utracone wartości przyrodnicze. Ponadto w toku postępowań przed organem architektoniczno-budowlanym wydanie stosownej decyzji poprzedzone jest analizą wpływu obiektów budowlanych na środowisko. Realizowanie zamierzeń budowlanych niezgodnie z</p>
--	--	---



		uzyskanymi decyzjami, opiniami czy uzgodnieniami kwalifikować się może do wstrzymania prac przez Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego.
7	Ochrona istniejących terenów zieleni musi obejmować ochronę przed chaotyczną zabudową mieszkaniową na terenach przyrodniczych i blokowaniem korytarzy ekologicznych, w związku z tym Plan zazieleniania powinien zakładać niezwłoczne wyznaczenie obszarów wyłączonych z możliwości realizacji inwestycji budowlanych czy przemysłowych ze względu na znaczną pozytywną rolę dla bioróżnorodności miasta i regionu.	Opinia częściowo uwzględniona Nie ma takiego obszaru w mieście, który mógłby uchodzić za wyłączony z inwestycji budowlanych. Nawet różne formy zieleni wymagają infrastruktury technicznej – parkowe oświetlenie. Obszary chronione ustawowo są najbliższe tej formuły, a i tak np.: w dolinie rzek niezbędne jest budowanie wałów. Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w art. 1 ust. 4 określa zasady sytuowania nowej zabudowy; art. 10 ust. 1 pkt 7 obliuguje do uzasadnionego bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę. Do tego dochodzą uwarunkowania, w tym w szczególności struktura własności. SUIKZP określa obszary z ograniczeniami zabudowy na podstawie prawnych obostrzeń. Zatem określenie w Planie zazielenienia obszarów wyłączonych z zabudowy w jedynym kryterium,



	<p>jakim jest aspekt przyrodniczy, najprawdopodobniej nie będzie sankcjonowane w pełni. Proponuje się wyznaczanie obszarów cennych przyrodniczo, ważnych w kontekście bioróżnorodności, i w następnej kolejności wykorzystywanie tych informacji w dokumentach planistycznych, np.: na poziomie tworzenia MPZP.</p> <p>WSR działa na podstawie przepisów prawa i wynikających z tego uprawnień i kompetencji na zasadzie organu administracji publicznej.</p> <p>Zakres przyznanych uprawnień określa granice i możliwości kompetencji organu. Kompetencje w zakresie ochrony zadrzewień wynikają wprost z przepisów Ustawy o ochronie przyrody, które dają organowi możliwość wydania decyzji niezgodnie z żądaniem strony w sytuacji, gdy interes publiczny (w tym ochrona cennych zadrzewień) stanowi prymat nad interesem strony.</p> <p>Ponadto od lat WSR na wniosek biur projektowych wydaje opinie w zakresie ochrony zieleni. W toku ich uzgadniania istnieją możliwości</p>
--	---



		prawne wpływanie na przebieg inwestycji liniowych celem ochrony zadrzewień oraz propozycji rozwiązań technicznych i przestrzennych, mających za zadanie zminimalizowanie oddziaływania danej inwestycji na obiekty przyrodnicze.
8	Oczywiste jest, że Plan zazieleniania nie może odnosić się tylko do działek gminnych i miejskich jednostek. W kontekście renaturyzacji największe potrzeby ma rzeka Ślęza, zamieniona wręcz w kanał. Ta kwestia powinna pojawić się w planie wraz z listą terenów, które należy zabezpieczyć, by mogły posłużyć renaturyzacji.	Opinia uwzględniona Choć terenami rzek zarządzają Wody Polskie, gmina może zabezpieczyć w MPZP tereny służące renaturyzacji rzeki. Wzdłuż Ślęzy wskazanych jest szereg terenów przeznaczonych na retencję. Sukcesywnie planowane są obniżenia tych terenów.
9	Zgłaszane projekty do WBO czy funduszy osiedlowych powinny być oceniane pod kątem wpływu na przyrodę, retencję i klimat. Jeśli miałyby te warunki pogarszać, to musi być możliwość odmowy ich dopuszczenia do realizacji/ głosowania. Kompensata powinna być wyjątkiem od reguły.	Opinia uwzględniona W zakresie WBO ta opinia jest już uwzględniona. Projekty oceniane są m. in. pod kątem zgodności z prawem oraz z planami, strategiami lub programami przyjętymi przez Gminę. Oznacza to, że muszą być zgodne z ustawą o ochronie przyrody oraz Miejskim Planem Adaptacji do Zmian Klimatu. Na tej podstawie nie



		dopuszczamy do głosowania np. projektów, które zakładają wycinkę drzew.
10	<p>W Planie zazieleniania należy nadać wysoki priorytet tworzeniu zielonych połączeń pieszych i rowerowych alternatywnych wobec ruchu samochodowego. Będą to nie tylko atrakcyjne tereny spacerowe, ale też transportowe, i będą zgodne z Wrocławską Polityką Mobilności.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Plan zazieleniania dotyczy głównie aspektów rozwoju zieleni, natomiast ścieżki rowerowe objęte są polityką mobilności i to w ramach tej polityki będą proponowane ścieżki rowerowe i monitorowany będzie postęp ich realizacji. W Planie zostanie uwzględniona kwestia lokalizowania ścieżek rowerowych w otoczeniu zieleni i łączących tereny zieleni ze sobą. Mieszkańcy i mieszkanki już dostrzegają taką potrzebę, którą wyrazili w czasie konsultacji Planu działań rowerowych do 2030 r.</p>
11	<p>W Planie zazieleniania wyraźne powinno być wyszczególnione, z jakimi gatunkami inwazyjnymi boryka się Wrocław i jakie działania należy przeciwko nim podejmować (np. rdestowce, nawłóć).</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>W Planie zazieleniania informacja o gatunkach inwazyjnych zostanie ograniczona do danych nt. występujących najczęściej gatunkach na terenach zieleni i proponowanych działaniach zaradczych (odniesienie do dokumentów źródłowych np. Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska). Informacje w zakresie likwidacji siedliska gatunków</p>



		inwazyjnych monitorowane są w ramach Programu Ochrony Środowiska.
12	Choć zdajemy sobie sprawę, że Plan zazieleniania nie będzie planem operacyjnym, to w dalszym ciągu utrzymujemy, że w musi być w nim odniesienie do konkretnych źródeł finansowania czy też planowanych narzędzi finansowania, inaczej pozostanie tylko dokumentem.	Opinia uwzględniona Planowane jest wprowadzenie terminów, priorytetów, informacji o kosztach i zabezpieczeniu lub staraniu się o środki.
13	Utworzenie listy priorytetowych projektów dla Wrocławia, na której jednym z pierwszych będzie przywrócenie nawadniania pól irygacyjnych i działania mające na celu stworzenie jak największej mikroretencji na tym obszarze.	Opinia uwzględniona Zostanie utworzona lista działań priorytetowych.
14	Miasto powinno wymusić prawnie na deweloperach, realizujących nowe inwestycje mieszkaniowe oraz drogi dojazdowe do nich, obowiązkowe nasadzenia drzew i innej bujnej roślinności.	Opinia nieuwzględniona W chwili obecnej nie ma narzędzi prawnych, które pozwoliłyby to uregulować. Jednostki miejskie (w przypadku Wrocławia jest to zarządca dróg – ZDIUM), w ramach umowy zawieranej na podstawie art. 16 Ustawy o drogach publicznych nie może wprost wymagać od inwestora realizacji zieleni jako osobnego



		elementu. Zieleń jest w tym przypadku elementem uzupełniającym układ drogowy, ponieważ art. 16 mówi o niezbędnej infrastrukturze drogowej.
15	Położenie nacisku na zazielenienie osiedli, które tej zieleni mają najmniej – osiedla bliżej centrum.	Opinia uwzględniona Zostanie przygotowana analiza osiedli z największymi potrzebami w zakresie zieleni (w oparciu o dostępność do terenów zieleni w odległości 300 m, ilość zieleni w danej jednostce, liczbę osób przypadających na tereny osiedla w danej jednostce, analizę własności i MPZP). W oparciu o taką ocenę zostaną zaproponowana priorytetyzacja realizacji terenów zieleni.
16	Należy zabezpieczyć w MPZP więcej terenów pod zieleni.	Opinia uwzględniona
17	Plan to raczej wytyczne dla urzędników/ urzędniczek niż mieszkańców/ mieszkank. Uważam, że jest pustym dokumentem, którego cel jest niezrozumiały i konsultowanie go nie zachęca do aktywnego działania mieszkańców/ mieszkank na rzecz poprawy	Dziękujemy za opinię Postaramy się przedstawić działania nakierowane na mieszkańców/ mieszkanki.



	sytuacji zieleni miejskiej. Konsultacje powinny być nakierunkowane na konkretne zagadnienia.	
18	Więcej miniskwerów w centrum.	Opinia uwzględniona Modernizacje podwórek i skwerów wykonywane są sukcesywnie przez ZZK, w miarę środków finansowych. Przykładowe rewaloryzacje, finansowane w ramach Funduszu Osiedlowego, to m.in. skwer w obrębie ulic: Rejtana, Stawowej, Kościuszki i Kołłątaja, teren zielony wzdłuż budynków przy ulicach: Kościuszki i Dworcowej. Wrocławskie Mieszkania prowadzą rekultywację terenów zdegradowanych (odtworzenie i uzupełnianie zieleni w centrum miasta oraz zabezpieczenie przed dewastacją). Na przykład w roku 2022 plan Wrocławskich Mieszkań na rekultywację terenów zielonych obejmował 12 lokalizacji, w tym centrum miasta. Planowano m.in. rekultywację terenów zielonych na podwórku przy ul. Gen Romualda Traugutta 80–84, części terenów zieleni przy ul.



		<p>Hubskiej 81, przy ul. Piastowskiej i ul. Walecznych, wybranych fragmentów we wnętrzu podwórzowym przy ul. Gen Romualda Traugutta, ul. Tadeusza Kościuszki i ul. Stanisław Więckowskiego, części terenów zieleni przy ul. Rozbrat 5 i pergoli na podwórku przy ul. Mikołaja Reja 6–8, a także części terenów zieleni przy ul. Prądyńskiego 3–7, na podwórku przy ul. Tatarskiej 16 i na podwórku przy ul. Hubska 41–47, przy ul. Brzeskiej 6 i przy ul. Nowowiejskiej 112.</p>
19	<p>Obowiązek umieszczania zielonych dachów i ścian przez inwestorów stawiających nowe budynki w przestrzeni miejskiej, użytkowe i mieszkalne.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Miasto dąży do stosowania obowiązku wszędzie, tam gdzie jest to zasadne i możliwe.</p>
20	<p>Warto wspierać inicjatywy typu Zielona Obwodnica Wrocławia.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Zgadamy się z wnioskiem; wspieramy tego typu inicjatywy promując je w mediach. W przypadku Zielonej Obwodnicy Wrocławia, w ramach wsparcia inwestycji została stworzona spójna koncepcja dla całych jej fragmentów – np. Promenada Krzycka, której realizacja jest w chwili obecnej kontynuowana niezależnie od</p>



		Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego, w którym inicjatywa Zielonej Obwodnicy Wrocławia pojawia się co roku.
21	Konieczna jest sprawna komunikacja miejska i rowerowa – bez tego ludzie sami nie zrezygnują z samochodów, choćby liczbę parkingów w centrum zmniejszyć jeszcze 10 razy, tylko będą krążyć po ulicach, szukając parkingu i generować w tym czasie dodatkowe spaliny.	Opinia uwzględniona Postulat jest realizowany poprzez wykonywanie zadań i celów zapisanych zarówno we Wrocławskiej Polityce Mobilności, jak i Planie Zrównoważonej Mobilności dla Wrocławia, gdzie poprawa komunikacji zbiorowej oraz zadania związane z rozwojem przestrzeni pieszych i dróg rowerowych uzyskały największe priorytety.
22	Informacje dla spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych, jakiś katalog dobrych praktyk, co mogą robić na swoim terenie.	Opinia uwzględniona
23	Propozycje: zielone torowiska, donice z kwiatami przy ulicach, więcej koszy przy ulicach z napisami, by nie zanieczyszczać zieleni, łąki kwietne.	Opinia częściowo uwzględniona Donice z kwiatami realizowane są w najbardziej reprezentacyjnych miejscach, ze względu na bardzo wysokie koszty realizacji i utrzymania. Łąki kwietne powstają również w wybranych miejscach, jednak często samo ograniczenie koszenia powoduje wzrost roślin



		<p>skumulowanych w tzw. banku nasion gruntowych.</p> <p>Jeśli chodzi o zielone torowiska, na etapie przystąpienia do remontu torowiska analizowane jest to, czy możliwe jest jego zazielenienie. Jeśli taka opcja wchodzi w grę, zarządca infrastruktury torowej – w przypadku Wrocławia to MPK – uwzględnia to w planie remontowym.</p>
24	<p>Większy nacisk na kreowanie ostoi dla fauny miejskiej, w której ingerencja człowieka byłaby ograniczona do minimum, oraz szerzenie wiedzy i szacunku do tej części natury. Uważam, że jest to istotne dla zachowania balansu w całościowo rozumianym środowisku naturalnym.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>W SUIKZP gmin oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapewnia się warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska, w szczególności przez: zapewnienie ochrony walorów krajobrazowych środowiska i warunków klimatycznych. Etap wskazań planistycznych powinien obejmować także wskazanie obszarów i obiektów predysponowanych do prawnej ochrony, a nie tylko terenów realizacji np. funkcji antropogenicznych. Ponadto ochrona bioróżnorodności jest ważnym elementem bieżącego utrzymania terenów zieleni, co</p>



		zostało szczegółowo opisane w Standardach Utrzymania Terenów Zieleni w Miastach.
25	W ewaluacji brak wskaźnika mierzącego ilościowo i jakościowo efekty działań z zakresu edukacji przyrodniczej.	Opinia nieuwzględniona Taki wskaźnik jest bardzo trudny w realizacji, dodatkowo nie przedstawiałby obiektywnych wyników.
26	Chciałbym, aby urzędy zyskały prawo do wydania nakazu "przesadzenia drzewa" w momencie, kiedy inwestor składa wnioski o jego wycinkę z powodu kolizji z planowaną inwestycją.	Opinia nieuwzględniona Organ właściwy do wydania zezwolenia na usunięcie drzew związany jest zakresem żądania zawartego we wniosku. Jeżeli dany inwestor (strona postępowania) nie chce uzależnić uzyskania zezwolenia od wykonania przesadzenia, to organ nie ma możliwości prawnych, by rozpatrywał wniosek niezgodnie z żądaniem strony. Projekt planu nasadzeń zastępczych jest elementem formalnym wniosku, stąd jego brak jasno precyzuje zakres żądania strony. W toku szeregu postępowań procedowane są jednak i takie postępowania, gdzie organ wydaje zezwolenie uwarunkowane przesadzeniem zadrzewień. Z uwagi na niskie opłaty za usuwanie drzew, procedowanie w zakresie



		przesadzenia drzew przestało być opłacalne dla inwestorów w związku z dodatkowymi kosztami operacji przesadzenia oraz potrzeby zapewnienia odpowiedniej pielęgnacji przez okres 3 lat, celem zwolnienia się od naliczonej opłaty gwarancyjnej.
27	Zieleń przyuliczna/ na rondach itp. – jak najbardziej, ale powinna być zadbana. Żywopłot przy ruchliwej ulicy na trasie dzieci do szkoły absolutnie nie może być wyższy od dorosłego człowieka (a tak jest m.in z krzewami przy al. Piastów).	Opinia uwzględniona
28	Brakuje uwzględnienia śródmiejskich podwórek w planach zazieleniania miasta.	Opinia uwzględniona
29	Umożliwić punkty poboru wody umożliwiając podlewanie tego, co posadzimy (chodzi o wody powierzchniowe).	Opinia nieuwzględniona Miasto idzie w kierunku zagospodarowywania wód opadowych na potrzeby ich wykorzystania do zasilania terenów zieleni, zamiast poboru wody z rzek. Pobór wody z rzek wiąże się z uzyskaniem pozwolenia wodno-prawnego i budową infrastruktury, a za jego uzyskanie odpowiedzialny jest pobierający.



30	<p>Miasto poprzez działania straży miejskiej może, a nawet powinno, walczyć z niszczeniem zieleni przez kierowców zmieniających każdy kawałek zieleni w tym mieście w dodatkowy parking.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Podstawą dla funkcjonariusza do stwierdzenia wykroczenia jest naruszenie art. 144 § 1 kw – faktyczne niszczenie roślinności. W przypadku stwierdzenia niszczenia roślinności są podejmowane czynności zgodne z kodeksem postępowania w sprawach o wykroczenia). Jednakże często na miejscu, w którym parkują pojazdy nie ma zieleni. Jest teren ziemisty – nie występuje niszczenie roślinności, bo jej nie ma, a w polskim prawie nie ma przepisów, które by zabraniały postoju pojazdów w miejscach przeznaczonych na zielen. Dlatego też każde zgłoszenie niszczenia zieleni jest na miejscu rozpatrywane indywidualnie, adekwatnie do zastanej sytuacji.</p>
31	<p>Należy skupić się także na przejęciu zarządu nad terenami innymi niż miejskie, aby nie dochodziło do degradacji osiedli przez to, że większość ich terenów jest pod zarządem organizacji, dla których dobrobyt mieszkańców/ mieszkank nie jest istotnym czynnikiem (Wody Polskie, Polska</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Takie działania są prowadzone przez Miasto, w miarę możliwości technicznych, prawnych i finansowych, jednak są to długie i skomplikowane procedury. Zawsze niezbędna jest zgoda poszczególnych jednostek Skarbu Państwa.</p>



	Kolej, Skarb Państwa).	
32	Program powinien kłaść nacisk na działania nie tylko na terenach miejskich, ale także na terenach Wód Polskich oraz Skarbu Państwa. O ile w ramach WBO czy Funduszy Osiedlowych mieszkańcy/ mieszkanki mają jakiś realny wpływ na tereny gminne, tak brak jest możliwości zrobienia czegokolwiek na terenach do gminy nie należących.	Opinia częściowo uwzględniona Takie działania są prowadzone przez Miasto, w miarę możliwości technicznych, prawnych i finansowych, jednak są to długie i skomplikowane procedury. Zawsze niezbędna jest zgoda poszczególnych jednostek Skarbu Państwa.
33	Proponuję utworzyć nowe obszary Natura 2000 i realnie zadbać o już istniejące np. Las Pilczycki. Nowy obszar Natura 2000 – Las Mokrzański.	Opinia nieuwzględniona Tworzenie obszarów Natura 2000 pozostaje w kompetencjach Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.
34	Przy weryfikowaniu dostępności do terenów zielonych powinno się brać pod uwagę drogę, którą mieszkańiec musi pokonać, aby do tych terenów dotrzeć – zarówno jej długość, jak i jakość; co innego spacer drogą osiedlową, a co innego ruchliwą ulicą i przez pełen spalin i hałasu tunel.	Opinia częściowo uwzględniona Prowadzony jest monitoring pieszej dostępności 300 m. do terenów zieleni w ramach Strategii Wrocław 2030 i monitoringu MPA. Dostępność jest liczona z uwzględnieniem rzeczywistej drogi do pokonania.
35	W kwestii "9.6.2. Ograniczanie emisji spalin i hałasu – ograniczenie wykorzystania	Opinia uwzględniona W zakresie ograniczania emisji spalin



	<p>sprzętu spalinowego i ciężkiego w utrzymaniu zieleni oraz promowanie rozwiązań ograniczających zanieczyszczenie hałasem" można po prostu wprowadzić zakaz stosowania takich narzędzi, szczególnie przez podmioty w stylu zarządcy wspólnot czy Wody Polskie, gdzie nie raz widziano na Kleczkowie przy Kanale Miejskim pracowników, którzy liście razem ze śmieciami zdmuchiwali do Kanału Miejskiego.</p>	<p>i hałasu: na terenie Wrocławia przepisy dotyczące używania spalinowego sprzętu ogrodniczego reguluje Uchwała nr XXI/505/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 lipca 2020 r. w sprawie przyjęcia programu ochrony powietrza dla stref w województwie dolnośląskim, w których w 2018 r. zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu wraz z planem działań krótkoterminowych. Rozdział 4. Plan Działań Krótkoterminowych opisany w wyżej wymienionej uchwale wskazuje na konieczność podjęcia działań ochronnych w przypadku wprowadzenia poszczególnych stopni zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza. W sytuacji wystąpienia drugiego oraz trzeciego stopnia ostrzeżenia program ten zaleca ograniczenie lub zakaz m.in. używania spalinowego sprzętu ogrodniczego.</p>
36	<p>Dział „9.9. Działanie 9: Współpraca z Gospodarką" powinien zakładać wyjście z inicjatywą od strony miasta do dużych podmiotów gospodarczych, które obecnie</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Cel jak najbardziej zasadny, kwestia organizacji prawnej i mechanizmu takiej współpracy – np. zachęty / ulgi</p>



	<p>zarządzają dużymi zabetonowanymi przestrzeniami nieprzyjaznymi środowisku - np. próba dojścia do porozumienia z zarządcą terenów przy supermarkecie Leclerc, gdzie obecnie jest olbrzymi wybetonowany parking i stalowa elewacja – można by tam wprowadzić zieleń zarówno na parkingu, jak i obsadzić szpecącą krajobraz i potęgującą uliczny hałas elewacje zimozielonym bluszczem.</p>	<p>jeśli zarządca odbetonuje część przestrzeni.</p>
37	<p>Przy rozpatrywaniu długości tras zielonych powinno być brane pod uwagę także to, na ile są one spójne i czy rzeczywiście gdzieś prowadzą. Co z tego, że na Kleczkowie przy kanale miejskim mamy paręset metrów zielonej trasy rowerowej, jak nie prowadzi ona donikąd i kończy się na nasypie kolejowym nieopodal nieużytków na terenach Skarbu Państwa. Wystarczyłby przejazd pod mostem kolejowym (po drugiej stronie nasypu jest ciąg dalszy tej drogi, brakuje dosłownie tych paru metrów) oraz</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Dążymy do połączenia sieci rowerowych w jednolity system; biorąc pod uwagę obecny wskaźnik – przy założeniu przyrostu tras zielonych (których całkowita docelowa długość jest zdefiniowana), coroczny przyrost będzie zbliżał nas do spójności tras i uzupełniania luk. Odnosząc się do wspomnianego kanału miejskiego i połączenia bulwarów pod mostem kolejowym – jest to w planach i zostanie zrealizowane w czasie rewitalizacji mostu kolejowego i linii kolejowej 143.</p>



	<p>odkupienie terenów Skarbu Państwa i zrobienie na nich parku, tak jak to miało miejsce na Kępie Mieszczańskiej, i droga prowadząca donikąd stałaby się drogą o znaczeniu strategicznym.</p>	
38	<p>Przede wszystkim we Wrocławiu potrzebny jest nowy park dla m.in. mieszkańców/ mieszkank Jagodna. We Wrocławiu jest coraz więcej mieszkańców/ mieszkank, a parków nie przybywa. Tereny zielone powinny rosnać równolegle z ilością mieszkańców/ mieszkank na danym terenie, żeby każdy miał do nich równy dostęp.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Nie zawsze jest możliwe, by tereny zielone rosły równolegle z ilością terenów mieszkaniowych, Miasto jednak ma to na uwadze i w miarę możliwości zapewnia dostęp do terenów zieleni. Na Jagodnie Miasto wyraża wolę pozyskania terenów pod park, jednak jednostki Skarbu Państwa.</p>
39	<p>Do współpracy warto zaprosić artystów–plastyków. W konsultacjach z przyrodoznawcami potrafią stworzyć niebanalne i interesujące kompozycje przestrzenne z wykorzystaniem formy i koloru nasadzeń.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Projekty umieszczania rzeźb w przestrzeni miejskiej – w tym na terenach zielonych – zawsze znajdują poparcie. Są rozwiązaniami rekomendowanymi i zawsze służymy pomocą i konsultacjami na etapie projektowania. Sytuowanie rzeźb czy elementów małej architektury na dany teren powinno stanowić standard projektowania i w tych standardach powinno się znaleźć.</p>



		<p>Warto też zainicjować w przyszłości realizację systemowe, jak tworzenie parku rzeźb – poprzez podjęcie decyzji, na którym terenie zielonym byłaby szansa na realizację szeregu obiektów, tworzących szlak rzeźb/ zbiór dzieł sztuki (jak np. w parku w Orońsku, na Bródnie czy w Pabianicach). Działania takie nie tylko urozmaicają i wzbogacają przestrzeń, ale również mogą być doskonałym elementem edukacyjnym i kulturotwórczym osadzonym w przestrzeni zieleni. Każde takie rozwiązanie znajdzie wsparcie merytoryczne i rekomendacje plastyka.</p> <p>Planowanie zieleni zazwyczaj odbywa się na dwa sposoby. Z udziałem wykształconych w tym kierunku pracowników ZZM lub przez zespół projektantów/ projektantek architektów i architektów krajobrazu dla przedsięwzięć inwestycyjnych. ZZM jest otwarty na wszelkie propozycje współpracy w tym zakresie.</p>
40	Bardzo ważne jest pozostawienie terenów zielonych na terenach	Opinia częściowo uwzględniona Warto przeznaczać jak najwięcej



	należących do miasta. Takim terenem jest działka po V LO na Gajowicach (ul. Grochowa i ul. Jemiołowa).	terenów pod zieleń bez względu na to, w czyjej własności są, ponieważ jest to współdziałanie w mieście. Miasto zobligowane jest do realizacji wielu zadań publicznych, w tym między innymi zadań z zakresu kształtowania terenów zieleni. Wspomniana działka jest działką budowlaną zabudowaną, więc jej przekształcenie na teren zieleń byłoby utrudnione.
41	Projekt jest mało szczegółowy, brak w nim konkretów. Ogólne zasady – są nazbyt ogólne, brak w nich propozycji na radykalne rozwiązania, zakaz wycinki drzew, przekształcenia trawników w skwery z polnymi kwiatami.	Opinia częściowo uwzględniona Opinii poddano ogólny zarys, a konkretne rozwiązania planowane są w oparciu o konsultacje z mieszkańcami/ mieszkankami. Nie ma możliwości całkowicie zakazać wycinki drzew, głównie ze względu na fakt, że większość drzew wycinanych jest w sytuacjach, kiedy są one suche lub chore i mogą stanowić zagrożenie bezpieczeństwa.
42	Włączenie do procesu szkoleń i wprowadzania standardów spółdzielni mieszkaniowych. Jeśli tworzy się standardy, to również powinny być doprecyzowane konsekwencje ich łamania. Notorycznie obserwuję łamanie	Opinia częściowo uwzględniona Standardy utrzymania terenów zieleni w miastach , jak i inne katalogi dobrych praktyk, są ogólnodostępne i korzystać z nich mogą również spółdzielnie mieszkaniowe. Brak jest technicznej możliwości i



	<p>standardów przy budowach. Niestety, nie ma prostego sposobu na zgłaszanie uchybień w tym obszarze. Dlatego uważam, że powinien powstać zespół fachowców z przyrodnikiem miejskim na czele, do którego mieszkańcy/ mieszkanki mogliby/ mogłyby się zgłaszać z interwencjami i który opiniowałby – w terenie, nie na papierze -- zasadność nowych inwestycji.</p>	<p>prawnej podstawy powoływania zespołu do ścigania podmiotów zewnętrznych za niezrealizowanie tych Standardów, dopóki nie nastąpiło zniszczenie siedliska. To zlecający powinien określić pakiet kar umownych za źle wykonane prace przez wykonawcę i jest on odpowiedzialny za ich egzekwowanie. Interwencje w zakresie zniszczenia drzew i krzewów na terenach prywatnych należy kierować do WSR, a sytuacje, w których nastąpiło zniszczenie siedliska, należy kierować do RDOŚ Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.</p>
43	<p>Za środowisko przyrodnicze w mieście powinni odpowiadać zaangażowani i świetnie wyedukowani przyrodnicy, a nie nastawieni na karierę i nadmiernie dbający o swój wizerunek urzędnicy. Całe lata będą upływać na tworzeniu kolejnych procedur i standardów, podczas gdy trzeba działać natychmiast. Dotyczy to również konsultacji społecznych, na które powołujecie się Państwo przy okazji choćby Karty Zieleni. Doświadczenie pokazuje, że</p>	<p>Opinia nieuwzględniona</p> <p>Brak konkretnych propozycji.</p>



	<p>mieszkańcy często wolą mnożyć niepotrzebną infrastrukturę i usuwać zieleń spontaniczną, zatem nie jest to dobra droga do ochrony środowiska i bioróżnorodności. Dogadzanie ludzkim oczekiwaniom i zachciankom nie jest metodą na poprawę klimatu. Tu potrzeba rzetelnej wiedzy fachowców i często niepopularnych decyzji.</p>	
44	<p>Ekrany dźwiękowe w okolicach parków i lasów. Dźwięk AOW jest niszczycielski dla ludzi i zwierząt! Park 1000-lecia z hałasem obwodnicy nie ma sensu, gdyż nie można odpoczywać w hałasie – to absurd! Las Kuźnicki, cudowne dzikie miejsce, tonie w hałasie obwodnicy.</p>	<p>Opinia nieuwzględniona</p> <p>Za zagospodarowanie pasa drogowego oraz spełnienie standardów hałasowych odpowiada w przypadku AOW GDDIK.</p>
45	<p>Prosty i łatwy dostęp do informacji dotyczących inwentaryzacji i raportów środowiskowych, do informacji o stanie drzew, ich ewentualnej wycince. Możliwość wspólnej konsultacji i szukania wspólnych rozwiązań przed planowaną inwestycją.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Decyzje o wycinkach wydawane przez WSR dostępne są na stronach Systemu Informacji Przestrzennej. Informacje o planach wycinek prowadzonych przez zarządców terenów gminnych kierowane są do zaopiniowania do Rad Osiedli.</p>



46	Bezpłatne szkolenia z zakresu zarządzania zielenią i tematyką z nią związaną dla każdego mieszkańca/ każdej mieszkanki Wrocławia.	Opinia uwzględniona Miasto udostępnia materiały edukacyjne i prowadzi wiele działań o takim charakterze. Gmina stale promuje pozytywne praktyki w ramach strony www.wroclaw.pl i Facebook Zielony Wrocław"
47	Utworzenie stref przyrodniczo-edukacyjnych na wrocławskich osiedlach.	Opinia uwzględniona ZZM realizuje swoje inwestycje w sposób najbardziej przyrodniczy, pozostawiając miejsca naturalnej sukcesji. Na cennych przyrodniczo obiektach sytuowane są tablice i inne elementy edukacyjne.
48	Strategia na rzecz Bioróżnorodności do 2030 roku zakłada ustanowienie obszarów chronionych min. 30% powierzchni lądowej i morskiej Europy. Odtworzenie zdegradowanych ekosystemów. Tymczasem Wrocław gwałtownie broni się przed zapisaniem w Programie Ochrony Środowiska 30% zieleni naturalnej w PARKACH. Ot, różnica między teorią a praktyką.	Opinia nieuwzględniona W dokumencie Programu Ochrony Środowiska zostały przyjęte założenia dotyczące wprowadzania nowych terenów chronionych i wskaźniki realizacji.
49	Nowo zakładane tereny muszą	Opinia uwzględniona



	<p>pozwalać na tworzenie się stabilnych bioróżnorodnych ekosystemów. Stosowanie agrowłókniny jest kontraproduktywne, ponieważ zwiększa spływ powierzchniowy. W praktyce owijamy miasto w plastik i pogarszamy warunki siedliskowe dla roślin. Należy wystrzegać się przewymiarowanych alejek i asfaltu na bioróżnorodnych terenach, który nie tylko odziera je z naturalnego uroku, ale też przyczynia się do zwiększenia śmiertelności bezkręgowców, gadów i płazów. W mojej ocenie Wrocław jeszcze nie przyjął do wiadomości, że siłownia na żwirze i asfaltowa ścieżka rowerowa nie są elementami zazieleniania miasta.</p>	<p>W Standardach Utrzymania Zieleni (standard Sadzenia) informuje się o mulczowaniu terenu z wykorzystaniem przekompostowanej kory lub zrębków. Analogicznie w razie realizacji Standardów projektowania zieleni temat ten powinien być poruszony. Na terenach zieleni nie stosuje się nawierzchni nieprzepuszczalnych.</p>
50	<p>Odbrukowanie korzeni drzew – stworzenie właściwych proporcji dla systemu korzeni drzew i nie zabrukowywanie ich nawierzchnią twardą, więcej budynków zielonych.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Zasadne jest stosowanie rozwiązań minimalizujących negatywne oddziaływanie na drzewa i wykorzystywanie rozwiązań kompromisowych (napowietrzenia, rampy, systemy kompresyjne,</p>



		<p>nawodnienia). Jeżeli drzewa już istniejące (w sile wieku) dostosowały się do trudnych warunków wzrostu, to ingerencja w obrębie systemu korzeniowego wydaje się być bezcelowa. Jeżeli drzewa otoczone nawierzchnią nieprzepuszczalną tracą żywotność z tego względu, to w miarę zachowania możliwości komunikacyjnych, należy poprawiać warunki gruntowe.</p>
51	<p>Należy skończyć z betonowaniem miasta, budując niepotrzebne zatoki autobusowe na jezdniach dwupasmowych – każda zatoka nie dość, że spowalnia ruch autobusów, utrudnia wyjazd (kierowcy nagminnie nie ustępują pierwszeństwa), to oznacza jakiegoś 150-200 m², które pokryte jest brukiem lub betonem. Należy je zlikwidować, a teren zazielenić (drzewa, krzewy).</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Przy wielu inwestycjach drogowych nie projektuje się zatok, czasem jednak są one konieczne, np. gdy jest to przystanek końcowy/ początkowy i przewidziany jest postój pojazdu.</p>
52	<p>Więcej zieleni odgradzającej ścieżki rowerowe od ulic. Podczas wysiłku fizycznego zwiększa się pobór tlenu i byłoby fajnie, gdyby to nie był dwutlenek węgla i inne szkodliwe substancje zawarte w spalinach samochodowych.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Dążymy do jak największej ilości zieleni oddzielającej, jedyną bariera może być brak miejsca – niewystarczająca szerokość pasa drogowego.</p>



53	<p>Huragan zrobił porządek i zniszczenia tego, czego nie zrobił dendrolog miejski, bo nie wywiązuje się ze swoich obowiązków dbania o drzewostan. Drzewa zagrażają budynkom. Wycinać topole w miastach – to jest drzewny chwast. Przeprowadzać korygowanie koron drzew – nie pozwalać na wysokie porosty. Wysokie topole wzdłuż dróg – obecnie mnóstwo połamanych. Dlaczego nie koryguje się konarów, to musi być obowiązek właściciela terenu w mieście. Przy budynkach, ulicach tylko niskie drzewka i krzewy. Drzewa tylko w parkach, lasach.</p>	<p>Opinia nieuwzględniona</p> <p>Utrzymanie drzew we właściwym stanie sanitarnym nie gwarantuje, że oprą się ekstremalnym czynnikom atmosferycznym, których siła powala w mieście zdrowe, dorodne drzewa. Z uwagi na efekt wyspy ciepła w mieście preferowane są gatunki drzew o szerokiej skali ekologicznej, które mają bardzo dużą tolerancję na negatywne czynniki biotyczne i abiotyczne.</p> <p>Drzewa z rodzaju topoli odznaczają się takimi cechami i są zadrzewieniem mimo wszystko cennym w tkance miejskiej. Do sprawy problemu topól należy podchodzić indywidualnie, jednak powinna być ona uwzględniana w nasadzeniach miejskich.</p> <p>Indywidualnego podejścia wymagają również problemy związane z nasadzeniami drzew w obrębie obiektów budowlanych. Przepisy prawa nie normują tych odległości, choć zauważyć można w wielu sytuacjach ich negatywny wpływ i ograniczanie swobodnego korzystania z nieruchomości wraz z negatywnym wpływem na izolację</p>
----	--	---



		ścian fundamentowych. Zadrzewienia powinny występować we wszystkich obszarach miasta z uwzględnieniem otoczenia i potencjalnych konfliktów.
54	Zazielenianie ulic w centrum miasta. Proponuję najpierw główne arterie, a następnie drogi tzw. zbiorcze.	Opinia uwzględniona
55	Chciałabym, żeby takie plany i programy były mniej skomplikowane, bo to odstrasza. Po prostu.	Opinia uwzględniona
56	Brak w Planie umożliwienia działkowcom występowania w ramach na przykład programu "Złap deszcz" o dofinansowanie – zbiorników na wodę, budowy kompostowników etc.	Opinia nieuwzględniona Retencjonowanie wody jest szczególnie istotne na obszarach zurbanizowanych, bo zapobiega to szybkiemu odprowadzaniu jej do kanalizacji, a przez to – deficytom wody i przesuszeniu gruntu. Na obszarach zieleni, jakimi są ogrody działkowe, są większe możliwości infiltrowania wód opadowych w grunt, nie ma dużych powierzchni uszczelnionych, a woda samoistnie się infiltruje, więc nie ma potrzeby wprowadzania tam takiego programu.
57	Prosiłbym o zaprzestanie takich absurdów jak sianie trawy na	Opinia nieuwzględniona



	<p>torowisku. Zamiast zwykłego torowiska powinno być betonowe lub asfaltowe, tak żeby mogły po nich jeździć również autobusy, karetki, straż pożarna. To jest marnotrawstwo powierzchni i doprowadzenie do większych korków. Nie można zabierać jezdni bez końca, bo miasto już jest zakorkowane niesamowicie.</p>	<p>Potrzeba udostępniania torowiska dla autobusów jest każdorazowo analizowana na etapie przebudowy torowiska; jeśli występuje potrzeba utworzenia pasa autobusowo-tramwajowego, to jest to wprowadzane, jeśli takiej potrzeby lub możliwości nie ma, wtedy zazielenia się torowiska. Miasto jest zobligowane dbać o zrównoważoną mobilność, czyli potrzeby wszystkich użytkowników i użytkowniczek dróg.</p>
58	<p>Nastawienie na umożliwienie i umilenie uprawiania sportów. Łączenie obszarów zielonych z siłowniami miejskimi i ścieżkami biegowymi.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Konsekwentnie realizujemy zaplanowaną w Studium sieć tzw. greenwayów, czyli tras prowadzących przez tereny zielone. Przykładem może być Promenada Krzycka.</p>
59	<p>Więcej miejsc dla psów, wydzielenie psich toalet, bo to jest zmora w mieście, więcej funduszy na remonty podwórek, placów, monitoring, odpowiednie wyciągane konsekwencje wobec wandalizmu.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>ZZM nie jest nastawione na przesycenie Miasta tego typu obiektami, bo zabierają miejsce innym użytkownikom/ użytkowniczkom. Planowanych jest wiele inwestycji z zakresu rewitalizacji podwórek.</p>
60	<p>Możliwość dofinansowania</p>	<p>Opinia uwzględniona</p>



	<p>niektórych działań przez firmy lub inne jednostki niż samorządu. Tzn. w mojej firmie jest budżet na ekodziałania i chciałbym go wykorzystać na naszej dzielnicy, ale... nie mogę. Bo ta droga legislacyjna jest nie do ogarnięcia.</p>	<p>Miasto stworzyło w tym celu program Zielony Mecenat.</p>
61	<p>Należy otworzyć rezerwat parków, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych, zgodnie z tym, co grupa Wrocławska Przyroda zgłaszała do Programu Ochrony Środowiska.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Cele związane ze zwiększaniem udziału obszarowych form ochrony przyrody określone zostały w Programie Ochrony Środowiska dla miasta Wrocławia na lata 2021–2025 z perspektywą do roku 2030 (ZP.II Rozwój terenów zieleni miejskiej zintegrowany z ochroną walorów przyrodniczych). Wartość bazowa 723,7/120, a wartość docelowa to 750/125. Zadanie obejmuje utrzymanie i ustanawianie form ochrony przyrody .</p>
62	<p>Ustanowienie nowych pomników przyrody.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Zgodnie z Programem ochrony środowiska w WSR procedowane są formy ochrony przyrody na wniosek osób zainteresowanych.</p>
63	<p>Przestrzeganie standardów ochrony drzew przez wszystkie</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Miasto podejmuje szereg kroków</p>



	jednostki Urzędu Miejskiego.	służących zobowiązaniu wszystkich podległych jednostek do stosowania Standardu Ochrony Drzew, począwszy od działań edukacyjnych pokontrolne.
64	Ustanowienie wskaźnika min. jedna trzecia zieleni naturalnej w każdym parku.	Opinia nieuwzględniona Utrzymanie i pielęgnacja terenów zieleni, w tym przede wszystkim parków, wynika co do zasady z jego charakteru i funkcji. Parki miejskie ze względu na swoją lokalizację odgrywają ważną rolę rekreacyjno-wypoczynkową. Możliwość utrzymania części terenu w stanie dzikim jest ściśle skorelowana z samym charakterem parku. Udział procentowy powierzchni „dzikich” będzie wynikał z możliwości samego założenia parkowego oraz jego funkcji – stąd nie można przyjąć sztywnego założenia odgórnie. Należy na podstawie posiadanych terenów wskazać te parki, które mogą być objęte procesem naturalizacji.
65	Wprowadzenie celu – dziesięć procent zalesienia.	Opinia nieuwzględniona Działania związane z programem zwiększania lesistości miasta Wrocławia wynikają wprost z



		<p>kompetencji komórki merytorycznej zajmującej się planowaniem przestrzennym. Właściwe przeznaczenie terenów na poszczególne cele oraz przy określaniu zadań związanych z ich zagospodarowaniem pozwoli na oszacowanie możliwości zwiększenia udziału upraw leśnych na terenie miasta. Wydział Środowiska i Rolnictwa pełni w tym zakresie funkcję organu (Starosty), co wynika wprost z uprawnień, o jakich mowa w Ustawie o lasach. Określony procent założeń wynika więc z opracowań merytorycznych.</p>
66	Zmiana MPZP w dolinach rzecznych: całkowity zakaz zabudowy i utwardzania ich.	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Zakaz zabudowy jest realizowany na obszarze dolin rzecznych w szczególności w zakresie zagrożenia powodziowego oraz stref ochronnych od wałów. Obligatoryjne zastosowanie zakazu nie jest możliwe ze względu na różnego typu dopuszczalne przedsięwzięcia funkcjonujące w dolinach.</p>
67	Więcej wodnych placów zabaw.	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Takie projekty będą realizowane w miarę faktycznych lokalnych potrzeb,</p>



		<p>a to ze względu na fakt, że takie place zabaw przyczyniają się również do dużego zużycia wody i energii w mieście.</p>
68	<p>Zaznaczenie drzew owocowych na mapie./ Na zielonej mapie Wrocławia należy zaznaczyć owocowe drzewa, z których owoce można zrywać.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Mapa drzew z podziałem na gatunki zostanie opracowana w ramach dofinansowanego projektu Life o nazwie LifecoolCity. Nie będzie jednak mówiła o przydatności owoców drzew do spożycia. Aktualnie nie dysponujemy takimi danymi o lokalizacji drzew owocowych ani możliwości pozyskiwania z nich owoców. Być może mapa taka w pierwszej fazie powinna obejmować wybrane ogrody działkowe, gdzie mogłyby na określonych zasadach być udostępniane owoce do zerwania. Jeśli Miastu udałoby się pozyskać środki na wykonanie mapy koron drzew, wtedy możliwa byłaby identyfikacja drzew owocowych. Miasto nie może jednak jednoznacznie wskazywać na przydatność tych owoców do spożycia.</p>
69	<p>Nasadzenia paproci.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p>



70	<p>Budzi wątpliwości to, że formalne prace nad Planem zazieleniania rozpoczęto, zanim Komisja Europejska opublikowała wytyczne wynikające z przedmiotowej strategii. Brak jest nawet deklaracji, że PZ będzie zgodny z tymi wytycznymi.</p> <p>Proponuję wprowadzenie zmiany nazwy dokumentu, na: Polityka zieleni miejskiej, Wrocławska polityka zieleni i środowiska, Polityka zieleni i wody Wrocławia lub Polityka bioróżnorodności Wrocławia.</p>	<p>Opinia nieuwzględniona</p> <p>W założeniach dla planów zazieleniania założono, że miasta, które będą prekursorami w tym zakresie będą miały wpływ na formułowanie zasad dla tych dokumentów. Wrocław jako tak duże miasto jest zmuszone takie działania przygotowywać z wyprzedzeniem. Według założonego przez Komisję Europejską planu, wytyczne miały pojawić się w połowie 2021 r. – brak ich do tej pory. Ponadto założeniem było nakreślenie kierunków i skonsultowanie wizji dokumentu, by od pierwszych etapów był on tworzony wspólnie.</p>
71	<p>Uwzględnienie w dokumencie kształtowania środowiska wodnego, w tym celowego różnicowania poziomów terenu dla uzyskania całorocznych i sezonowych zbiorników dla mieszkańców/ mieszkańek (rekreacja), miasta (mała retencja) i świata zwierząt (oddalone od skupisk ludzkich).</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Do uwzględnienia w Standardach projektowania terenów zieleni jako istotną uwagę, że rozwiązania kształtowania terenu mogą występować w miejscach gdzie nie występują drzewa.</p>
72	<p>Strona 10: "Zasadniczym celem jest zwiększenie i nasycenie ilości</p>	<p>Opinia uwzględniona</p>



	<p>zieleni". Zmiana na: Zasadniczym celem jest zwiększenie bioróżnorodności pod względem jakościowym, ilościowym i obszarowym, kształtując w sposób przemyślany środowisko przyrodnicze jako trwałe i istotny komponent współtworzący krajobraz miasta, z wymiernymi korzyściami dla zdrowia mieszkańców/ mieszkank.</p>	
73	<p>Cele na stronie 12 – pkt 1, zmiana na: Zwiększenie bioróżnorodności, w tym ilości zieleni niskiej, średniej i wysokiej, po pkt 3, dodanie punktu: Wyznaczenie nowych terenów przyrodniczych do ochrony prawnej, w pkt-ie. 4 dokonanie zmiany treści, ponieważ jest niezrozumiałą (nie wiadomo, o jakim podejściu mowa), przed pkt. 5 – dodanie punktu: Zobowiązanie jednostek organizacyjnych gminy i spółek kapitałowych z udziałem właścicielskim gminy do stosowania planu.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Uwaga zostanie rozpatrzona w całości na etapie ostatecznej wersji Planu Zazieleniania. Do tej pory brak ostatecznych wytycznych do ich zrealizowania. Szkic pojawił się dopiero 24.10.2022. Po przystąpieniu do spisania planu zazieleniania będzie można ostatecznie odnieść się do uwagi. Zostanie ona uwzględniona na przyszłym etapie. Szczególnie w kontekście formy przyjęcia planu i zobowiązania do jego stosowania</p>
74	<p>Cele na stronie 12 – dodanie punktu: Wprowadzenie lub przywrócenie zieleni na</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Miasto w dokumentach</p>



	<p>zabudowanych i niezabudowanych terenach zurbanizowanych, w tym doprowadzając do rozbiórki nieprzepuszczalnej nawierzchni lub obiektów budowlanych w porozumieniu z właścicielami nieruchomości lub stosując instytucję wywłaszczenia.</p>	<p>planistycznych wprowadza kategorie przeznaczenia terenu zieleni zarówno w obszarach zabudowanych, jak i niezabudowanych, stosownie do uwarunkowań. SUiKZP czy MPZP nie stanowią dokumentów nakazujących rozbiórki. Procedura wywłaszczenia, jej cele są precyzyjnie określone w Ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Ponadto w ramach działań czy rewitalizacji podwórek wprowadzana jest zieleń kosztem terenów utwardzonych. Działania w tym kierunku będą kontynuowane w ramach realizacji planu adaptacji do zmian klimatu (przystosowanie przestrzeni publicznych do zmian klimatu).</p>
75	<p>Cele na stronie 12 – dodanie punktu: Podwyższenie jakości innych aktów prawnych, w tym aktów planowania przestrzennego oraz decyzji o warunkach zabudowy.</p>	<p>Opinia nieuwzględniona</p> <p>Nie dotyczy. PZ nie będzie miał wpływu na jakość aktów prawnych. Może wskazać działania Miasta temu służące, jednak nie pewności, że coś zostanie zmienione.</p>
76	<p>Cele na stronie 12 – dodanie punktu: Umożliwienie Zarządowi Zieleni Miejskiej przyjmowania do odpłatnego zarządzania terenów</p>	<p>Opinia nieuwzględniona</p> <p>ZZM jest jednostką budżetową gminy, której statutowym celem jest utrzymywanie w należyłym stanie</p>



	zieleni stanowiących własność innych podmiotów niż gmina, w tym spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych, przy czym tereny te co do zasady powinny być ogólnodostępne.	terenów zieleni miejskiej.
77	Ustrukturyzowanie grup działań (str 16-40 szkicu), w tym częściowe wykorzystanie struktury dokumentu SUIKZP: wstęp, diagnoza, otoczenie prawne, cel lub cele, identyfikacja ryzyk (istniejących i potencjalnych) i sposób postępowania z nimi, polityka ogólnomiejska, polityka obszarowa, zadania, jednostka wiodąca i współpracujące, monitorowanie bieżące lub okresowe, pisemna sprawozdawczość np. w cyklu corocznym, tryb zgłaszania wniosków o interpretację lub wprowadzenie zmian w PZ.	Opinia częściowo uwzględniona Struktura zostanie ustalona po zebraniu wszelkich uwag. Propozycja spójności ze SUIKZP jest zasadna, jednak to dokument operacyjny i będzie się nieco różniła.
78	Zadanie "Zasady ochrony i planowania zieleni w MPZP" (str. 20): określanie, jakie drzewa należy obejmować ochroną w planach miejscowych, określanie zakresu ochrony dla drzew, które plan miejscowy ma chronić, jak i	Opinia nieuwzględniona Propozycja zapisów zbyt szczegółowa lub niedopuszczalna do zastosowania w zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Komórki i jednostki merytoryczne Departamentu Zrównoważonego



<p>uwzględnianie przypadku obumarcia drzewa lub konieczności wycinki na podstawie przepisów prawa powszechnego, typowanie drzew do przesadzenia wraz z wskazywaniem obszaru z nowym adresem dla tych drzew;</p> <p>wyznaczanie ścisłej lokalizacji sadzenia drzew przyulicznych oraz w miejscach wytypowanych do z góry zaplanowanego kształtowania krajobrazu, nałożenie obowiązku pokrywania ślepych ścian budynków ogrodami wertykalnymi lub pnąciami, tak samo wolnostojących osłon śmietnikowych i urządzeń technicznych, w tym stacji transformatorowych, odstąpienie od utrwalonej szkodliwej praktyki dopuszczania w planach miejscowych infrastruktury podziemnej gdzie popadnie, bez żadnych ograniczeń;</p> <p>komponowanie oczekiwanego efektu krajobrazowego z udziałem zieleni średniej.</p>	<p>Rozwoju: Wydział Klimatu i Energii, Wydział Środowiska i Rolnictwa, Zarząd Zieleni Miejskiej opiniują MPZP na każdym etapie i wtedy wskazywane są indywidualnie zasady dotyczące ochrony i planowania zieleni, zielonych ścian, dokładnych lub przybliżonych lokalizacji drzew.</p> <p>Drogi budowane są głównie przez jednostki i spółki miejskie i planowane są z uwzględnieniem Standardów:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Zarządzenie nr 9448/10 Prezydenta Wrocławia z dnia 20 maja 2010 r. Z Katalogiem przekrojów ulic wraz ze strefowaniem podziemnej infrastruktury technicznej, dla ulic wyznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego [pdf 12MB]2. Zarządzenie nr 2785/20 Prezydenta Wrocławia w sprawie Standardów planowania i projektowania ulic z uwzględnieniem zielono-niebieskiej infrastruktury.3. Standardy planowania i zagospodarowania ulic z uwzględnieniem zielono-niebieskiej infrastruktury.
--	---



79	<p>Zadanie: "Standardy projektowania i realizacji zieleni na terenach publicznych o różnych funkcjach" (str. 20). Wpisanie (jako standard) gatunków drzew i wielkości sadzonych drzew i kompozycji zieleni średniej, z rozróżnieniem na funkcje terenów publicznych oraz ich rangę, np. według Rys. nr 11 Studium zatytułowanego Polityka przestrzeni publicznych.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Zapisy w przedmiotowych Standardach będą bardziej szczegółowe niż w SUIKZP.</p>
80	<p>Zadania: "Zabezpieczenie terenów zieleni w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Wrocławia" (str. 22) oraz "Zabezpieczenie terenów w MPZP" (str. 23): Na etapie formułowania Uwarunkowań wykonanie analizy presji inwestycyjnej zagrażającej lokalizowaniem zabudowy lub innych form zainwestowania w obszarach pozbawionych zieleni lub niewystarczającej ilości, co wymaga – na etapie formułowania Kierunków – zabezpieczenia terenu. Na etapie Kierunków wyznaczenie obszarów wymagających pilnej interwencji</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Aktualnie analiza dotyczy działek gminy i ewentualnie Skarbu Państwa w kontekście ROD. Zatem powyższa analiza nie wpłynie na ryzyko zabudowy, jeżeli taka wola nie będzie wychodziła ze strony gminy. Działki, zanim staną się ofertą sprzedaży, są opiniowane przez merytoryczne komórki i jednostki miejskie.</p>



	planistycznej (nowy lub zmiana planu miejscowego) celem zabezpieczenia na potrzeby zieleni urządzonej lub naturalnej.	
81	Podporządkowanie polityki gospodarowania nieruchomościami komunalnymi polityce przestrzennej miasta.	Opinia częściowo uwzględniona Miasto dąży do współgrania kierunków rozwoju i polityk miejskich w imię zrównoważonego rozwoju.
82	Zapewnienie rezerwy terenowej uwzględniającej sadzenie drzew w formie alei w granicach ulic klasy lokalnej, zbiorczej i głównej.	Opinia częściowo uwzględniona W procesie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dla nowych korytarzy ulic wyznacza się je zgodnie z szerokościami przyjętymi w Katalogu przekrojów ulic, które uwzględniają strefowanie sieciowe oraz tereny zieleni (również szpalery), by nie wchodziły ze sobą w kolizje. W przypadku terenów drogowych istniejących, gdzie nastąpiły procesy inwestycyjne (położono sieci), realizacja postulatu jest trudniejsza i wymaga usuwania kolizji z sieciami przy chęci wprowadzania zieleni.
83	Opracowanie typologii w zakresie wielkości, wyposażenia i innych cech oraz odległości od zabudowy	Opinia uwzględniona



	<p>mieszkaniowej i wód powierzchniowych dla parków, zieleńców, parczków (ewentualna inna nazwa: parków kieszonkowych), skwerów i innych terenów zieleni urządzonej, jak i zieleni naturalnej.</p>	
84	<p>Wykonanie analizy porównawczej: obowiązujące decyzje o warunkach zabudowy na cele budowlane vs. tereny zieleni już wyznaczone lub do wyznaczenia w SUIKZP, z priorytetem dla utrzymania bądź uzyskania ciągłości zieleni o odpowiednich parametrach w stosunku do ewentualnego obowiązku wypłaty odszkodowania, lub zamiany nieruchomości z właścicielem poszkodowanym majątkowo w przypadku doprowadzenia do niezrealizowania inwestycji wynikającej z wuzetki w następstwie władczyego działania gminy.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Tego typu analizy wykonywane są w trakcie sporządzania dokumentów planistycznych. Kwestie realizacyjne i finansowe nie stanowią materii MPZP.</p>
85	<p>Zadanie: "Planowanie w oparciu o możliwości realizacji (użytek, własność, infrastruktura; str. 28): Kto jest właścicielem nieruchomości, co do zasady, nie</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Miasto nie może podejmować działań na terenach, które są w posiadaniu innych podmiotów. Staramy się</p>



	<p>powinno mieć znaczenia dla uzyskania optymalnego efektu dla mieszkańców/ mieszkank i przyrody. Tak samo w kwestii obecnego użytkowania i istniejącej infrastruktury.</p>	<p>pomimo to wpływać na inwestorów/ inwestorki w zakresie przestrzegania miejskich standardów lub katalogów dobrych praktyk. Ponadto wprowadzamy pewne zapisy do MPZP. Jednak należy pamiętać, że, jeśli działania inwestorów są zgodne z prawem, nie możemy ich blokować. Struktura własności jest jednym z wielu uwarunkowań, które mają wpływ na kształtowanie systemu zieleni w mieście oraz innych niezbędnych dla funkcjonowania miasta funkcji.</p>
86	<p>Wskaźniki na str. 40-41 szkicu:</p> <ul style="list-style-type: none">A. dodanie, że wskaźniki (uzyskane wyniki) będą publikowane w cyklu corocznym;B. doprecyzowanie, w jaki konkretnie sposób będzie mierzony wskaźnik,C. dodanie wskaźnika: powierzchnia terenów zieleni we władaniu gminy Wrocław, jednostek organizacyjnych gminy innych niż Zarząd Zieleni Miejskiej oraz spółek kapitałowych z udziałem	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>Po ostatecznym ustaleniu kierunków i działań należy ponownie zweryfikować wskaźniki, mając na uwadze m. in. te wskazane tutaj i fakt, że wskaźniki muszą być mierzalne i dawać możliwość porównywania względem lat lub lokalizacji.</p>



	<p>właścicielskim gminy,</p> <p>D. dodanie wskaźnika: powierzchnia terenów zieleni we władaniu Skarbu Państwa;</p> <p>E. dodanie wskaźnika: powierzchnia terenów zieleni we władaniu innych podmiotów;</p> <p>F. dodanie wskaźnika: "długość zielonych" ciągów pieszych,</p> <p>G. dodanie wskaźnika: odsetek lokali mieszkalnych w odległości 100 m od ogólnie dostępnego skweru o powierzchni nie mniejszej niż 0,4 ha,</p> <p>H. dodanie wskaźnika: odsetek lokali mieszkalnych w odległości 300 m od ogólnie dostępnego parku o powierzchni nie mniejszej niż 1 ha,</p> <p>I. dodanie wskaźnika: odsetek lokali mieszkalnych w odległości 1 km od ogólnie dostępnego parku o powierzchni nie mniejszej niż 5 ha.</p>	
--	--	--



87	Wskaźniki z lit. g, h i i: alternatywnie suma powierzchni lokali mieszkalnych zamiast odsetek lokali mieszkalnych, rozważenie uzupełnienia (lub jako odrębne wskaźniki) o formalnie lokale użytkowe, wykorzystywane na cele mieszkalne, a więc ewentualne wzięcie pod uwagę trwającego od kilku lat silnego trendu budowania takich lokali, zwłaszcza w segmencie budynków zamieszkiwania zbiorowego.	Opinia częściowo uwzględniona Po ostatecznym ustaleniu kierunków i działań należy ponownie zweryfikować wskaźniki, mając na uwadze m. in. wskazane tutaj.
88	Wskaźnik: bilans nasadzeń i wycinek drzew – Wprowadzenie zmiany, ewentualnie dodanie kolejnego wskaźnika, który uwzględni rolę środowiskową drzew.	Opinia nieuwzględniona Aktualnie nie ma możliwości wprowadzenia jednego wskaźnika uwzględniającego rolę środowiskową drzew – jest to temat złożony; trwają jednak prace nad rozwijaniem tej tematyki.
89	Rozważenie dodania wskaźników dla wody powierzchniowej.	Opinia częściowo uwzględniona Wskaźniki dotyczące wód powierzchniowych określone zostały w Programie Ochrony Środowiska dla miasta Wrocławia na lata 2021-2025 z perspektywą do roku 2030.
90	Rozważenie dodania wskaźników	Opinia nieuwzględniona



	dla drobnych i małych zwierząt.	Zagadnienie nie wpisuje się wprost w kontekst Planu, choć jego realizacja będzie miała korzystny wpływ również na populację zwierząt. Walorem wskaźników musi być ich mierzalność i łatwość pozyskania informacji.
91	Wskazanie działek ewidencyjnych – komunalnych i pozostałych – do zazielenienia w dwóch turach: do 2025 i 2030 r. W przypadku działek niekomunalnych określenie, jakie działania podejmie gmina w celu doprowadzenia do ich zazielenienia.	Opinia częściowo uwzględniona Zostaną określone priorytety, jednak planowanie działań na terenach nie należących do gminy jest działaniem o nieokreślonym prawdopodobieństwie realizacji, bo zależnym od woli drugiej strony.
92	Wskazanie działek ewidencyjnych Skarbu Państwa, które są istotne dla zrealizowania planu: <ul style="list-style-type: none">- grupa 1 – których zazielenienie do 2025 r. albo 2030 r. (przez Skarb Państwa, przez gminę po ich pozyskaniu, lub przez inne podmioty) nie jest zagrożone,- grupa 2 – których zazielenienie do 2030 r. jest zagrożone, co wymaga już teraz podjęcia działań ze strony gminy, w tym	Opinia uwzględniona



	ewentualnie zmiany przepisów prawa powszechnego lub lokalnego.	
93	Wskazanie komunalnych niezabudowanych działek ewidencyjnych, w tym jednostek organizacyjnych gminy i spółek kapitałowych z udziałem właścicielskim gminy, które należy wyłączyć z obrotu prawnego w celu ich zazielenienia, mimo innego przeznaczenia w planie miejscowym, innym akcie prawnym lub innego uprzedniego zamiaru władającego tą nieruchomością.	Opinia nieuwzględniona Nierozumiały jest cel. Podobne zdanie, ale z określonym celem, jest poniżej, w pozycji 97. Takie działania są prowadzone, można o nich przeczytać na stronie Wrocławia.
94	Wskazanie komunalnych obiektów budowlanych (w tym budynków), także: jednostek organizacyjnych gminy i spółek kapitałowych z udziałem właścicielskim gminy, które należy przebudować, wyburzyć lub wykonać inne roboty budowlane w celu ich zazielenienia albo zazielenienia działki.	Opinia częściowo uwzględniona Zazielenianie terenów zdegradowanych zasadne jest na terenach objętych ryzykiem związanym z występowaniem miejskiej wyspy ciepła. Tereny zabudowane zawsze w pierwszej kolejności należy utrzymywać, gdyż ich rekultywacja jest bardzo kosztowna, ale też wiąże się z produkcją znacznej ilości odpadów.



95	Wskazanie działek ewidencyjnych – komunalnych i pozostałych – które wymagają uchwalenia lub zmiany MPZP, w celu ich zazielenienia.	Opinia częściowo uwzględniona Tego typu analizy są już prowadzane m.in przy pracach nad SUIKZP 2018 już wyznaczono takie tereny.
96	Wskazanie działek ewidencyjnych – komunalnych i pozostałych – z wydanymi decyzjami o warunkach zabudowy, których urzeczywistnienie wyrządzi istotną szkodę przyrodniczą. W przypadku komunalnych z odstępniem od ewentualnego zamiaru sprzedaży, a co do pozostałych – podejmując działania chroniące przed taką szkodą.	Opinia częściowo uwzględniona WSR na przestrzeni lat otrzymuje wnioski z różnych komórek merytorycznych (np. Wydział Architektury i Zabytków, Wydział Nabywania i Sprzedaży Nieruchomości) o zajęcie stanowiska w sprawie wydania opinii w zakresie ochrony przyrody i zieleni dla prowadzonych postępowań (sprzedaż gruntu; wydanie decyzji o warunkach zabudowy).
97	Wskazanie działek ewidencyjnych – komunalnych i pozostałych – które, mimo przeznaczenia (dopuszczenia) w planie miejscowym pod zabudowę, należy zarezerwować (zapewnić taką realizację) pod zieleni lub wodę powierzchniową. Gmina powinna być aktywna (odstępując od utrwalonej praktyki bierności) w pozyskiwaniu takich gruntów	Opinia uwzględniona Takie działania są prowadzone i można o nich przeczytać na stronie internetowej Miasta.



	od innych podmiotów, zamieniając na grunty komunalne, w miarę możliwości Skarbu Państwa, a w ostateczności wywłaszczać za odszkodowaniem.	
--	---	--

Pozostałe opinie i opinie poza zakresem konsultacji

I.p.	Opinia	Odpowiedź ZZM
1	Wielka Wyspa – a w niej miejsca tłumnie odwiedzane przez turystów, np. ZOO, Wuwa, Ogród Japoński, parki. Tymczasem obok mamy tętniące życiem i kompletnie zapomniane przez Miasto osiedla: Sępolno i Biskupin. Wszędobylskie porostawiane kubły jak dzikie wysypiska śmieci, zdewastowane chodniki, ławki, zapomniane skwery. Wycinana pod budowę zieleni: aleja Wielkiej Wyspy, czyli porażki, baseny na stadionie olimpijskim przejęte przez patodevelopera.	Opinia nieuwzględniona Opinia nie dotyczy Planu zazieleniania.
2	Brakuje programów kierowanych do wspólnot, które mają obszary zielone, mogące lepiej posłużyć miastu.	Opinia uwzględniona Jest np. program Złap deszcz, który dofinansowuje ogrody deszczowe również na terenach wspólnot.
3	Słabe zagospodarowanie skwerów	Opinia nieuwzględniona



	<p>i układ ławeczkowy zaprasza jedynie alkoholików. Patrz: skwer św. Wincentego (przy PSS Społem) kontra przerobiony skwer Skaczącej Gwiazdy.</p>	<p>W ramach prowadzonych inwestycji zagospodarowanie odpowiada analizie, kwerendzie historycznej, zapotrzebowaniu i posiadanym środkom finansowym.</p>
4	<p>Wnętrza podwórkowe na Nadodrze (mimo ich wykonania z pieniędzy UE) to zapomniane miejsca ludzi "drugiej kategorii". Ich zaniedbanie, zaprzestanie dbałości o nasadzenia np. poprzez koszenie trawy kosą i przy okazji ścinanie zachwaszczonych krzaków (jak w podwórku w kwartale ulic: Staszica, Wincentego, Bolesława Chrobrego i Powstańców Wielkopolskich) to wielki przykład niegospodarności Wrocławia i marnotrawstwa tego, co się dostało za darmo.</p>	<p>Opinia częściowo uwzględniona</p> <p>ZZK jako zarządca terenu dołoży starań w kontrolowaniu wykonawców przy utrzymywaniu wnętrz podwózkowych i likwidacji zniszczeń oraz zużycia urządzeń. Niestety ogromnym problemem pozostaje odpowiedzialność społeczna – mieszkańcy i mieszkanki często nie tylko nie dbają o nasadzaną w ich otoczeniu zieleni i nie czują się za to odpowiedzialni, ale wręcz sami ją dewastują. ZZK zauważa, że zrewitalizowane tereny, urządzenia, mała architektura i zieleni są niszczone przez samych użytkowników/ same użytkowniczkę. W ramach przedinwestycyjnych konsultacji – także w ramach szerokich działań unijnych – mieszkańcy i mieszkanki deklarowali dbałość o to, co sami chcieli mieć na swoim podwórku. Jeśli tego już od nich nie oczekujemy, jako zarządca</p>



		chcielibyśmy, żeby przynajmniej nie niszczyli. W opinii ZZK wskazana jest ciągła edukacja społeczna, którą w miarę swoich możliwości ZZK prowadzi od lat w ramach akcji DBAM TO MAM.
5	Skwer w podwórku ulicy Słowiańskiej przy Caritasie! Zielone a brudne, obskurne, jako jedyne nie zrobione na Nadodrze! Ma potencjał, jest przy przedszkolu, więc jest też wizytówką, a dzieci również mają na nie wgląd.	Dziękujemy za opinię.
6	Ludzie bez wiedzy i kompetencji kształtują od lat przestrzeń w mieście, więc trudno zwykłemu obywatelowi/ zwykłej obywatelce to zmienić nagle. Pierwszy przykład: osiedle Graniczna 2, gdzie nie ma nawet wszystkich chodników, żeby pieszo można było swobodnie się przemieszczać. Trzeba przeciskać się między autami.	Opinia nieuwzględniona Opinia nie dotyczy Planu zazieleniania. Parkowanie w niedozwolonych miejscach można zgłaszać do straży miejskiej.
7	Trzeba dać ludziom przede wszystkim przestrzeń. Nawet natura zajmie się resztą. We Wrocławiu głównie brakuje przestrzeni na zieleń. Brakuje też	Dziękujemy za opinię.



	<p>śmietników, a śmieci są kolejną zgorą tych zielonych przestrzeni, które już są. Wiem, że na skwerku przy ul. Świeradowskiej (niegdyś wyremontowanego ze środków WBO) usunięto co najmniej cztery kosze na śmieci. Teraz śmieci są rozrzucone po całej przestrzeni, bo ludzie robią tam grille itd. Więc składują wszystko w miejsca dawnych śmietników, a wiatr roznosi je dalej. W mieście potrzeba WIĘCEJ KOSZY NA ŚMIECI.</p>	
8	<p>Powinna się też pojawić akcja edukacyjna o tym, jak należy zakładać zieleń w ogrodzie, aby zachować równowagę. W tej chwili ogrody przydomowe to głównie kostka betonowa lub granitowa, miniskalniaki z minidrzewami iglastymi. Te ogrody nigdy nie będą wyglądały jak stare willowe osiedla Wrocławia.</p>	Opinia uwzględniona
9	<p>Przystanki – nie rozumiem do końca idei donic z drzewami. Czy naprawdę trudne jest wykucie w kostce przyprzystankowej otworu na posadzenie drzewa i</p>	Opinia nieuwzględniona <p>Zawsze w pierwszej kolejności wybierane są działania jak najmniej zmuszające do intensywnego</p>



	uzupełnienie go ziemią, żeby takie drzewo stało się "samograjem"?	utrzymania. Dopiero kiedy nie ma możliwości, ze względu na sieci, planowane zmiany, inwestycje, aspekt zabytkowy itp. realizowane są nasadzenia w donicach.
10	We Wrocławiu brakuje szkoły ogrodniczej.	Wyjaśnienie W skład Zespołu Szkół nr 3 przy ul. Szkockiej 63 wchodzi Technikum nr 16, w którym uczniowie i uczennice mogą uczyć się w zawodzie technik architektury krajobrazu. Jest też Szkoła Policealna nr 17, w której słuchacze uczą się zawodu florysty. Na terenie szkoły uczniowie i uczennice prowadzą ogród warzywno-owocowy, utworzony w ramach realizacji projektu FoodShift2030. W Technikum nr 15 uczniowie uczą się w zawodzie technik ochrony środowiska. W Obwieszczeniu Ministra Edukacji i Nauki z dnia 28 stycznia 2022 r. w sprawie prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy zawód ogrodnik nie figuruje w wykazie zawodów szkolnictwa



		<p>branżowego, dla których jest prognozowane istotne zapotrzebowanie na pracowników w województwie dolnośląskim. Zawód ten został umieszczony w wykazie zawodów szkolnictwa branżowego, dla których prognozuje się umiarkowane zapotrzebowanie na pracowników w województwie dolnośląskim. Zawód technik ogrodnik nie figuruje w żadnym z tych wykazów. Wobec powyższego tworzenie we Wrocławiu szkoły "ogrodniczej" nie znajduje uzasadnienia. Należy pamiętać, że na terenie powiatu wrocławskiego działa Powiatowy Zespół Szkół nr 1 w Krzyżowicach, kształcący w zawodach technik rolnik i technik hodowca koni.</p>
11	<p>Miasto powinno być konsekwentne. Jeśli mówi się z pompą o programie Zielone Tętnice Wrocławia – inicjatywie, która ma wśród mieszkańców mieszkanek ogromne poparcie, a następnie temat jest zarzucony i wręcz niewygodny, to zwyczajnie Miasto w kwestii kolejnych programów jest</p>	<p>Wyjaśnienie</p> <p>Inicjatywa Zielone Tętnice Wrocławia na ul. Legnickiej będzie realizowana w najbliższym czasie – to element nasadzeń kompensacyjnych w ramach budowy alei Wielkiej Wyspy.</p>



	NIEWIARYGODNE.	
12	Plan jest dobry, ale papier przyjmie wszystko. Kluczowe jest zobowiązanie do realizacji i konkretne działania. Tylko wtedy zdobędzie on wsparcie i zaufanie społeczne.	Dziękujemy za opinię.
13	Chciałam poruszyć temat terenu przy ulicy Szczęśliwej – naprzeciw szpitala onkologicznego. Kilka lat temu był tam dziki parking. Teraz teren otoczono słupkami i zasiano trawę. To ładnie wygląda, ale taki duży teren można by intensywniej zagospodarować niż tylko trawą. Jest tam miejsce na nowe nasadzenia (drzewa, krzewy) czy małą kwietną łąkę.	Opinia nieuwzględniona Teren jest w MPZP przeznaczony pod planowaną drogę – śródmiejską obwodnicę miasta.
14	Jest kłopot z uzyskaniem porządných worków na odpady zielone i regularnym stawianiem kontenerów na czas ogródkowych prac.	Wyjaśnienie Kontenery na bioodpady zielone podstawiane są dla nieruchomości zamieszkałych na wnioski zarządców i Rad Osiedli. Nieruchomości niezamieszkałe (np. ROD, które produkują znaczne ilości bioodpadów zielonych) są ustawowo zobligowane do złożenia deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w urzędzie



		<p>gminy i wskazania w niej potrzeby podstawienia kontenera.</p> <p>Dostarczane worki są zgodne ze specyfikacją opisaną w umowie na odbiór, zbieranie, transport i zagospodarowanie odpadów komunalnych pochodzących z terenu gminy Wrocław. Konkretne uwagi dotyczące jakości worków można przekazywać bezpośrednio do Spółki Ekosystem.</p>
15	<p>Miasto składało obietnice na temat Zielonego Klina Południa i nie wywiązało się, bo nie posiada gruntów, na których miał powstać. Skoro nie może pozyskać gruntów nieodpłatnie, to powinno zrealizować obietnicę, wykupując tę ziemię. Nie rozumiem, jak Miasto mogło obiecywać park, nie mając gruntów. Obecnie każdy deweloper na Jagodnie reklamuje swoje inwestycje bliskością parku, który powstanie, wszystko przez obietnice bez pokrycia.</p> <p>Zasłanianie się niechęcią urzędników/ urzedniczek, złymi przepisami itp. jest całkowicie nie na miejscu, bo Miasto powinno znać przepisy, zanim obietnice</p>	<p>Opinia nieuwzględniona</p> <p>Miasto od początku konsultacji informowało, że prowadzi konsultacje koncepcji tego terenu w celu jego pozyskania od Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa. Taka koncepcja jest podstawą wniosku o pozyskanie tego terenu. Miasto stale podejmuje kroki, by pozyskać tę ziemię. Obecnie pojawiły się nowe zapisy ustawowe, które powinny dać możliwość, by to się stało, jednak to zależy od woli politycznej KOWR.</p> <p>Brak zasadności wykupu terenu, który może być przekazany przez Skarb Państwa nieodpłatnie. To naruszałoby budżet Miasta, czyli mieszkańców i mieszkank.</p>



	złoży.	
16	Więcej drzew na ul. Międzyleskiej.	Opinia uwzględniona W miarę możliwości uzupełnione zostaną drzewa.
17	Nasadzenia pnączy i rewitalizacja podwórza przy ul. Więckowskiego.	Opinia nieuwzględniona Wrocławskie Mieszkania zarządzają czterema wnętrzami podwórzowymi przy ul. Więckowskiego. Podwórka nie zostały wciągnięte do bieżącego Programu Rewitalizacji. Większość budynków, które można zagospodarować pnączami, stanowi własność osób fizycznych i wymaga ich zgody. Pnącza na budynkach wymagają bardzo dobrego stanu technicznego nieruchomości.
18	Wzgórze Słowiańskie – brak kwitnących roślin (poza lipami i chorującymi kasztanami). Krzewy kwitnące od wiosny do jesieni – naprzemiennie. Brak klombów kwiatowych.	Opinia uwzględniona W miarę możliwości uzupełnione zostaną krzewy kwitnące.
19	Chciałem od dawna podzielić się opinią nt. tego, jak mogłaby wyglądać ul. Legnicka, gdyby (przykładowo) zrobić na całej długości po jednym pasie ruchu w każdą stronę, a pozostałą	Opinia częściowo uwzględniona Planowane są nasadzenia w ramach akcji Zielone Tętnice Wrocławia realizowanej przez Wrocławskie Inwestycje w porozumieniu z ZZM.



	przestrzeń po obu stronach drogi zagospodarować na szeroki skwer z dużą liczbą drzew, ścieżką dla rowerów czy biegaczy.	Obecnie nie ma planów zmniejszania jej szerokości do czasu zmiany nawyków komunikacyjnych mieszkańców i mieszkańek.
20	Chciałabym widzieć drzewa przy ul. Legnickiej, ciągnące się do pl. Jana Pawła.	Opinia uwzględniona Planowane są nasadzenia w ramach akcji Zielone Tętnice Wrocławia, realizowanej przez WI w porozumieniu z ZZM.
21	Klin między Jagodnem a Wojszycami. Obecnie buduje się tam dużo osiedli, a jedyny park w najbliższej okolicy znajduje się na Brochowie.	Opinia uwzględniona Dla powyższego obszaru obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zespołu urbanistycznego Jagodno-Wojszyce we Wrocławiu przyjęty uchwałą Nr XLVI/1406/10 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 25 lutego 2010 r. (Dz. Urz. Woj. Doln. z 2010 r. Nr 93 poz. 1416), który określa miejsca dla rozwoju zabudowy oraz terenów zieleni. Zielony Klin Południa Wrocławia to niezabudowany teren między osiedlami: Jagodno i Wojszyce, gdzie Miasto planuje stworzyć przestrzeń publiczną przeznaczoną na cele związane z szeroko rozumianą rekreacją. Rozpoczęcie działań związanych z utworzeniem Klina Wojszyckiego



		<p>uzależnione jest od aktualnych przepisów w Ustawie z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa w zakresie celów nieodpłatnego przekazania gruntów Skarbu Państwa.</p> <p>Warto nadmienić, że planowane jest przystąpienie do sporządzenia nowego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie terenów rolniczych, który zbliży działania samorządu do realizacji obszaru pod funkcję rekreacyjną.</p>
22	<p>Dla mnie szczególnie ważne są tereny zielone wzdłuż rzeki Oławy, ich rozległość i dzikość pozwala na oderwanie się od miejskiego otoczenia. Na Przedmieściu Oławskim bardzo brakuje zieleni w podwórkach starych kamienic – tu nasadzenia drzew i zielone ściany, czyli zieleń, którą można pogodzić z innymi funkcjami np. parkowaniem, jest bardzo potrzebna.</p>	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Miasto prowadzi stopniowe działania mające na celu wprowadzanie zieleni na tym obszarze. ZZK zajmuje się systemowym, projektowym zazielenianiem wewnątrz podwórzowych, m.in. w ramach inwestycji rewitalizacyjnych (z wyjątkiem nasadzeń zastępczych). Tak też dzieje się na Przedmieściu Oławskim. Skala tych działań jest uzależniona od środków finansowych otrzymywanych z budżetu Miasta. Każdorazowo prace inwestycyjne na</p>



		<p>podwórkach są konsultowane z przyszłymi użytkownikami i użytkowniczkami, aby znaleźć rozwiązania uwzględniające różne potrzeby mieszkańców i mieszkank. Wprowadzanie urozmaiconej zieleni w szerokim zakresie bez kompleksowego projektowania i działań inwestycyjnych w ocenie ZZK jest niemożliwe lub przynajmniej niegospodarne. Rewitalizacje wewnątrz podwórzowych prowadzą też m.in. Wrocławskie Mieszkania (na obszarze Przedmieścia Oławskiego).</p>
23	<p>Ul. Kajdasza 34 –dużo pól, które mieszkańcy i mieszkanki chcą przeznaczyć na zielen, i trzeba im w tym pomóc, a sami będą zazieleniać ten teren, jeśli tylko będzie zgoda. Między ulicami: Kajdasza i Smardzowską można zrobić duży park, las lub s34kwer.</p>	<p>Opinia nieuwzględniona</p> <p>Wskazany obszar obejmuje zarówno tereny inwestycyjne, na których rozwija się obecnie nowa zabudowa, jak również część terenu niezabudowanego, między osiedlami Jagodno i Wojszyce,, pełniącego obecnie funkcję rolniczą i rekreacyjną. Dla powyższego obszaru obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zespołu urbanistycznego Jagodno-Wojszyce we Wrocławiu przyjęty uchwałą Nr XLVI/1406/10 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 25</p>



		lutego 2010 roku (Dz. Urz. Woj. Doln. z 2010 r. Nr 93 poz. 1416), który określa miejsca dla rozwoju zabudowy oraz terenów zieleni.
24	Chciałbym, żeby utworzono park lub las między ulicami: Kajdasza i Smardzowską, bo to teren, na którym żyje wiele zwierząt i służy rodzinnym spacerom. Nie mamy zamiaru – my, mieszkańcy i mieszkanki – oddawać go kolejnym deweloperom. Jeśli Miasto się zgodzi, sami znieśliemy niezbędne materiały i stworzymy ten park!	Opinia nieuwzględniona Wskazany obszar obejmuje zarówno tereny inwestycyjne, na których rozwija się obecnie nowa zabudowa, jak również część terenu niezabudowanego, między osiedlami Jagodno i Wojszyce, pełniącego obecnie funkcję rolniczą i rekreacyjną. Dla powyższego obszaru obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zespołu urbanistycznego Jagodno-Wojszyce we Wrocławiu przyjęty uchwałą Nr XLVI/1406/10 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 25 lutego 2010 roku (Dz. Urz. Woj. Doln. z 2010 r. Nr 93 poz. 1416), który określa miejsca dla rozwoju zabudowy oraz terenów zieleni. Zielony Klin Południa Wrocławia to niezabudowany teren pomiędzy osiedlami Jagodno i Wojszyce, na którym Miasto planuje stworzyć przestrzeń publiczną przeznaczoną na cele związane z szeroko



		<p>rozumianą rekreacją. Rozpoczęcie działań związanych z utworzeniem Klina Wojszyckiego uzależnione jest od aktualnych przepisów w Ustawie z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa w zakresie celów nieodpłatnego przekazania gruntów Skarbu Państwa.</p> <p>Warto nadmienić, że planowane jest przystąpienie do sporządzenia nowego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie terenów rolniczych, który zbliży działania samorządu do realizacji obszaru pod funkcję rekreacyjną.</p>
25	Ważna jest zieleń na pl. Nowy Targ i na Rynku.	<p>Opinia uwzględniona</p> <p>Zieleń na pl. Nowy Targ jest wprowadzana zgodnie z możliwościami technicznymi i kompozycyjnymi. Obecnie prowadzony jest projekt wprowadzenia zieleni na tym obszarze. Na obszarze Rynku procedowane jest Studium możliwości wprowadzenia zieleni. Jego wyniki wykażą, czy i w jakim stopniu jest to możliwe.</p>



26	Jako mieszkanka Nowych Żernik obserwuję prężną rozbudowę osiedla, bardzo zależałoby mi na uwzględnieniu terenu zielonego (parku, skwerka) pomiędzy budynkami mieszkalnymi.	Opinia uwzględniona Miasto dąży do realizacji kolejnych skwerów w tym rejonie.
27	Skoro to wszystko jest tam opisane, to po co Miasto sprzedaje działki, rozbudowuje osiedla, niszczy obecną zieleń i tereny okoliczne Odry, lasów, łąk itd.	Dziękujemy za opinię.

PODSUMOWANIE

Konkluzje

W ramach całego procesu konsultacji zebrano bardzo wiele różnorodnych opinii, uwag, sugestii, oczekiwań i pytań, zaczynając od konsultacji eksperckich ze środowiskiem naukowym, branżowym i organizacjami pozarządowymi, poprzez konsultacje z mieszkańcami, w tym z dziećmi i młodzieżą i zebranych drogą mailową.

Z racji ogólnoeuropejskiego i interdyscyplinarnego charakteru Plan powinien w pełni odpowiadać na potrzeby środowiska naturalnego. Od początku powinien być tworzony w procesie partycypacji społecznej. W Planie zostaną zebrane działania, które będą prowadziły do zwiększania ilości, różnorodności i powiązań zieleni w mieście, przede wszystkim poprzez jej ochronę i utrzymanie, nowe nasadzenia czy zaangażowanie różnych podmiotów oraz mieszkańców i mieszkank w zazielenianie miasta. Ma to pomóc w realizacji celu wynikającego z dyrektywy unijnej.



Brak jeszcze odgórnych wytycznych, jak plany powinny wyglądać. Wiadomo jednak, że dokumenty prekursorskie będą poligonem doświadczalnym, a zarazem będą stanowiły wzór dla kolejnych. Pierwsze wzmianki pojawiły się w 2020 r., z zapowiedzią, że do połowy 2021 r. pojawią się wytyczne, jak miasta powyżej 20000 mieszkańców powinny opracować takie plany. Było to przyczynkiem do wszczęcia procesu konsultacji na wstępnym etapie. Ostatecznie pierwszy “projekt wytycznych do planu zazieleniania obszarów miejskich” zawieszony został na stronie KE 24.10.2022 r. Do teraz brak ostatecznych jednak wytycznych. Niezależnie od czasu, jaki minie od początku konsultacji do chwili opracowania przedmiotowego Planu Zazieleniania, wszelkie uwagi zostaną uwzględnione w przyszłym dokumencie.

Partnerzy lokalni

Partnerami lokalnymi były następujące organizacje:

- Stowarzyszenie Miasto Drzew,
- Fundacja Ekopotencjał,
- Fundacja Ekorozwoju,
- Fundacja Sendzimira,
- Towarzystwo Upiększania Miasta Wrocławia,
- Akcja Miasto,
- Fundacja Dom Pokoju,
- Stowarzyszenie Eko-Unia,
- Stowarzyszenie Architektury Krajobraz,
- Stowarzyszenie Polskich Architektów Krajobrazu,
- Instytut Drzewa.



Informacja o realizatorach

Organizator konsultacji: Wydział Partycypacji Społecznej Urzędu Miejskiego Wrocławia

Wsparcie w realizacji: Fundacja na Rzecz Studiów Europejskich

Inicjator konsultacji: Zarząd Zieleni Miejskiej

Wsparcie merytoryczne: Wydział Środowiska UMW, Wydział Wody i Energii UMW, Wydział Planowania Przestrzennego UMW, Departament Infrastruktury i Transportu UMW, Biuro Współpracy z Uczelniami Wyższymi UMW, Wydział Partycypacji Społecznej UMW, Wrocławskie Centrum Rozwoju Społecznego, Straż Miejska, Biuro Rozwoju Gospodarczego UMW, Zarząd Zasobu Komunalnego

Realizatorzy/ki: Tadeusz Mincer, Jan Chrzan (Fundacja na Rzecz Studiów Europejskich); Hanna Achremowicz (Stowarzyszenie Edukacji Krytycznej)

Opracowanie raportu: Iwona Nowak, Maria Rudnicka-Myślicka (Fundacja na Rzecz Studiów Europejskich), Hanna Achremowicz (Stowarzyszenie Edukacji Krytycznej)

Konsultacje oraz raport przygotowane zostały w ramach zadania publicznego „Wsparcie Procesów Konsultacji Społecznych na terenie gminy Wrocław w latach 2020–2022” realizowanego przez Fundację na Rzecz Studiów Europejskich, współfinansowanego ze środków gminy Wrocław.

Wrocław miasto spotkań





Wrocław | lipiec 2023